

Prognostisering av grundläggande yrkesutbildning

Ammatillisen peruskoulutuksen ennakointia

Till vilka yrken bör man utbilda ungdomarna
i landskapet Östergötland
för att efterfrågan på och utbudet av arbetskraft i landskapet
bättre skall motsvara varandra?

Mihin ammatteihin Pohjanmaan maakunnan nuorisoa
tulee kouluttaa, jotta työvoiman kysyntä ja tarjonta maakunnassa
saadaan paremmin vastaamaan toisiaan?

Pekka Kauppinen

Östergötlands förbund - Pohjanmaan liitto

Pärmbild: "Lärdomens trappa", Vasa
Österbottens förbunds bildarkiv/Göran Strömfors

Översättning från finska: Annica Törmä

Ombrytning: Elisabeth Huikarinen

Kansikuva: "Tiedon portaat", Vaasa
Pohjanmaan liiton kuva-arkisto/Göran Strömfors

Ruotsinnos: Annica Törmä

Taitto: Elisabeth Huikarinen

Nr 32 S / Nro 32 F: 2002
ISBN 951-592-054-X
ISSN 1238-0822

Oy Keab-Paper Ab
Vasa/Vaasa 2002

Innehållsförteckning/Sisällysluettelo:

1. Introduktion/Johdanto5
1.1 Bakgrund och definition/Ennakoinnin taustaa ja määrittelyä5
1.2 Målet med prognostiseringen/Ennakoinnin tavoite7
2. Metoder/Menetelmien pohdinta8
2.1 Arbetskraftsmetoden/Työvoimamenetelmä8
2.2 TE-centralens prognostisering/TE-keskus ennakointi9
2.3 Alternativa metoder/Vaihtoehtoisia menetelmiä10
3. Utbud av arbetskraft/Työvoiman tarjonta10
4. Efterfrågan på arbetskraft/Työvoiman kysyntä16
4.1 Naturbruksbranschen/Luonnonvara-ala16
4.2 Teknik och kommunikation/Tekniikka ja liikenne19
4.3 Handel och administration/Kauppa ja hallinto31
4.4 Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen/Matkailu-, ravitsemis ja talousala34
4.5 Social- och hälsovårdsbranschen/Sosiaali- ja terveystala38
4.6 Kulturbranschen/Kulttuuriala40
5. Sammanfattning och rekommendationer/Yhteenveto ja suosituksia42
Källförteckning/Lähdeluettelo53
Tabellbilaga/Liitetaulukko56

1. Introduktion

Österbottens förbund startade i oktober år 2000 i samarbete med anordnarna av yrkesutbildning, Österbottens TE-central och sakkunniga i branschen en av Vasa stad finansierad förundersökning om ett prognostiseringsprojekt för den grundläggande yrkesutbildningen. Projektet kom igång i början av år 2001 med finansiering av arbetskraftsavdelningen vid Österbottens TE-central, Vasa stad, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur samt Österbottens förbund.

Österbottens förbund har som regional utvecklingsmyndighet enligt lagen i uppgift att ombesörja planering som hänför sig till utvecklande av landskapet. Genom den kompetens som finns i landskapet röner Österbotten framgång nu och i framtiden. Näringslivets framgångar grundar sig på en kunnig arbetskraft, som behövs när företagsverksamheten utökas och blir mångsidigare samt för att ersätta arbetskraft som går i pension. Dessutom ökar behovet av arbetskraft i serviceyrken då befolkningen blir äldre.

Prognostiseringen bör utvecklas så att man vid yrkesutbildande läroanstalter utbildar ett antal arbetstagare som motsvarar näringslivets behov och vars yrkeskunskap också motsvarar efterfrågan.

1.1. Bakgrund och definition

Landskapet Österbotten omfattar 18 kommuner. Av landskapets 174 000 invånare är 53 % svenskspråkiga och 46 % finskspråkiga. Landskapet gränsar i väster till Bottniska viken, i öster till landskapet Södra Österbotten. I söder gränsar landskapet till Satakunta och i norr till landskapet Mellersta Österbotten. Landskapet Österbotten är näst efter Åland det mest svenskspråkiga landskapet i Finland, vilket också ställer vissa krav på yrkesutbildningen.

I Vasa finns yrkesutbildande läroanstalter för båda språkgrupperna: grundläggande yrkesutbildning ges på finska vid Vasa yrkesinstitut (VYI) och på svenska vid Svenska yrkesinstitutet (SYI). SYI har verk-

1. Johdanto

Pohjanmaan liitto yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjestäjien, Pohjanmaan TE –keskuksen ja alan asiantuntijoiden kanssa käynnisti ennakointihankkeen esiselvityksen lokakuussa 2000 Vaasan kaupungin rahoituksella. Ammatillisen peruskoulutuksen ennakointia koskeva hanke käynnistyi v.2001 alussa; rahoittajina Pohjanmaan TE-keskuksen työvoimaosasto, Vaasan kaupunki, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur ja Pohjanmaan liitto.

Pohjanmaan liitolla aluekehitysviranomaisena on lakisääteisenä tehtävänä huolehtia maakunnan kehittämiseen liittyvästä suunnittelusta. Pohjanmaan maakunta menestyy nyt ja tulevaisuudessa osaamisen kautta. Elinkeinoelämän menestys perustuu osaavaan työvoimaan, jota tarvitaan yritystoiminnan kasvaessa ja monipuolistuessa sekä korvaamaan eläkkeelle siirtyviä työntekijöitä. Lisäksi väestön vanhetessa palvelutyövoiman tarve kasvaa.

Ennakointia on kehitettävä niin, että ammatillisista oppilaitoksista valmistuu maakunnan elinkeinoelämän tarpeita vastaava määrä työntekijöitä, joiden ammattitaito myös vastaa kysyntää.

1.1. Ennakoinnin taustaa ja määrittelyä

Pohjanmaan maakunta käsittää 18 kuntaa. Maakunnan 174 000 asukkaasta 53 % on ruotsinkielisiä ja 46 % suomenkielisiä. Lännessä maakunta rajoittuu Pohjanlahteen, idässä Etelä-Pohjanmaan maakuntaan. Etelässä on vastassa Satakunta ja pohjoisessa Keski-Pohjanmaan maakunta. Pohjanmaan maakunta on Ahvenanmaan jälkeen maamme ruotsinkielisin maakunta, mikä asettaa myös ammatillisen koulutuksen järjestämiselle erityisiä vaatimuksia.

Vaasassa on ammatilliset oppilaitokset molemmille kieliryhmille; ammatillista peruskoulutusta annetaan suomeksi Vaasan ammattiopistossa (VAO) ja ruotsiksi Svenska yrkesinstitutetissa (SYI). SYI:llä on toimintaa myös Kristiinankaupungissa ja Pederöressä (sosiaali- ja terveysala), Uudessakaarlepyyssä

samhet också i Kristinestad och Pedersöre (social- och hälsovård), i Nykarleby (konst och media) samt i Jakobstad (musik). I Jakobstad finns också ett handels- och pälsoväververk. Dessutom erbjuder VYI svenskspråkig utbildning som leder till grundläggande yrkesexamen inom handel och administration, inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen samt inom kulturbranschen. Vid båda läroanstalterna ges i någon mån undervisning även på engelska.

I Jakobstad erbjuds också svenskspråkig undervisning på andra stadiet arrangerad av samkommunen Norra Svenska Österbottens Yrkesläroanstalter. Yrkeskolan i Jakobstad ger utbildning inom teknik och trafik, turism-, kosthålls- och ekonomibranschen samt grundutbildning i social- och hälsovårdsbranschen. Vid Lannslunds skolor undervisar man i naturbruk samt inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen. I Närpes erbjuder yrkeskolan Vocana svenskspråkig grundutbildning inom teknik- och trafikbranschen samt inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen. I Terjärv, i Kronoby kommun, finns en hantverks- och konstindustriskola som ger grundutbildning på svenska.

Prognostisering av yrkesutbildningsbehovet beskrivs ofta som en uppskattning av framtida behov av utbildning och kompetens. Det kan vara fråga om kvantitativ eller kvalitativ prognostisering. Kvantitativ prognostisering innebär en prognos eller uppskattning av befolkningens framtida utbildnings- och arbetskraftsstruktur. Med kvalitativ prognostisering avses att det framtida kunskapsbehovet hos olika yrkesgrupper införs i läroplanerna. (Harri Lundell, 1999). Det här projektet som gäller landskapet Österbotten begränsas huvudsakligen till en kvantitativ prognostisering av yrkesutbildningen. I slutet av år 2001 beslutade man att i prognostiseringen ta med intervjuer med ett tjugotal representanter för arbetslivet för att arbetslivets syn bättre skulle framkomma. På det här sättet fick man med även en del kvalitativ prognostisering.

Ordnandet av yrkesutbildning delegerades från centralförvaltningen till lokal nivå i slutet av 1990-talet. Kommuner och samkommuner, som tidigare hade upprätthållit utbildningen, blev i och med reformen de som anordnar undervisningen. Därmed fick de i uppgift bl.a. att fördela utbildningsplatserna på de olika utbildningssektorerna i de yrkesutbildande läroanstalter som finns inom deras område.

(taide ja media) sekä Pietarsaassa (musiikki). Pietarsaassa toimii myös kauppa- ja turkisoppilaitos. Lisäksi VAO tarjoaa ruotsin kielellä ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta kaupan ja hallinnon alalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä kulttuurialalla. Molemmissa oppilaitoksissa annetaan jonkin verran myös englanninkielistä opetusta.

Pietarsaassa on tarjolla myös Norra Svenska Österbottens Yrkesläroanstalter –kuntayhtymän järjestämiä ruotsinkielistä toisen asteen ammatillista koulutusta; Yrkeskolan i Jakobstad antaa tekniikan ja liikenteen, matkailu-, ravitsemis- ja talousalan sekä sosiaali- ja terveystalouden peruskoulutusta ja Lannslunds skolor antaa luonnonvara-alan ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opetusta. Närpiössä yrkeskolan Vocana tarjoaa tekniikan ja liikenteen sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutusta ruotsin kielellä. Teerijärvellä, Kruunupyyn kunnassa, sijaitseva käsi- ja taideteollisuuskoulu antaa alan peruskoulutusta ruotsin kielellä.

Ammatillisten koulutustarpeiden ennakkointia kuvataan usein koulutus- ja osaamistarpeiden tulevaisuuden arvioimisena. Se voi olla joko määrällistä tai laadullista ennakkointia. Määrällinen ennakkointi tarkoittaa ennustetta tai arviota tulevasta väestön koulutus- ja työvoimarakenteista. Laadullinen ennakkointi puolestaan tarkoittaa sitä, että eri ammattialojen tulevaisuuden osaamistarpeet pyritään siirtämään opetussuunnitelmiin. (Harri Lundell 1999). Tässä Pohjanmaan maakuntaa koskevassa hankkeessa rajoitetaan pääosin ammatillisen koulutuksen määrälliseen ennakkointiin. Vuoden 2001 loppupuolella päätettiin toteuttaa, työelämän näkemyksen lisäämiseksi ennakkointiin vielä parikymmentä työelämän edustajien haastattelua, mitä kautta mukaan saatiin jonkin verran laadullistakin ennakkointia.

Ammatillisen koulutuksen järjestäminen delegoitiin keskushallinnosta paikallistasolle 1990-luvun lopulla. Kunnista ja kuntayhtymistä, jotka olivat aikaisemmin toimineet koulutuksen ylläpitäjinä, tuli uudistuksen myötä koulutuksen järjestäjiä. Niiden velvollisuudeksi tuli mm. koulutuspaikkojen jakaminen alaisensa ammatillisten oppilaitosten eri koulutusaloille.

Pystyäkseen jakamaan koulutuspaikat siten, että mahdollisimman monet oppilaitoksista valmistuvat voisivat saada työtä omalta kotiseudultaan, täytyy koulutuksen järjestäjillä olla tukenaan tietoa työmark-

För att kunna fördela utbildningsplatserna så att så många som möjligt av dem som utexamineras skall få arbete i den egna hembygden måste den som anordnar utbildningen ha kunskap om arbetsmarknadens regionala utvecklingsprognoser. Den regionala prognostiseringen skall plocka ut det väsentliga ur det befintliga prognosmaterialet och komprimera det så att det svarar mot de behov som de lokala utbildningsanordnarna har. För prognostisering av yrkesutbildningen bör man sträva efter att skapa en prognosmodell som kontinuerligt kan uppdateras.

I det här projektet inleddes utvecklandet av yrkesutbildningsprognostiseringen med den grundläggande yrkesutbildningen. Inom Vasa ekonomiska region står Vasa stad och Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur som anordnare av utbildning. Inom Jakobstads ekonomiska region ordnas utbildningen av samkommunen Norra Svenska Österbottens Yrkesläroanstalter och i Sydösterbottens kustregion av Samkommunen för utbildning i Sydösterbotten.

1.2. Målet med prognostiseringen

Målet med prognostiseringen av den grundläggande yrkesutbildningen är att för den grundläggande yrkesutbildning som ges i landskapet Österbotten skapa en modell som gör det möjligt att förutse hurdan arbetskraft som behövs i landskapet under de kommande 5 – 15 åren. Då är det lättare för den som ordnar utbildning att styra studieplatser till de rätta utbildningssektorerna och därmed ge arbetsmarknaden möjlighet att få den kompetens den behöver från landskapets egna läroanstalter.

Med hjälp av projektet skapas egna prognoser för alla fyra ekonomiska regioner – Vasa ekonomiska region, Kyrolandet, Sydösterbottens kustregion och Jakobstads ekonomiska region. Sysselsättningen av dem som utexaminerats från yrkesutbildande läroanstalter följer visserligen inte kommungränserna eller de ekonomiska regionernas gränser men ändå stannar de som har avlagt en grundläggande yrkesexamen klart oftare kvar i sin hembygd än t.ex. de som utexamineras från yrkeshögskolor eller universitet.

kinoiden alueellisista kehitysenusteista. Alueellisen ennakkoinnin tehtävänä on koota tarjolla olevasta ennakointimateriaalista oleellinen ja tiivistää se paikallisen koulutuksen järjestäjän tarpeisiin sopivaksi. Ammatillisen koulutuksen ennakointiin on pyrittävä luomaan jatkuvasti päivitettävissä oleva ennakointimalli.

Tässä hankkeessa ammatillisen koulutuksen ennakkoinnin kehittäminen aloitettiin ammatillisesta peruskoulutuksesta. Vaasan seutukunnassa koulutuksen järjestäjiä ovat Vaasan kaupunki ja Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur. Pietarsaaren seutukunnassa koulutuksen järjestäjä on Norra Svenska Österbottens Yrkesläroanstalter– kunta-yhtymä sekä Suupohjan rannikkoseudulla Samkommunen för utbildning i Syd-Österbotten.

1.2. Ennakkoinnin tavoite

Ammatillisen peruskoulutuksen ennakkoinnin tavoitteena on luoda Pohjanmaan maakunnassa annettavalle ammatilliselle peruskoulutukselle malli, jonka avulla voidaan ennakoida millaista työvoimaa työelämä tarvitsee maakunnassamme seuraavien 5 – 15 vuoden aikana. Silloin koulutuksen järjestäjien on helpompi ohjata koulutuspaikkoja oikeille koulutusaloille, jotta työelämä saa tarvitsemansa osaajat maakunnan omista opinahjoista.

Hankkeen avulla tuotetaan jokaiselle neljälle seutukunnalle – Vaasan seutukunnalle, Kyrönmaalle, Suupohjan rannikkoseudulle ja Pietarsaaren seutukunnalle - omat ennusteet. Ammatillisista oppilaitoksista valmistuneiden työllistyminen ei toki noudata kuntien tai seutukuntien rajoja; kuitenkin ammatillisen perustutkinnon suorittaneet jäävät selvästi useammin töihin kotiseudulle kuin esimerkiksi ammattikorkeakoulusta tai yliopistosta valmistuneet.

2. Om metoderna

2.1. Arbetskraftsmetoden

Arbetskraftsmetoden lämpar sig väl som metod för att prognostisera det kvantitativa utbildningsbehovet. Den innebär att yrkesutbildningsbehovet härleds dels från näringslivets behov, dels från prognoserna för ungdomsåldersklasser och uppskattat behov av vuxenutbildning. (Ammatillinen koulutus 2010).

Med hjälp av arbetskraftsmetoden strävar man efter att uppskatta å ena sidan hur mycket yrkesutbildad arbetskraft arbetsmarknaden i regionen behöver under prognosperioden och å andra sidan hur många studerande läroanstalterna skall ta in för att fylla detta behov. För att man skall kunna använda den här metoden krävs uppgifter om hur yrkena för närvarande och i framtiden fördelas på olika branscher samt hur de fördelas inom de enskilda branscherna. På det här sättet får man fördelningen att bättre motsvara läroanstalternas grundexamina.

Förutom att man tar reda på antalet sysselsatta i de olika yrkesgrupperna utreder man också hur stor del av arbetskraften som avgår (pensioneras) inom de olika yrkesgrupperna. Den totala efterfrågan på ny arbetskraft får man genom att addera den efterfrågan på arbetskraft som beror på förändrad yrkesstruktur och den efterfrågan på ny arbetskraft som beror på avgång. (Figur 1). Den nya arbetskraften kommer huvudsakligen från de nya ungdomsåldersklasserna som kommer in i arbetslivet. En del av arbetsplatserna besätts ändå av personer som tidigare varit arbetslösa och en del av personer som stått utanför arbetskraften. Även den sysselsatta arbetskraften byter yrke i någon mån.

Med hjälp av arbetskraftsmetoden vill man i det här prognostiseringsprojektet få svar på frågan, vilka yrken det lönar sig att utbilda ungdomar till i landskapet Östergötland för att så många som möjligt ska kunna sysselsättas på hemorten. Genom att utbilda unga till sådana yrken strävar man efter att stävja bortflyttningen och behålla invånarna i landskapet. Om man på hemorten kan erbjuda ungdomarna arbete som motsvarar deras utbildning kan det bidra till att stävja ungdomarnas vilja att flytta.

Man räknar med att den arbetskraft som avgår under de följande tio åren i hela landet uppgår till ca 800.000

2. Metodernas poäng

2.1. Työvoimamenetelmä

Määrällisen koulutustarpeen ennakointimenetelmänä on työvoimamenetelmä sangen käyttökelpoinen; siinä ammatilliset koulutustarpeet johdetaan toisaalta elinkeinoelämän tarpeista ja toisaalta nuorisoikäluokkennusteista sekä aikuiskoulutuksen tarvearvioista. (Ammatillinen koulutus 2010).

Työvoimamenetelmän avulla pyritään arvioimaan se, kuinka paljon toisaalta alueen työelämä tarvitsee ammatillisesti koulutettua työvoimaa ennustejaksolla ja toisaalta kuinka paljon aloituspaikkoja tämän tarpeen tyydyttämiseksi oppilaitoksissa tarvitaan. Menetelmää varten tarvitaan tietoa nykyisestä ja tulevasta ammattijakaumasta toimialoittain, sekä toimialan sisäisellä ammattiryhmäjaolla. Näin jaottelu saadaan paremmin vastaamaan oppilaitosten perustutkintoja.

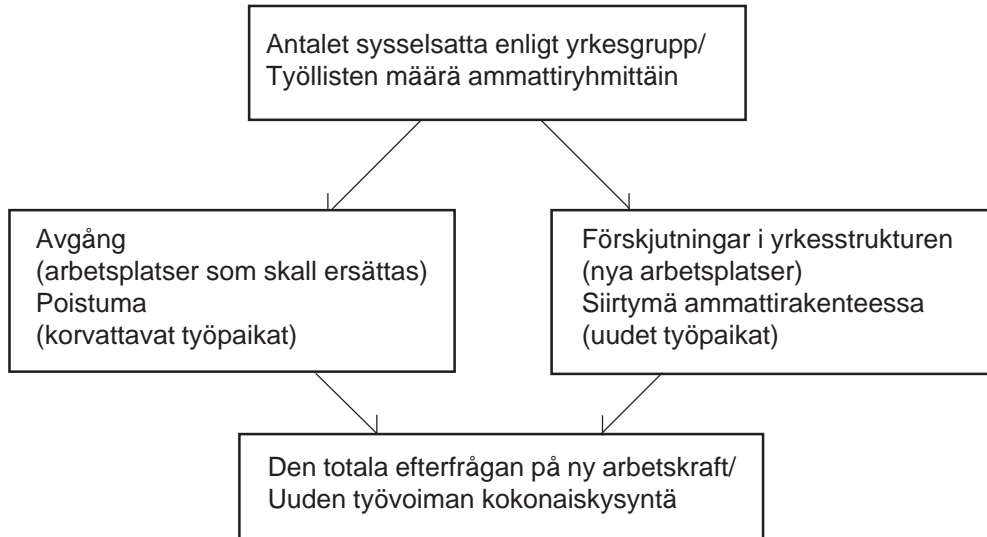
Ammattiryhmittäisen työllisten määrän lisäksi selvitetään työvoiman poistuma (eläkkeelle siirtyminen) ammattiryhmittäin. Uuden työvoiman kokonaisuus syntä saadaan laskemalla yhteen ammattirakenteen muutoksesta aiheutuva uuden työvoiman kysyntä ja poistumasta aiheutuva uuden työvoiman kysyntä. (Kuvio 1). Uusi työvoima tulee pääasiassa uusista nuorisoikäluokista, jotka siirtyvät työelämään. Osan työpaikoista täyttävät kuitenkin aiemmin työttöminä olleet henkilöt ja osan työvoiman ulkopuolelta tulevat henkilöt. Myös työssä oleva työvoima siirtyy jossain määrin ammattiryhmästä toiseen.

Työvoimamenetelmän avulla halutaan tässä ennakointihankkeessa saada vastaus kysymykseen, mihin ammatteihin nuoria kannattaa kouluttaa Pohjanmaan maakunnassa, jotta mahdollisimman moni voisi työllistyä kotiseudullaan. Kouluttamalla nuoria tällaisiin ammatteihin pyritään osaltaan hillitsemään poismuuttoa ja pitämään väki maakunnassa. Jos nuorelle voidaan tarjota koulutustaan vastaavaa työtä kotimaakunnasta opintojen jälkeen, saattaa tämä osaltaan jo hillitä nuoren muuttohaluja.

Koko maassa työvoimapoistuman määräksi lasketaan seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 800.000 henkilöä ja ammattirakenteen muutoksesta aiheutuvan työvoiman kysynnän määräksi noin 200.000 henkilöä. Näin ollen uuden työvoiman kokonais-

personer och att den efterfrågan på arbetskraft som beror på förändrad yrkesstruktur är ca 200.000 personer. Detta innebär att den totala efterfrågan på ny arbetskraft i vårt land under de följande tio åren är ca 1 miljon personer! (Ammatillinen koulutus 2010).

kysyntä olisi maassamme seuraavan kymmenvuotiskauden aikana noin 1 miljoonaa henkilöä! (Ammatillinen koulutus 2010).

Figur/Kuvio 2.1.1. Behovet av arbetskraft i arbetslivet / Työelämän työvoiman tarve.

2.2. TE-centralens prognostisering

I Arbetskrafts- och näringscentralernas prognostisering ingår en undersökning om behovet av arbetskraft och utbildning (TKTT), där arbetskraftsbyråernas personal intervjuar hundratals företag och utreder bl.a. åldersstrukturen och utbildningsbehovet i företagen, företagets uppskattning av sitt kommande behov av arbetskraft och företagets konjunkturutsikter. I intervjuerna tillfrågas företagen också om de har tips till utbildningsorganisationen om hur utbildningen kunde utvecklas inom den bransch som företaget representerar.

TKTT-modellen ger möjligheter till prognostisering av kompetensbehov på kort sikt (1 år) och lämpar sig i synnerhet för kartläggning av behoven inom vuxen- och arbetskraftsutbildningen. TKTT-undersökningen omfattar också möten för branschvisa expertråd, där representanter för branschen dryftar utsikterna för branschen ifråga. På dessa möten får man vinkar om sådana framtidsutsikter som inte

2.2. TE-keskus ennakointi

Työvoima- ja elinkeinokeskusten ennakointiin sisältyvässä työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimuksessa (TKTT) työvoimatoimistojen henkilökunta haastattelee yhteensä satoja yrityksiä omissa kunnissaan selvittäen mm. yrityksen henkilöstön ikärakennetta ja koulutustarpeita, yrityksen arviota tulevasta työvoiman tarpeestaan ja yrityksen suhdannearviota. Haastatteluissa kysytään myös yrityksiltä mahdollisia vihjeitä koulutusorganisaatioille koulutuksen kehittämiseksi yrityksen toimialalla.

TKTT-malli antaa keinot lähinnä lyhyen tähtäimen (1vuosi) osaamistarpeiden ennakointiin ja soveltuu näin varsinkin aikuis- ja työvoimakoulutuksen tarpeiden kartoittamiseen. TKTT-tutkimus käsittää myös toimialakohtaisten asiantuntijaraatien kokoukset, joissa toimialan edustajat pohtivat oman alansa tulevia näkymiä. Näissä saa usein vihiä sellaisista tulevaisuuden näkymistä, joista tilastolliset ennusteet eivät kerro mitään. Sama koskee ammattioppilai-

framkommer i statistiska prognoser. Samma gäller yrkesläroanstalternas delegationer för de olika utbildningssektorerna som också kommer att spela en mycket viktig roll när man kompletterar prognoserna för yrkesutbildningen med kunskap från det lokala arbetslivet.

2.3. Alternativa metoder

Utbildningsbehoven kan uppskattas enligt olika metoder, som kan ge olika resultat:

1. Enligt den marknadsorienterade synen bestäms utbildningsbehovet på marknaden när utbudet av och efterfrågan på utbildning möts. Idealsituationen uppstår när utbildningstjänsternas mängd och kvalitet motsvarar efterfrågan. (Lundell, 1999).
2. Även efterfrågan på kompetens kan tänkas påverka människors benägenhet att utbilda sig, vilket skulle betyda att de branscher som värdesätts högt också lockar till sig de mest begåvade individerna. De som står i beråd att välja utbildning är ändå mycket unga personer, vilkas personlighet och förmåga att bedöma sina starka sidor ännu inte har utvecklat fullt ut. Alla kan inte heller bli elektronikingenjörer eller sjukskötare. (Lundell, 1999).
3. I synnerhet när det gäller yrkesutbildning på andra stadiet finns det fortfarande en viss fostringsaspekt med i bilden. Det är också tänkbart att ungdomarna skaffar sig ett yrke och samtidigt en viss beredskap för livet. Detta kan ses som en motsats till det marknadsorienterade tänkandet. (Lundell, 1999).

3. Utbud av arbetskraft

Behov av nybörjarplatser i utbildningen

När man utreder hur stort behovet av studieplatser i den grundläggande yrkesutbildningen är beaktar man först antalet förstahandssökande till de olika grundutbildningarna. På det sättet får man åtminstone en riktgivande bild av de ungas intresse för de olika utbildningsalternativen. Det är också av vikt att utreda hur många som har inlett sina studier inom de olika grundutbildningarna, för alla antagna inleder inte sina studier inom det program de är antagna till och kan-

tosten utbildusalakohtaisia neuvottelukuntia, jotka myös tulevat olemaan erittäin tärkeässä roolissa täydennettäessä ammatillisen koulutuksen ennakointia paikallisen työelämän tietämyksellä.

2.3. Vaihtoehtoisia menetelmiä

Koulutustarpeita voidaan arvioida eri menetelmillä, jolloin ne saattavat johtaa erilaisiin lopputuloksiin:

1. Markkinalähtöisen näkökulman mukaan koulutustarve määräytyy markkinoilla koulutuksen kysynnän ja tarjonnan kohdatessa. Ideaalitalanne olisi tällöin se, että tuotettavien koulutuspalvelujen määrä ja laatu vastaisivat työvoiman käyttäjien kysyntää. (Lundell 1999).
2. Myös osaamisen kysynnän voisi ajatella vaikuttavan ihmisten koulutushalukkuuteen, jolloin arvostetuimmat alat houkuttelisivat puoleensa lahjakaimmat yksilöt. Kysymys koulutuksen valintatilanteessa on kuitenkin hyvin nuorista ihmisistä, joiden persoonallisuus ja kyky tiedostaa omia vahvuuksiaan on vasta kehittymässä. Kaikista ei myöskään voi tulla elektroniikkainsinööriä tai sairaanhoitajia. (Lundell 1999).
3. Varsinkin toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa on aina mukana tietynlainen kasvatusaspekti. Ehkä voidaan ajatella niinkin, että koulutus-alalla ei ole niin suura merkitystä, vaan sillä, että nuori hankkii jonkin ammatin ja samalla valmiuksia elämää varten. Tätä voidaan pitää markkinalähtöisen ajattelun vastakohtana. (Lundell 1999).

3. Työvoiman tarjonta

Koulutuksen aloituspaikkatarve

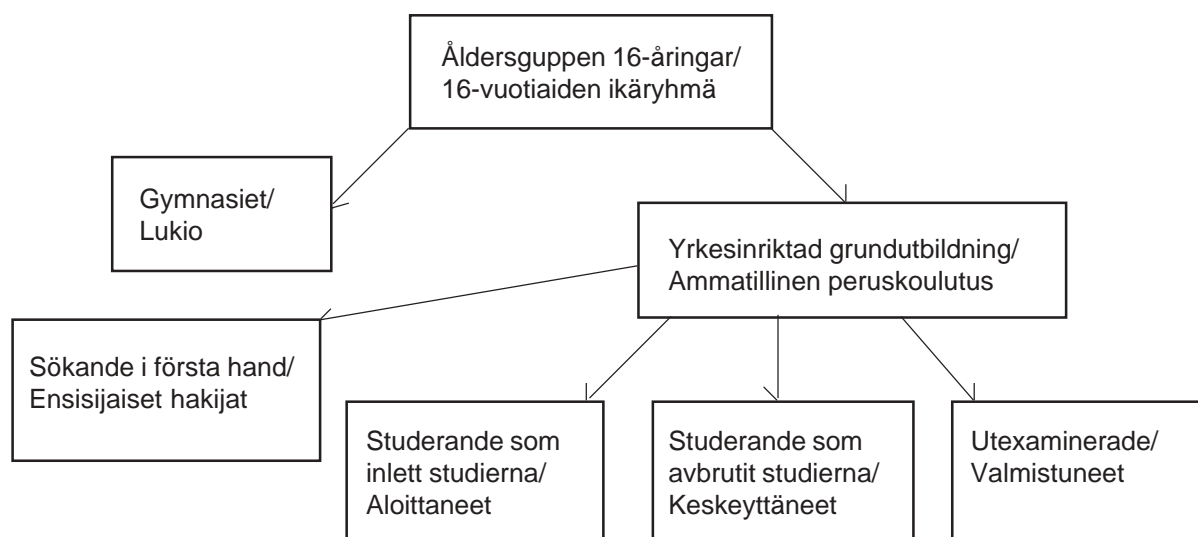
Nuorten ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkatarvetta selvitetessä otetaan huomioon ensinnäkin ensisijaisten hakijoiden määrä perustutkinnoittain. Näin saadaan ainakin suunta-antava kuva siitä, millaista kiinnostusta nuorilla on eri koulutusvaihtoehtoja kohtaan. Opintonsa aloittaneiden määrä kussakin perustutkinnossa on myös tärkeää selvittää, sillä kaikki hyväksytyt eivät ryhdy opiskelemaan sitä perustutkintoa tai edes siinä oppi-

ske inte ens i den läroanstalt som de antagits till. En del har sökt till flera läroanstalter och väljer den mest intressanta av de utbildningar som de blivit antagna till.

Många unga avbryter sina studier; inom vissa grundutbildningar avbryter en betydande andel av studerandena sina studier. Dessutom kan en studerande under studietiden gå över till att studera för en annan examen. Eftersom antalet övergångar är litet och det är komplicerat att utreda dem har vi valt att inte beakta övergångarna i detta prognostiseringsprojekt.

laitoksessa, mihin heidät on valittu. Jotkut ovat voineet hakea useampaan oppilaitokseen ja tullessaan myös hyväksytyksi useampaan, valitsevat usein kiinnostavimman.

Moni nuori myös keskeyttää opintonsa; joissakin perustutkinnoissa keskeyttäneitä on merkittävä osa opintonsa aloittaneista. Lisäksi oppilas saattaa siirtyä perustutkinnosta toiseen kesken opiskelun. Siirtymien määrä on kuitenkin sen verran vähäinen ja siirtymien selvittäminen niin mutkikasta, että niiden vaikutus jätetään arvioimatta tässä ennakoitihankkeessa.

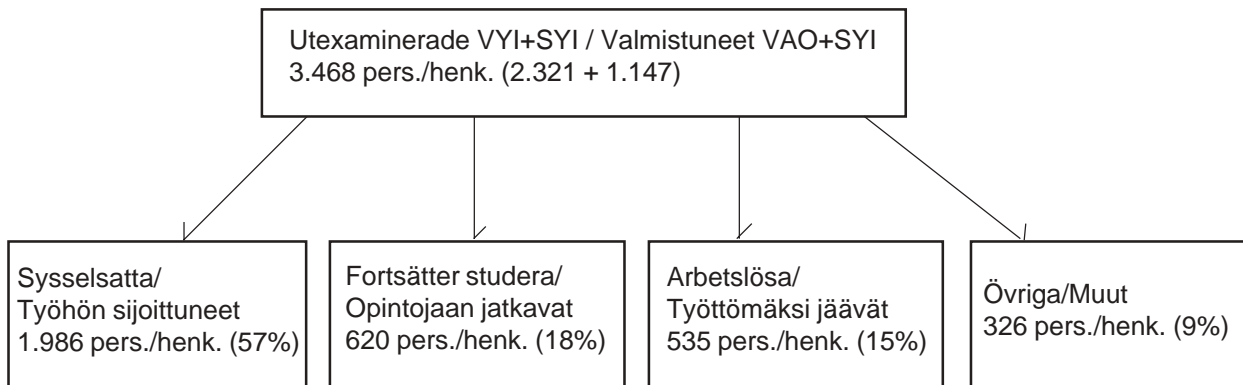
Figur/Kuva 3.1. Behovet av nybörjarplatser / Aloituspaikkatarve.

Placering

Av dem som gick ut grundskolan (16-åringarna) år 1999 gick 55 % genast vidare till gymnasiet och 35 % till grundläggande yrkesutbildning (i hela landet). Tre procent fortsatte på grundskolans tionde klass. Sju procent fortsatte inte sina studier (åtminstone inte omedelbart). (Statistikcentralen: Oppilaitostilastot 2000). Till den sistnämnda gruppen hörde ca 4 400 ungdomar. Dessa ungdomar löper stor risk för att bli utslagna. Ovannämnda nationella procentandelar tillämpas i denna rapport även på landskapet Österbotten.

Sijoittuminen

Vuonna 1999 (koko maassa) aloitti peruskoulunsa päättäneistä (16-vuotiaiden ikäluokasta) välittömästi lukion 55 prosenttia ja ammatillisen peruskoulutuksen 35 prosenttia. Peruskoulun kymppiluokalle siirtyi 3 prosenttia. Opintojaan ei jatkanut (ainakaan) välittömästi 7 prosenttia. (Tilastokeskus: Oppilaitostilastot 2000). Tähän viimeksi mainittuun ryhmään kuului noin 4400 nuorta. Näillä nuorilla syrjäytymisvaara on ilmeisen suuri. Edellä mainittuja valtakunnallisia prosenttiosuuksia sovelletaan tässä raportissa myös Pohjanmaan maakuntaan.

Figur/Kuvio 3.2.

Placering. Hur utexaminerade från Vasa yrkesinstitut och Svenska yrkesinstitutet 1.1.1996- 31.7.1999 placerat sig i slutet av år 1999. (Statistikcentralen)./

Sijoittuminen 1.1.1996-31.7.1999 Vaasan ammattiopistosta ja Svenska yrkesinstitutetista valmistuneiden sijoittuminen 1999 lopulla. (Tilastokeskus).

Figur 3 visar att Vasa yrkesinstitut och Svenska yrkesinstitutet under tre och ett halvt år, mellan början av 1996 och slutet av juli 1999, har utexaminerat ca 3500 elever. Dessa tre och ett halvt år är den tidsperiod under vilken statistikcentralen inom sitt KJT-pilotprojekt undersökte hur de utexaminerade har placerat sig. Projektet gjorde inga förfrågningar bland de utexaminerade utan källmaterialet utgjordes av de uppgifter som står att få i statistikcentralens officiella register. Projektet fungerade som ett pilotprojekt inom statistikcentralen från våren 2001 till slutet av september samma år. Under den tiden var servicen avgiftsfri för deltagarna.

Antalet personer som avlade grundläggande yrkesexamen vid VYI och SYI var i genomsnitt 1000 per år. Något färre än 600 av dem fick arbete, vilket alltså är det antal utexaminerade ungdomar från yrkesläroanstalterna i Vasa som årligen kommer ut i arbetslivet.

En grupp på 180 personer fortsätter sina studier på heltid. Å andra sidan blir årligen ca 150 av dem som utexamineras från yrkesläroanstalterna arbetslösa. Gruppen övriga utgör färre än 100 personer per år.

Av dem som kommit ut i arbetslivet fortsätter ca 16 % sina studier, dvs knappa 100 personer under ett år. Sammanlagt är det alltså en dryg fjärdedel som

Kuvio 3. osoittaa, että Vaasan ammattiopistosta ja Svenska yrkesinstitutetista on kolmen ja puolen vuoden aikana, vuoden 1996 alun ja vuoden 1999 heinäkuun lopun välillä valmistunut noin 3500 ammatillisen perustutkinnon suorittanutta. Tämä kolme ja puoli vuotta on se ajanjakso, jolla tilastokeskus tarkasteli oppilaitoksista valmistuneiden sijoittumista KJT –pilottihankkeessaan. Hankkeen toimesta ei valmistuneille tehty mitään kyselyjä, vaan lähdeaineistona olivat tilastokeskuksen virallisen tilaston rekistereistä saatavat tiedot. Hanke toimi tilastokeskuksen pilottihankkeena keväästä 2001 saman vuoden syyskuun loppuun. Sinä aikana palvelu oli osallistujille maksutonta.

Keskimäärin VAO:sta ja SYI:stä ammatillisen perustutkinnon suorittaneita oli noin 1000 henkilöä vuodessa. Työhön heistä sijoittui hieman alle 600 henkilöä, mikä on siis niiden vaasalaisista ammattiopistoista valmistuneiden nuorten määrä, joka vuosittain tulee työelämän palvelukseen.

Opintojaan jatkaa päätoimisesti 180 hengen suurinen joukko. Työttömäksi puolestaan jää vuosittain noin 150 ammatillisen perustutkinnon suorittanutta. Ryhmä muut käsittää alle sata henkeä vuodessa.

Työhön sijoittuneista jatkaa opintojaan noin 16 % eli vähän alle 100 henkeä vuoden kuluessa. Yhteensä

fortsätter sina studier efter den grundläggande yrkesutbildningen.

Av dem som avlagt grundläggande yrkesexamen under tiden 1.1.1996 – 31.7.1999 i hela landet var 56 % i arbetslivet i slutet av år 1999. Av denna grupp var 18 % arbetslösa och 15 % studerade på heltid. Gruppen övriga omfattade 11 % av de utexamine-rade. Av dem som var i arbetslivet studerade 8 % vid sidan av sitt arbete. (Statistikcentralen 2001). Cirka en femtedel av alla i hela landet som hade avlagt en grundläggande yrkesexamen fortsatte alltså sina studier; i landskapet Österbotten över en fjärdedel.

Den kvantitativa utvecklingen av åldersklassen som går ut grundskolan

Den nya arbetskraft som kommer ut på arbetsmarknaden kommer huvudsakligen från ungdomsåldersklasserna. Eftersom det här projektet i första skedet är koncentrerat på prognostisering av den grundläggande yrkesutbildningen är det naturligt att granska dem som går ut grundskolan, alltså 16-åringarna.

Gymnasierna och den grundläggande yrkesutbildningen konkurrerar om dem som går ut grundskolan. Enligt statistiken inleder en dryg tredjedel av dem som går ut grundskolan grundläggande yrkesutbildning följande höst. Drygt hälften av dessa elever fortsätter sina studier i gymnasiet. (Statistikcentralen: Oppilaitostilastot 2000). Som en följd av lägre natalivitet och flyttrörelsen håller gruppen 16-åringar på att minska också i landskapet Österbotten. Av detta följer att konkurrensen om eleverna blir allt hårdare.

I det följande granskas folkmängdens utveckling bland 16-åringarna i landskapet Österbotten och dess fyra ekonomiska regioner mellan åren 2000 och 2016. Materialet grundar sig på statistikcentralens befolkningsstatistik 31.12.2000.

opintojaan jatkaa siis runsas neljännes ammatillisen perustutkinnon suorittaneista.

Koko maassa ammatillisen perustutkinnon 1.1.1996 – 31.7.1999 suorittaneista oli vuoden 1999 lopussa työssä 56 %. Työttömänä heistä oli 18 % ja päätoimisia opiskelijoita 15 %. Ryhmä muut käsitti 11 % valmistuneista. Työssä olevista opiskeli työnsä ohessa 8 %. (Tilastokeskus 2001). Koko maassa ammatillisen perustutkinnon suorittaneista siis noin viidennes jatkoi opintojaan; Pohjanmaan maakunnassa runsas neljännes.

Peruskoulun päättävän ikäluokan määrällinen kehitys

Uusi työvoima tulee työmarkkinoille pääasiassa nuorisoi-ikäluokista. Kun tämän hankkeen ensimmäisessä vaiheessa keskitytään ammatillisen peruskoulutuksen ennakkointiin, on luonnollista, että tarkastellaan peruskoulun päättävää eli 16-vuotiaiden ikäluokkaa.

Peruskoulun päättäneistä kilpailevat lukiot ja ammatillinen peruskoulutus. Tilastojen mukaan runsas kolmannes peruskoulun päättäneistä aloittaa seuraavana syksynä ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lukioon siirtyy runsaat puolet peruskoulun päättäneistä. (Tilastokeskus: Oppilaitostilastot 2000). Syntyvyyden vähenemisen ja muuttoliikkeen seurauksena on 16-vuotiaiden ryhmä myös Pohjanmaan maakunnassa pienentymässä, mistä seuraa, että kilpailu oppilaista lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen välillä kiristyy entisestään.

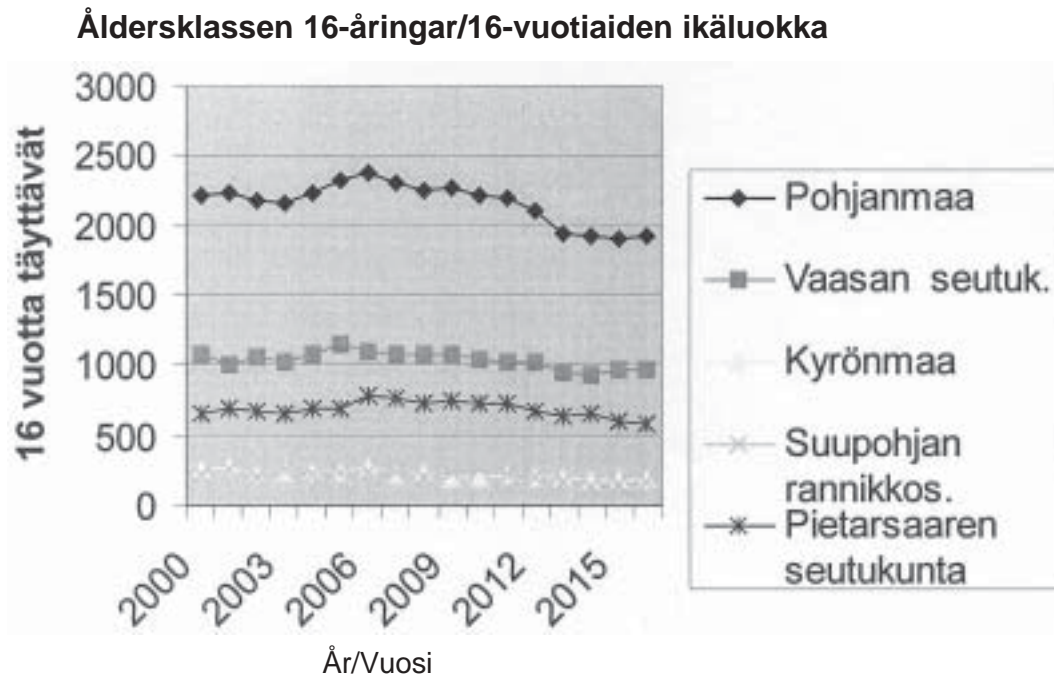
Seuraavassa tarkastellaan Pohjanmaan maakunnan ja sen neljän seutukunnan väestön määrällistä kehitystä 16-vuotiaiden ikäryhmässä vuodesta 2000 vuoteen 2016. Aineisto perustuu tilastokeskuksen 31.12.2000 väestötilastoon.

År Vuosi	Landskapet Österbotten/ Pohjanmaan maakunta	Vasa ekono- miska region/ Vaasan seutukunta	Kyrolandets eko- nomiska region/ Kyrönmaan seutukunta	Sydösterbottens kustregion/ Suupohjan rannikkoseutu	Jakobstads ekon.region/ Pietarsaaren seutukunta
2000	2213	1071	252	227	663
2001	2225	999	266	265	695
2002	2170	1064	227	203	676
2003	2158	1017	235	247	659
2004	2226	1083	229	214	700
2005	2326	1152	232	238	704
2006	2387	1092	273	233	789
2007	2306	1084	215	240	767
2008	2259	1086	238	199	736
2009	2275	1088	202	242	743
2010	2215	1044	194	247	730
2011	2186	1022	211	216	737
2012	2096	1017	208	194	677
2013	1947	953	198	163	633
2014	1916	928	192	135	661
2015	1896	962	181	155	598
2016	1915	976	186	163	590

Tabell/Taulukko 3.1.

De som fyller 16 år under åren 2000-2016 / 16 vuotta täyttävät vuosittain vv. 2000-2016

(Källa/Lähde: Statistikcentralen, befolkningsstatistiken 31.12.2000 / Tilastokeskus, väestötilasto 31.12.2000)

Figur/Kuvio 3.3.

Åldersklassen 16-åringar under åren 2000-2016 i landskapet Österbotten och dess ekonomiska regioner./
16-vuotiaiden ikäryhmä vuosina 2000-2016 Pohjanmaan maakunnassa ja sen seutukunnissa.

Antalet elever i grundskolans avslutande klasser varierar fram till slutet av detta årtionde i hela landskapet mellan 2100 och 2400 personer. Därefter är en minskning av antalet 16-åringar att vänta; antalet minskar år 2015 till färre än 1900 personer.

I dessa siffror har man inte beaktat flyttrörelsens inverkan. Flyttrörelsen i landskapet har varit i balans under en längre tid; de som flyttar från landskapet har dock utgjort en liten majoritet men skillnaden har som mest varit bara några hundra per år. (Forskare Fjalar Finnäs på Naviga Ostrotonia-konferensen 10.10.2001).

Inom Vasa ekonomiska region kommer antalet 16-åringar, med ett par undantag (år 2001 färre och år 2005 fler), att variera mellan 1000 och 1100 ända fram till år 2012. Därefter sjunker antalet till under 1000. Som jämförelse kan man nämna att de två yrkesläroanstalterna i Vasa årligen tar emot sammanlagt 900 – 1100 nya elever och i hela landskapet Österbotten är det 1500 – 1700 elever som inleder sin grundläggande yrkesutbildning. (Statistikcentralen 2001).

Situationen är ungefär likadan också i de övriga ekonomiska regionerna: i mitten av perioden 2000 – 2010 finns en ökning i antalet 16-åringar under några år men efter det – och i synnerhet i början av 2010-talet – går kurvan nedåt. I Vasa ekonomiska region minskar åldersklassen dock proportionellt sett mindre än i de övriga ekonomiska regionerna. På det hela taget verkar det som om konkurrensen om elever mellan gymnasier och yrkesläroanstalter kommer att öka först i början av nästa årtionde i landskapet Österbotten och dess ekonomiska regioner.

Om man dessutom antar att 55 % av de åldersklasser som går ut grundskolan väljer gymnasiet och 35 % grundläggande yrkesutbildning också år 2016 innebär det i landskapet Österbotten att t.ex. år 2016 skulle 1053 elever börja i gymnasiet och 670 i yrkesläroanstalter. Siffrorna för Vasa ekonomiska region är 536 elever som skulle börja i gymnasiet och 341 elever i grundläggande yrkesutbildning. För närvarande är cirka hälften av eleverna i VYI Vasabor. Av det här kan man alltså sluta sig till vad en minskning i åldersklassen kan betyda för elevantalet i läroanstalterna.

Peruskoulun päättöluokkien oppilasmäärä aaltoilee koko maakunnassa tämän vuosikymmenen lopulle asti 2100 ja 2400 hengen välillä. Sen jälkeen on 16-vuotiaiden määrässä on odotettavissa laskua; määrä laskee vuonna 2015 alle 1900 henkeen.

Muuttoliikkeen vaikutusta ei näissä luvuissa ole ennakoitu. Maakunnan muuttoliike on ollut lähes tasapainossa jo pitkään; maakunnasta poismuuttajat ovat tosin koko ajan olleet hienoisena enemmistönä, mutta ero on ollut enemmilläänkin vain muutaman sadan hengen luokkaa vuodessa. (tutkija Fjalar Finnäs Naviga Ostrobotnia-konferenssissa 10.10.2001).

Vaasan seutukunnassa 16-vuotiaiden määrä tulee vaihtelevaan paria piikkiä lukuun ottamatta (vuonna 2001 alaspäin ja vuonna 2005 ylöspäin) melko tasaisena 1000 ja 1100:n välillä aina vuoteen 2012 asti. Sen jälkeen määrä putoaa alle tuhannen. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Vaasan kahdessa ammattiopistossa aloittaa vuosittain ammatilliseen perustutkintoon tähtäävät opintonsa yhteensä 900 – 1100 oppilasta ja koko Pohjanmaan maakunnassa 1500 – 1700 oppilasta. (Tilastokeskus 2001).

Tilanne on samankaltainen myös muissa seutukunnissa: jakson 2000 –10 puolivälissä on 16 vuotta täyttävien määrässä muutaman vuoden kestävä piikki ylöspäin, mutta sen jälkeen - ja varsinkin 2010-luvun alussa – käyrä kääntyy laskuun. Vaasan seutukunnassa ikäryhmän koko pienenee kuitenkin suhteellisesti vähemmän kuin muissa seutukunnissa. Kaiken kaikkiaan vaikuttaa siis siltä, että kilpailu oppilaista lukioden ja ammattiopistojen kesken tulee sekä Pohjanmaan maakunnassa että sen seutukunnissa kiihtymään vasta ensi vuosikymmenen alussa.

Jos vielä oletetaan, että tuosta peruskoulun päättävästä ikäluokasta 55 % valitsee lukion ja 35 % ammatillisen peruskoulutuksen myös vuonna 2016, merkitsee se Pohjanmaan maakunnassa esimerkiksi vuonna 2016 lukion aloittavien määräksi 1053 oppilasta ja ammatillisen peruskoulutuksen aloittavien määräksi 670 oppilasta. Vaasan seutukunnan osalta määrät ovat 536 lukion ja 341 ammatillisen peruskoulutuksen aloittavaa. Nykyisinhän Vaasan ammattiopiston opiskelijoista noin puolet on vaasalaisia. Jo tästä voi päätellä, mitä ikäluokan pieneminen saattaa merkitä oppilaitosten opiskelijamäärille.

För Kyrolandets del skulle fördelningen 55/35 innebära att 102 elever skulle börja i gymnasiet och 65 i yrkesutbildning. I Sydösterbottens kustregion skulle 90 elever börja i gymnasiet och 57 i yrkesutbildning. Motsvarande siffror för Jakobstads ekonomiska region är 325 till gymnasiet och 207 i yrkesutbildning.

Kyrönmaan kohdalla 55/35 jako merkitsisi 102 lukion ja 65 ammatillisen peruskoulutuksen aloittavaa. Suupohjan rannikkoseudulla aloittaisi 90 nuorta lukion ja 57 ammatillisen koulutuksen. Vastaavat luvut Pietarsaaren seutukunnassa ovat 325 lukion ja 207 ammatillisen peruskoulutuksen aloittavaa nuorta.

Av dem som går ut grundskolan år 2016 (antagande) / Peruskoulun päättävistä vuonna 2016 (oletus)

	Gymnasium 55%/ Lukio 55%	Yrkesinriktad grundutbildning 35%/ Ammatillinen peruskoulutus 35%
Vasa ekonomiska region/ Vaasan seutukunta	536	341
Kyrolandets ekonomiska region/ Kyrönmaan seutukunta	102	65
Sydösterbottens kustregion/ Suupohjan rannikkoseutu	90	57
Jakobstads ekonomiska region/ Pietarsaaren seutukunta	325	207
Hela landskapet/ Koko maakunta	1053	670

Tabell/Taulukko 3.2.

Hur de som går ut grundskolan söker till utbildning på andra stadiet./
Peruskoulun päättävien hakeutuminen toisen asteen koulutukseen.

4. Efterfrågan på arbetskraft

Arbetslivets behov av utbildning enligt utbildningssektor/grundexamina

4.1. Naturbrukssektorn

I landskapet Österbotten ges utbildning inom den här sektorn enbart på svenska; för de finskspråkiga finns det utbildning t.ex. i Södra och Mellersta Österbotten. Inom naturbrukssektorn utbildar man bl.a. lantbruksarbetare och -företagare, trädgårdsmästare, skogsmaskinsförare och skogsarbetare samt miljövärdare. Nästan all utbildning inom naturbrukssektorn som leder till grundläggande examen ges vid SYI och Lannäslunds skolor i Jakobstad, där man utbildar landsbygdsföretagare och miljövärdare.

År 2000 utexaminerade SYI 10 landsbygdsföretagare, 5 trädgårdsmästare och skogs- maskinsförare
År 2001 utexaminerades 8 landsbygdsföretagare, 3 trädgårdsmästare och 6 skogsmaskinsförare.

4. Työvoiman kysyntä

Työelämän koulutustarve koulutus-aloittain/perustutkinnoittain

4.1. Luonnonvara-ala

Pohjanmaan maakunnassa annetaan alan koulutusta vain ruotsin kielellä; suomenkielisille on koulutusta tarjolla esim. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan oppilaitoksissa. Luonnonvara-alalla koulutetaan mm. maataloustyöntekijöitä ja -yrittäjiä, puutarhureita, metsäkoneenkuljettajia ja metsureita sekä ympäristöhoitajia. Lähes kaikkiin luonnonvara-alan perustutkintoihin johtavaa koulutusta annetaan SYI:ssa. Lannäslunds skolor'ssa Pietarsaareissa koulutetaan maatalousyrittäjiä ja ympäristöhoitajia.

Vuonna 2000 SYI:sta valmistui 10 maaseutuyrittäjää, 5 puutarhuria ja metsäkoneenkuljettajaa. Vuonna 2001 sieltä valmistui 8 maaseutuyrittäjää, 3 puutarhuria ja 6 metsäkoneenkuljettajaa.

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja ryhmät	Yrkesstrukturen/ Ammattirakenne 2000 2010		2000-2010 /år /vuosi	Avgång/år/ Poistuma /vuosi	Behov/år/ Tarve /vuosi
1. Jord- och skogsbruksarbete/ Maa- ja metsätalous	6250	4400	-185	249	64
1.1 Lantbruksarbete/Maataloustyö	4880	3270	-161	176	15
1.2 Trädgårdsarbete/Puutarhatyö	200	230	3	29	32
1.3 Naturbruk/Luontaistyö	960	750	-21	37	16
1.4 Skogsarbete/Metsätyö	200	160	4	8	4

Tabell/Taulukko 4.1.1.

Yrkesgrupper / Ammattilohkot ja -ryhmät

(Källa/Lähde: Prognoser för yrkesstruktur / Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Enligt prognosen behöver arbetslivet i landskapet Österbotten årligen 15 lantbruksarbetare/-företagare; av 60 %, dvs ca 10 personer förutsätts grundexamen inom lantbrukssektorn. När dessa 9 som har avlagt grundläggande examen omräknas till nybörjarplatser i utbildningen blir resultatet en uppskattning, enligt vilken man årligen behöver 16 nybörjarplatser inom den grundläggande yrkesutbildningen inom lantbrukssektorn. SYI har detta antal nybörjarplatser. Dessutom har Lannäslunds skolor 28 platser på utbildningen till landsbygdsföretagare.

I landskapet Österbotten görs uppskattningsvis 50 generationsväxlingar per år (ca 40 i den svenska kustregionen). Nya lantbruksföretagare har i allmänhet ingen företagartutbildning eller -erfarenhet när de tar över gården. Gårdarna är idag ofta så stora och mångsidiga att de måste ledas som företag. Den nya lantbrukaren har ofta en yrkesexamen i bagaget men det kan ha förflutit 10 – 15 år sedan den avlades. Det vore nödvändigt att ge dessa nya lantbrukare företagartutbildning. Det kunde närmast vara frågan om en cirka ettårig vuxenutbildning. Vuxenutbildning skulle också behövas i ekologisk odling.

Trädgårdsarbetare behövs enligt prognosen 30 per år. Huvuddelen av dessa, närmare 90 %, förutsätts ha grundexamen inom trädgårdsnäring. Förvandlat till nybörjarplatser skulle det innebära 48 platser i den grundläggande yrkesutbildningen inom trädgårdsnäring. SYI har 24 nybörjarplatser.

Behovet av skogsarbetare har minskat drastiskt under de senaste årtiondena. Skogsarbetarna har ersatts med skogsmaskinförare. Enligt prognosen behövs

Ennusteen mukaan Pohjanmaan maakunnan työelämä tarvitsee vuosittain 15 maataloustyöntekijää/-yrittäjää; 60 prosentilta eli noin kymmeneltä edellytetään maatalousalan perustutkintoa. Kun tämä 9 perustutkinnon suorittanutta muunnetaan koulutuksen aloituspaikkamääräksi, saadaan tulokseksi arvio, jonka mukaan Pohjanmaan maakunnassa tarvitaan vuosittain 16 maatalousalan ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkaa. SYI:ssa on tämä määrä aloituspaikkoja. Lisäksi Pietarsaaren Lannäslunds skolor:ssa on maatalousyrittäjän aloituspaikkoja 28 kappaletta.

Pohjanmaan maakunnassa arvioidaan tehtävän noin 50 sukupolvenvaihdosta vuodessa (noin 40 ruotinkielisellä rannikkoseudulla). Uusilla maatalousyrittäjillä ei yleensä ole yrittäjäkoulutusta tai kokemusta takanaan, kun he ottavat tilan haltuunsa. Tilat ovat nykyään niin suuria ja monipuolisia, että niitä on johdettava kuin yrityksiä. Uudella isännällä tai emännällä on usein jokin ammattitutkinto suoritettuna, mutta senkin suorittamisesta saattaa olla kulunut 10-15 vuotta. Olisi tarpeellista antaa näille uusille tilanomistajille yrittäjäkoulutusta. Lähinnä tulisi kysymykseen ehkä noin vuoden mittainen aikuiskoulutus. Aikuiskoulutusta olisi tarpeellista järjestää myös luonnonmukaisessa viljelyssä.

Puutarhatyöntekijöitä tarvitaan ennusteen mukaan runsaat 30 vuosittain. Näistä valtaosalta, lähes 90 %, edellytetään puutarhatalouden perustutkintoa. Koulutuksen aloituspaikoiksi muutettuna se merkitsee 48 aloituspaikkaa puutarhatalouden ammatilliseen peruskoulutukseen. SYI:ssa aloituspaikkoja on 24.

det fyra nya skogsarbetare i landskapet årligen, vilket betyder 7 nybörjarplatser. Examen borde ligga på grundexamensnivå.

SYI har 12 nybörjarplatser för grundexamen för skogsmaskinsförare. Yrkesinstitutet samarbetar också med Yrkesintitut Sydväst i Ekenäs, som utbildar svenskspråkiga skogsarbetare (12 nybörjarplatser). Institutet utbyter varje år några av sista årets elever med varandra, vilket innebär att det kommer några skogsarbetare till Österbotten och några skogs-maskinsförare till södra Finland.

På grund av den stora avgången behövs det varje år 16 nya naturbrukare i landskapet. Av nästan alla som kommer ut i arbetslivet krävs yrkesexamen; sju personer bör ha grundexamen inom fiskerihushållning och sex inom lantbruk. Omräknat i nybörjarplatser innebär det 12 platser till grundexamen inom fiskerihushållningen och 11 platser till grundexamen inom lantbruket. Till naturbruket räknas bl.a. arbete inom fiskeri- och pälsdjurshushållning.

En helt ny grundläggande yrkesexamen är grundexamen inom natur- och miljösektorn, som ger miljövärdare och naturföretagare. Det kommer förmodligen att finnas stor efterfrågan på dessa i framtiden men än så länge är dessa yrken så nya att inga noggrannare prognoser har kunnat uppgöras för dem. Även utbildningen är tills vidare småskalig. Vid den svenskspråkiga yrkesläroanstalten i Jakobstad har man reserverat sammanlagt 28 nybörjarplatser för yrkesexamen inom miljövärd och för naturföretagare. SYI har 12 nybörjarplatser för miljövärdare.

Metsätyöntekijöiden tarve on viime vuosikymmeninä vähentynyt huomasti. Metsurit ovat suuressa määrin korvautuneet metsäkoneenkuljettajilla. Uusia metsätyöntekijöitä tarvitaan maakunnassa ennusteen mukaan vuosittain neljä, mikä tarkoittaa 7 aloituspaikkaa. Tutkintojen tulisi olla perustutkintotasoa.

SYI:lla on 12 metsäkoneenkuljettajan perustutkinnon aloituspaikkaa. Oppilaitoksella on kuitenkin kiinteää yhteistyötä Tammisaassa toimivan Yrkesinstitut Sydväst'in kanssa, joka kouluttaa ruotsinkielisiä metsureita (12 aloituspaikkaa). Vuosittain oppilaitokset vaihtavat muutaman viimeisen vuoden opiskelijan keskenään, jolloin Pohjanmaalle saadaan muutama metsuri ja Etelä-Suomeen muutama metsäkoneenkuljettaja.

Uusia luontaistyön tekijöitä tarvitaan maakunnan työelämään suuresta poistumasta johtuen vuosittain 16 kappaletta. Lähes kaikilta edellytetään ammatillista perustutkintoa; seitsemältä kalatalouden ja kuudelta maatalouden perustutkintoa. Aloituspaikkoina se tarkoittaa 12 aloituspaikkaa kalatalouden perustutkintoon ja 11 aloituspaikkaa maatalouden perustutkintoon. Luontaistyöhön luetaan mm. kalastus- ja turkistaloustyö.

Täysin uusi ammatillinen perustutkinto on luonto- ja ympäristöalan perustutkinto, jolta valmistuu ympäristönhoitajia ja luontoyrittäjiä. Niille on tulevaisuudessa luultavasti paljonkin kysyntää, mutta vielä ammatit ovat niin uusia, että niille ei ole voitu tehdä tarkempia ennusteita. Koulutuskin on toistaiseksi varsin vähäistä. Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattioppilaitoksessa on varattu ympäristönhoitoon ja luontoyrittäjyyteen yhteensä 28 ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkaa. SYI:ssa on 12 ympäristönhoitajan aloituspaikkaa.

4.2. Teknik och kommunikation

4.2. Tekniikka ja liikenne

Vasa och Kyrolandets ekonomiska regioner/Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnat

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Sysselsatta Työlliset 1995	Förändring Muutos 1995-2015	Förändr./år Muutos /vuosi	Avgång Poistuma 2005-2015	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov /år Tarve /vuosi
2. Industriellt arbete/ Teollinen työ	5696	381	19	1638	164	183
2.1 Livsmedelsarbete/ Elintarviketyö	320	-32	-2	94	9	7
2.2 Teko-arbete/Teva-työ	232	-22	-1	71	7	6
2.3 Metallarbete/Metallityö	486	49	2	159	16	18
2.4 Monteringsarbete/ Asennustyö	1461	292	15	373	37	52
2.5 Maskinförararbete/ Koneenkäyttötyö	368	38	2	135	14	16
2.6 Träarbete/Puutyö	151	17	1	30	3	4
2.7 Prosessarbete/ Prosessityö	429	-43	-2	102	10	8
2.8 Elarbete/Sähkötyö	852	85	4	247	25	29
2.9 Grafiskt arbete/ Graafinen työ	305	15	1	86	9	10
2.10 Lagerarbete/ Varastotyö	256	-25	-1	68	7	6
2.11 Övrigt industriellt arbete/ Muu teollinen työ	836	7	0	273	27	27
3. Byggnadsarbete/ Rakennustyö	1001	-30	-2	226	23	21
3.1 Husbyggnadsarbete/ Talonrakennustyö	365	-37	-2	79	8	6
3.2 Rörarybete/Putkityö	170	17	1	47	5	6
3.3 Målningsarbet/ Maalaustyö	141	7	0	38	4	4
3.4 Övrigt byggnadsarbete/ Muu rakennustyö	325	-17	-1	62	6	5
4. Trafikarbete/ Liikennetyö	1181	-10	-1	319	32	31
4.1 Marktrafikarbete/ Maaliikennetyö	1062	-10	-1	294	29	28
4.2 Vattentrafikarbete/ Vesiliikennetyö	119	0	0	25	3	3
5. Postarbete/Postityö	457	-5	0	133	13	13

Tabell/Taulukko 4.2.A

Prognos över behov av arbetskraft enligt yrkesgrupp i Vasa och Kyrolandets ekonomiska regioner.

Ammattiryhmittäinen työvoiman tarve-ennuste Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnille.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur / Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

4.2.1. Industrin

Majoriteten av arbetsplatserna för dem som har avlagt examen inom teknik- och trafiksektorn finns inom industrin även om de också rekryteras till andra branscher. Tabellen ovan beskriver prognosen för det branschvisa behovet av arbetskraft i Vasa ekonomiska region. Eftersom Kyrolandets ekonomiska region ligger nära Vasa och inte har något eget yrkesinstitut läggs arbetslivets utbildningsbehov i Kyrolandet till behovet inom Vasa ekonomiska region (ingen skild tabell) för att prognosen skall vara mer exakt med tanke på behovet av nybörjarplatser vid VYI och SYI.

Textil- och konfektionsbranschen (teko)

Även om antalet sysselsatta inom textil- och konfektionsbranschen förutses minska också i Vasa ekonomiska region är avgången i dessa yrken så stor att det finns ett visst behov av arbetskraft i branschen. När mer än 60 % av teko-arbetstagarna rekryteras från den grundläggande yrkesutbildningen innebär det att utbildningsbehovet i branschen är 10 nybörjarplatser. Dessutom behövs ytterligare 2 nybörjarplatser i teko-utbildningen för rekrytering till annat industriarbete, vilket betyder att arbetslivets utbildningsbehov inom Vasa ekonomiska region är 12 nybörjarplatser per år. Om man dessutom lägger till de 2 nybörjarplatser som kalkylerats utgående från prognosen för behov av arbetskraft i Kyrolandet får man resultatet att arbetslivets behov är 14 nybörjarplatser vid yrkesinstituten i Vasa. VYI har 16 nybörjarplatser och SYI 12; sammanlagt alltså 28 nybörjarplatser.

Maskin- och metallbranschen

Antalet sysselsatta inom metallarbete förutses öka i Vasa ekonomiska region fram till år 2015 med ca 2 personer/år. Om man lägger till verkningarna av avgången på 16 personer/år behövs det 18 nya arbetstagare i metallbranschen årligen. Ungefär 70 % av metallarbetarna rekryteras från grundutbildningen i maskin- och metallbranschen, vilket omräknat till arbetslivets utbildningsbehov blir 22 nybörjarplatser. Behovet i Kyrolandets ekonomiska region är 7 nybörjarplatser.

Uppskattningsvis 43 % av arbetskraften inom monteringen rekryteras från grundutbildningen inom maskin- och metallbranschen, vilket innebär 40 nybörjarplatser för grundexamen i Vasa ekonomiska

4.2.1. Teollisuus

Valtaosa tekniikan ja liikenteen koulutusalan suorittaneiden työpaikoista on teollisuudessa, vaikka muutkin toimialat toki tekniikan ja liikenteen perustutkinnosta rekrytoivat. Yllä oleva taulukko kuvaa Vaasan seutukunnan ammattiryhmittäistä työvoiman tarve-ennustetta. Koska Kyrönmaan seutukunta liittyy läheisesti Vaasaan, eikä siellä ole omaa ammattiopistoa, lisätään Vaasan seutukunnan työelämän koulutustarpeeseen Kyrönmaan työelämän koulutustarve (ei erillistä taulukkoa), jotta saadaan täsmällisempi ennuste VAO:n ja SYI:n yhteiseksi aloituspaikkatarpeeksi.

Tekstiili- ja vaatetusala (teva)

Vaikka alan työllisten määrän ennustetaan Vaasan seutukunnassakin supistuvan, on ammattiryhmän poistuma niin suurta, että uuden työvoiman tarvetta on alalla jonkin verran. Kun yli 60 prosenttia tevalaisista rekrytoidaan alan ammatillisesta peruskoulutuksesta, saadaan työelämän koulutustarpeeksi tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinnossa 10 aloituspaikkaa. Muun teollisen työn rekrytointiin tarvitaan lisäksi 2 aloituspaikkaa tevan perustutkintoon, joten työelämän koulutustarve alan perustutkinnossa Vaasan seutukunnan alueella on 12 aloituspaikkaa vuodessa. Kun tähän vielä lisätään Kyrönmaan seutukunnan työvoiman tarve-ennusteen pohjalta lasketut 2 aloituspaikkaa, saadaan työelämän koulutustarpeeksi 14 aloituspaikkaa vaasalaisiin ammattiopistoihin. VAO:ssa on 16 aloituspaikkaa ja SYI:ssa 12 aloituspaikkaa; yhteensä siis 28 aloituspaikkaa.

Kone- ja metalliala

Metallityön työllisten määrän ennakoidaan kasvavan hieman Vaasan seutukunnassa vuoteen 2015 mennessä – noin kaksi henkilöä / vuosi. Kun siihen lisätään 16 työntekijän poistuman vaikutus, tarvitaan metallialalle vuosittain 18 uutta työntekijää. Noin 70 % metallityöntekijöistä rekrytoidaan kone- ja metallialan ammatillisesta peruskoulutuksesta, mikä muutettuna työelämän koulutustarpeeksi tekee 22 aloituspaikkaa. Kyrönmaan seutukunnan tarve on 7 aloituspaikkaa.

Asennustyöhön rekrytoidaan arviolta 43 % työvoimasta kone- ja metallialan peruskoulutuksesta, mikä tekee perustutkintoon 40 aloituspaikkaa Vaasan seutukunnassa ja Kyrönmaalla 10 aloituspaikkaa.

region och 10 nybörjarplatser i Kyrolandet. Maskinförarna rekryteras till 32 % från grundutbildningen inom maskin- och metall. Det innebär 9 nybörjarplatser i Vasa och 2 nybörjarplatser i Kyrolandets ekonomiska region. Processarbete rekryterats till 9 % från grundutbildningen i branschen = 1 nybörjarplats; elarbete rekryterats 3,5 % = 2 nybörjarplatser. Utbildningsbehovet inom lagerarbete är 1 nybörjarplats för grundexamen, inom rörlarbete 4 nybörjarplatser, inom husbyggnad 1 nybörjarplats.

Sammanlagt förutses arbetslivet i Vasa och Kyrolandets ekonomiska regioner behöva ett antal utbildade med grundexamen inom maskin- och metallbranschen som motsvarar 99 nybörjarplatser per år fram till år 2015. Det totala antalet nybörjarplatser för grundexamen vid VYI och SYI är 84.

Bil- och transportbranschen

Personer med grundexamen inom bil- och transportbranschen rekryteras till maskinförarbete och marktrafikarbete. Uttryckt i arbetslivets utbildningsbehov innebär detta 7 nybörjarplatser inom maskinförarbete och 25 inom marktrafik i Vasa ekonomiska region samt 2 respektive 7 nybörjarplatser i Kyrolandet. Rekryteringarna till metallarbete innebär i Vasa ekonomiska region 2 nybörjarplatser och till monteringsarbete 30 nybörjarplatser för grundexamen i branschen. I Kyrolandet är arbetslivets utbildningsbehov inom monteringsarbete 8 nybörjarplatser för grundexamen inom bil- och transportbranschen. Rekryteringarna till elarbete innebär 1 nybörjarplats och till lagerarbete 3 nybörjarplatser för grundexamen. Också rekryteringarna till övrigt industriellt arbete medför 3 nybörjarplatser till bil- och transportutbildningen.

Sammanlagt blir arbetslivets utbildningsbehov av grundläggande yrkesexamen i bil- och transportbranschen i Vasa och Kyrolandets ekonomiska regioner 88 nybörjarplatser. Både vid VYI och SYI finns 32 nybörjarplatser i branschen; sammanlagt alltså 64 nybörjarplatser.

Elbranschen

Av dem som har avlagt grundexamen inom elbranschen rekryteras över 80 % till elarbete. Omräknat i arbetslivets utbildningsbehov innebär rekryteringarna till elbranschen inom Vasa ekonomiska region 43 nybörjarplatser och i Kyrolandet 9 nybörjarplatser.

Koneenkäyttötyö rekrytoi noin 32 % työvoimastaan kone- ja metallialan peruskoulutuksesta. Se tekee 9 aloituspaikkaa Vaasan ja 2 aloituspaikkaa Kyrönmaan seutukunnassa. Prosessityön rekrytoinnit alan perustutkinnosta ovat noin 9 %; aloituspaikkoina 1, sähkötyön 3,5 %; aloituspaikkoina 2. Varastotyön koulutustarve alan perustutkintoon on 1 aloituspaikka, putkityön 4 aloituspaikkaa, talonrakennustyön 1 aloituspaikka.

Yhteensä työelämän koulutustarpeen kone- ja metallialan perustutkinnosta Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnissa ennakoitaan siis olevan 99 aloituspaikkaa vuosittain vuoteen 2015 saakka. VAO:n ja SYI:n yhteenlaskettu aloituspaikkamäärä alan perustutkinnossa on 84.

Auto- ja kuljetusala

Auto- ja kuljetusalan perustutkinnosta rekrytoidaan työvoimaa mm. koneenkäyttötyöhön ja maaliikennetyöhön. Työelämän koulutustarpeena nämä merkitsevät alan perustutkintoon koneenkäyttötyön osalta 7 ja maaliikennetyön osalta 25 aloituspaikkaa Vaasan seutukunnassa sekä 2 ja 7 aloituspaikkaa Kyrönmaalla. Metallityön rekrytoinnit merkitsevät 2 aloituspaikkaa ja asennustyön 30 aloituspaikkaa alan perustutkintoon Vaasan seutukunnassa. Kyrönmaalla työelämän koulutustarve on asennustyössä 8 aloituspaikkaa auto- ja kuljetusalan perustutkintoon. Sähkötyön rekrytoinnit merkitsevät 1 aloituspaikkaa ja varastotyön 3 aloituspaikkaa perustutkintoon. Myös muun teollisen työn rekrytoinnit tietävät auto- ja kuljetusalan perustutkintoon 3 aloituspaikkaa.

Yhteensä työelämän koulutustarve auto- ja kuljetusalan ammatillisesta perustutkinnosta Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnissa on näin ollen 88 aloituspaikkaa. Sekä VAO:ssa että SYI:ssä on 32 alan aloituspaikkaa; yhteensä siis 64 aloituspaikkaa.

Sähköala

Sähköalan perustutkinnon suorittaneista yli 80 % rekrytoidaan sähkötyöhön. Muutettuna työelämän koulutustarpeeksi sähköalan rekrytoinnit merkitsevät Vaasan seutukunnan osalta 43 aloituspaikkaa ja Kyrönmaan osalta 9 aloituspaikkaa. Metallityön rekrytoinnit edellyttävät Vaasan seutukunnassa 1 aloituspaikan sähköalan perustutkintoon, asennustyön rekrytoinnit 7 aloituspaikkaa ja muun teollisen työn rekrytoinnit myös 8 aloituspaikkaa. Postityö

Rekryteringarna till metallarbete förutsätter i Vasa ekonomiska region 1 ny börjarplats för grundexamen i elbranschen, rekryteringarna till monteringsarbete förutsätter 7 nybörjarplatser och rekryteringarna till övrigt industriellt arbete 8 nybörjarplatser. Till postarbete rekryteras folk motsvarande 2 nybörjarplatser för grundexamen i elarbete, till försäljningsarbete motsvarande 7 nybörjarplatser. Rekryteringarna till teknikerarbete motsvarar 5 nybörjarplatser.

Sammanlagt är arbetslivets utbildningsbehov gällande grundexamen inom elbranschen i Vasa och Kyrolandets ekonomiska regioner 82 nybörjarplatser. VYI och SYI har totalt 114 nybörjarplatser för grundexamen i branschen.

Träbranschen och den grafiska branschen

Till träbranschen rekryteras ungefär hälften av arbetskraften från grundläggande yrkesexamen inom träbranschen. Det innebär att arbetslivet behöver 3 nybörjarplatser i Vasa ekonomiska region och 2 nybörjarplatser i Kyrolandet. Rekryteringen till maskinförararbete kräver 1 nybörjarplats i branschen, övrigt industriellt arbete 2 nybörjarplatser. Till husbyggnadsarbete behövs 1 nybörjarplats och till försäljningsarbete 1 nybörjarplats.

Sammanlagt är arbetslivets behov av utbildade med grundläggande yrkesutbildning inom träbranschen i Vasa ekonomiska region och Kyrolandet 10 nybörjarplatser. SYI har 12 nybörjarplatser för grundläggande examen i branschen. Någon finskspråkig grundläggande yrkesutbildning finns inte i Vasa.

I yrkesgrupperna inom grafiskt arbete motsvarar efterfrågan på sådana som har gått den grundläggande yrkesutbildningen inom den grafiska branschen 10 nybörjarplatser. Ingen sådan utbildning ges vid läroanstalterna i Vasa.

4.2.2. Byggnadsarbete

Byggnadsbranschen

Rekryteringarna till husbyggnadsarbete förutsätter att det finns 6 nybörjarplatser i Vasa och 3 nybörjarplatser i Kyrolandets ekonomiska region för grundexamen inom husbyggnad, till lantbruksarbete behövs sammanlagt 2 nybörjarplatser. Rekryteringen

rekrytoi sähk6n perustutkinnosta 2 aloituspaikan verran väkeä, myyntityö 7 aloituspaikan verran. Teknikkotyön rekrytoinnit ovat 5 aloituspaikan verran.

Yhteensä Vaasan ja Kyrönmaan seutukuntien työelämän koulutustarve sähköalan perustutkinnolle on siis 82 aloituspaikkaa. VAO:ssa ja SYI:ssa on yhteensä 114 alan perustutkinnon aloituspaikkaa.

Puuala ja graafinen ala

Puutyöhön rekrytoidaan noin puolet työvoimasta puualan ammatillisesta perustutkinnosta. Työelämän koulutustarpeena se merkitsee 3 aloituspaikkaa Vaasan seutukunnassa ja 2 aloituspaikkaa Kyrönmaalla. Koneenkäyttötyön rekrytoinnit vaativat alalle 1 aloituspaikan, muun teollisen työn 2 aloituspaikkaa. Talonrakennustyö edellyttää alalle 1 aloituspaikan ja myyntityökin 1 aloituspaikan.

Yhteensä siis työelämän koulutustarve puualan ammatilliselle peruskoulutukselle on Vaasan seutukunnassa ja Kyrönmaalla 10 aloituspaikkaa. SYI:lla on alan perustutkinnossa 12 aloituspaikkaa. Suomenkielistä puualan ammatillista peruskoulutusta ei Vaasassa ole.

Graafisen alan ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneille olisi kysyntää graafisen työn ammattiryhmässä Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnan alueella 10 aloituspaikan verran. Alan koulutusta ei ole vaasalaisissa oppilaitoksissa lainkaan.

4.2.2. Rakennustyö

Rakennusala

Talonrakennustyön rekrytoinnit edellyttävät talonrakennusalan perustutkintoon 6 aloituspaikkaa Vaasan ja 3 aloituspaikkaa Kyrönmaan seutukunnassa, maataloustyön yhteensä 2 aloituspaikkaa. Teknikkotyön rekrytoinnit edellyttävät alalta 1 aloituspaikkaa. Yhteensä työelämän koulutustarve seutukunnissa on siis 12 aloituspaikkaa, kun VAO:lla ja SYI:lla on yhteensä 32 talonrakennusalan perustutkintopaikkaa.

LVI-ala

Talotekniikan (lvi-ala) perustutkintoon työelämän koulutustarve on 5 aloituspaikkaa Vaasan seutu-

till teknikerarbete medför ett behov av 1 nybörjarplats. Sammanlagt är arbetslivets behov av utbildade i dessa ekonomiska regioner alltså 12 nybörjarplatser, medan VYI och SYI har totalt 32 grundexamensplatser inom husbyggnadsbranschen

VVS-branschen

Arbetslivets behov av utbildade med grundexamen i husteknik (vvs-branschen) är 5 nybörjarplatser i Vasa ekonomiska region. VYI har 16 nybörjarplatser för grundexamen i branschen.

4.2.3. Sammanfattning

Enligt prognosen som sträcker sig till år 2015 ser det ut att finnas ett klart behov av att öka antalet nybörjarplatser för grundexamen inom maskin- och metallbranschen samt bil- och transportbranschen för att arbetslivet skall få den nya kompetens som behövs.

Inom elbranschen skulle det däremot vara lönt att minska antalet något. Också textil- och beklädnadsbranschen tycks utbilda något för många inom sitt område. Byggnadsbranschen och husteknik skulle även de ha ett behov av minskat antal nybörjarplatser.

kunnassa. VAO:lla on alan perustutkinnossa 16 aloituspaikkaa.

4.2.3. Yhteenveto

Vuoteen 2015 ulottuvan ennusteen mukaan kone- ja metallialan perustutkinnossa sekä auto- ja kuljetusalan perustutkinnossa näyttäisi olevan selvää aloituspaikkojen lisäämisen tarvetta, jotta työelämä saisi tarvitsemansa uudet alan osaajat.

Sähköalalla saattaisi puolestaan olla hieman vähentämisen tarvetta. Tekstiili- ja vaatetusala näyttäisi myös kouluttavan jonkin verran liikaa alan osaajia. Rakennuslalla ja talotekniikassa näyttäisi niinkään olevan tarvetta aloituspaikkamäärien supistamiseen. (Ks. kuitenkin Yhteenveto ja johtopäätöksiä alkaen s.42) Puualan perustutkinnon aloituspaikkamäärä puolestaan näyttää vastaavan melko hyvin työelämän tarvetta.

	Arbetslivets utbildnin.behov/ Työelämän koulutustarve	Nybörjarplatser/VYI och SYI/ Aloituspaikat/VAO ja SYI
Grundexamen inom beklädnadsbranschen/ Vaatetusalan perustutkinto	14	28
Grundexamen inom elbranschen/ Sähköalan perustutkinto	82	114
Grundexamen inom maskin- och metall- branschen/ Kone- ja metallialan perustutkinto	99	84
Grundexamen inom bil- och transport- branschen/ Auto ja kuljetusalan perustutkinto	88	64
Grundexamen inom träbranschen/ Puualan perustutkinto	10	12
Grundexamen inom byggnadsbranschen/ Rakennusalan perustutkinto.	12	32
Grundexamen i husteknik (VVS-branschen)/ Talotekniikan perustutkinto (LVI-ala)	6	16

Tabell/Taulukko 4.2.3. A

Arbetslivets utbildningsbehov i Vasa och Kyrolandets ekonomiska regioner samt antalet nybörjarplatser vid VYI och SYI.

Vaasan ja Kyrönmaan seutukuntien työelämän koulutustarve sekä VAO:n ja SYI:n aloituspaikat.

Sydösterbottens kustregion / Suupohjan rannikkoseutu

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Sysselsatta Työlliset 1995	Förändring Muutos 1995-2015	Förändr./år Muutos /vuosi	Avgång Poistuma 2005-2015	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov /år Tarve /vuosi
2. Industriellt arbete/ Teollinen työ	1321	80	4	355	36	40
2.1 Livsmedelsarbete/ Elintarviketyö	100	-11	-1	34	3	2
2.2 Teko-arbete/Teva-työ	52	-5	0	15	2	2
2.3 Metallarbete/Metallityö	197	20	1	52	5	6
2.4 Monteringsarbete/ Asennustyö	238	48	2	58	6	8
2.5 Maskinförararbete/ Koneenkäyttötyö	115	12	1	39	4	5
2.6 Träarbete/Puutyö	173	18	1	45	5	6
2.7 Prosessarbete/ Prosessityö	135	-14	-1	33	3	2
2.8 Elarbete/Sähkötyö	147	16	1	41	4	5
2.9 Grafiskt arbete/ Graafinen työ	33	1	0	9	1	1
2.10 Lagerarbete/ Varastotyö	50	-5	0	17	2	2
2.11 Övrigt industriellt arbete/ Muu teollinen työ	81	0	0	12	1	1
3. Byggnadsarbete/ Rakennustyö	266	-4	-1	75	8	7
3.1 Husbyggnadsarbete/ Talonrakennustyö	100	-10	-1	21	2	1
3.2 Rörarybete/Putkityö	56	6	0	19	2	2
3.3 Målningsarbete/ Maalaustyö	52	3	0	15	2	2
3.4 Övrigt byggnadsarbete/ Muu rakennustyö	58	-3	0	20	2	2
4. Trafikarbete/ Liikennetyö	430	-4	0	127	13	13
4.1 Marktrafikarbete/ Maaliikennetyö	410	-4	0	120	12	12
4.2 Vattentrafikarbete/ Vesiliikennetyö	20	0	0	7	1	1
5. Postarbete/Postityö	87	-1	0	40	4	4

Tabell/Taulukko 4.2. B

Prognos över behov av arbetskraft yrkesgruppsvis i Sydösterbottens kustregion.

Ammattiryhmittäinen työvoiman tarve-ennuste Suupohjan rannikkoseudulla.

(Källa/Lähde: Prognoser över yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

(Se dock även Sammanfattning och rekommendationer på s. 42 ff.). Antalet nybörjarplatser för grundexamen inom träbranschen ser å andra sidan ut att rätt väl motsvara arbetslivets behov.

Efterfrågan på arbetskraft inom teko-arbete innebär att man till grundexamen inom teko-branschen i Sydösterbottens kustregion behöver 2 nybörjarplatser. Rekryteringen till metallarbete medför 7 nybörjarplatser för grundexamen inom maskin- och metallbranschen, rekryteringen till monteringsarbete innebär 6 nybörjarplatser. Till maskinförararbete behövs 2 nybörjarplatser, till försäljningsarbete 1 nybörjarplats. Sammanlagt är arbetslivets utbildningsbehov inom maskin- och metallbranschens grundutbildning i Sydösterbottens kustregion alltså 16 nybörjarplatser, vilket motsvarar precis det antal nybörjarplatser som Vocana har för grundexamen i branschen.

Rekryteringen till monteringsarbete innebär 4 nybörjarplatser för grundexamen inom bil- och transportbranschen i Sydösterbottens kustregion. Till maskinförararbete rekryteras motsvarigheten till 2 nybörjarplatser inom grundexamen i branschen, till lagerarbete motsvarigheten till 1 nybörjarplats och till försäljningsarbete motsvarande en nybörjarplats. Rekryteringen från grundutbildningen till marktrafikarbete motsvarar 10 nybörjarplatser i Sydösterbottens kustregion. Arbetslivets rekryteringsbehov från grundutbildningen inom bil- och transportbranschen medför 18 nybörjarplatser, medan Vocana har 16 nybörjarplatser för grundexamen i branschen.

Rekryteringarna till elarbete förutsätter att man har 7 nybörjarplatser för grundexamen inom elbranschen, till monteringsarbete 1 nybörjarplats, till marktrafikarbete 1 nybörjarplats och också till försäljningsarbete 1 nybörjarplats. Sammanlagt är arbetslivets utbildningsbehov inom elbranschen i Sydösterbottens kustregion alltså 10 nybörjarplatser. Vocana har ingen grundutbildning i elbranschen överhuvudtaget. Vid Svenska yrkesinstitutet finns den närmaste svenskspråkiga grundutbildningen inom elbranschen med 16 nybörjarplatser. Den närmaste finskspråkiga läroanstalten som ger grundutbildning inom elbranschen är Suupohjan ammattioppilaitos i Kauhajoki med 18 grundskolbaserade och 18 studentbaserade nybörjarplatser inom elbranschen.

Teva-työn työvoiman kysyntä edellyttää teva-alan perustutkintoon Suupohjan rannikkoseudulla 2 aloituspaikkaa. Metallityön rekrytoinnit edellyttävät kone- ja metallialan perustutkintoon 7 aloituspaikkaa, asennustyön rekrytoinnit 6 aloituspaikkaa. Koneenkäyttötyön työvoiman kysyntä edellyttää teva-alan perustutkintoon Suupohjan rannikkotyö edellyttää alan perustutkintoon 2 aloituspaikkaa, myyntityö yhden. Yhteensä työelämän koulutustarve kone- ja metallialan perustutkinnosta on Suupohjan rannikkoseudulla siis 16 aloituspaikkaa, joka vastaa tarkkaan Vocanan aloituspaikkamäärää alan perustutkinnossa.

Asennustyön rekrytoinnit edellyttävät auto- ja kuljetusalan perustutkintoon 4 aloituspaikkaa Suupohjan rannikkoseudulla. Koneenkäyttötyö rekrytoi alan perustutkinnosta 2 aloituspaikan verran väkeä, varastotyö 1 aloituspaikan verran ja myyntityö yhden aloituspaikan verran. Maaliikennetyön (autonkuljettajat) rekrytoinnit alan perustutkinnosta ovat Suupohjan rannikkoseudulla 10 aloituspaikan suuruisia. Työelämän rekrytointitarve auto- ja kuljetusalan perustutkinnosta edellyttävät siis 18 aloituspaikkaa, kun Vocanassa on alan perustutkinnossa 16 aloituspaikkaa.

Sähkötyön rekrytoinnit edellyttävät sähköalan perustutkintoon 7 aloituspaikkaa, asennustyön 1 aloituspaikan, maaliikennetyö 1 aloituspaikan ja myyntityökin 1 aloituspaikan. Yhteensä Suupohjan rannikkoseudun työelämän koulutustarve sähköalalle on siis 10 aloituspaikkaa. Vocanassa ei sähköalan perustutkintoon kouluteta lainkaan. Svenska yrkesinstitutissa on lähin ruotsinkielinen sähköalan peruskoulutus 16 aloituspaikalla. Lähin suomenkielinen sähköalan peruskoulutusta antava oppilaitos on Suupohjan ammattioppilaitos Kauhajoella, jossa on 18 peruskoulupohjaista ja 18 ylioppilaspohjaista sähköalan perustutkinnon aloituspaikkaa.

Rakennustyön rekrytoinnit edellyttävät talonrakennusalan perustutkintoon 1 aloituspaikan, maalaus-työn rekrytoinnit 2 aloituspaikkaa pintakäsittelyalan perustutkintoon ja putkityön rekrytoinnit 1 aloituspaikan lvi-alan perustutkintoon. Vocanassa on 16 aloituspaikkaa talonrakentajille ja 16 myös lvi-asantajille.

Sydösterbottens kustregion/ Suupohjan rannikkoseutu	Arbetslivets skoln.behov/ Työelämän koulutustarve	Nybörjarplatser/Vocana/ Aloituspaikat/Vocana
Grundexamen inom beklädnadsbranschen/ Vaatetusalan perustutkinto	2	0
Grundexamen inom elbranschen/ Sähköalan perustutkinto	10	0
Grundexamen inom maskin- och metallbranschen/ Kone- ja metallialan perustutkinto	16	16
Grundexamen inom bil- och transport- branschen/ Auto ja kuljetusalan perustutkinto	18	16
Grundexamen inom byggnadsbranschen/ Rakennusalan perustutkinto	4	16
Sammanlagt/Yhteensä	50	48

Tabell/Taulukko 4.2.3. B

Arbetslivets utbildningsbehov/nybörjarplatser inom utbildningsområdet teknik och kommunikation i Sydösterbottens kustregion./

Työelämän koulutustarve/aloituspaiikat tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla Suupohjan rannikkoseudulla.

Rekryteringen till byggnadsarbete förutsätter 1 nybörjarplats för grundexamen i husbyggnad, rekryteringen till målningsarbete 2 nybörjarplatser för grundexamen i ytbehandling och rekryteringen till rörarbete 1 nybörjarplats för grundexamen inom vvs. Vocana har 16 nybörjarplatser för husbyggare och 16 för vvs-montörer.

Enligt prognosen som sträcker sig fram till år 2015 motsvarar antalet nybörjarplatser vid Vocana inom både maskin- och metallbranschen och inom bil- och transportbranschen väl det behov av arbetskraft som arbetslivet har. Inom elbranschen, som inte finns representerad vid Vocana, finns det en viss efterfrågan på utbildade i branschen men å andra sidan ser det ut som om yrkesläroanstalterna i Vasa skulle utbilda något utöver behovet i Vasa och Kyrölandets ekonomiska regioner. Många av eleverna vid i synnerhet SYI kommer från Sydösterbottens kustregion, vilket innebär att dessa elever lätt kan återvända till sina hemorter.

Byggnadsbranschen ser ut att utbilda något över behovet. Det finns ändå ett visst behov av grundutbildad arbetskraft inom byggnadsbranschen, vilket talar för att man kunde bibehålla de 16 nybörjarplatserna i branschen.

Vuoteen 2015 ulottuvan ennusteen mukaan sekä kone- ja metallialan että auto- ja kuljetusalan perustutkintojen aloituspaikkamäärät ammattiopisto Vocanassa vastaavat hyvin Suupohjan rannikkoseudun työelämän uuden työvoiman tarpeeseen. Sähköalalla, jossa Vocanalla ei ole koulutusta lainkaan, on alueen työelämällä jonkin verran työvoiman kysyntää, mutta toisaalta vaasalaiset ammattiopistot näyttäisivät kouluttavan vähän yli Vaasanseudun ja Kyrönmaan yhteisen tarpeen. Varsinkin SYI:n oppilaista moni on kotoisin Suupohjan rannikkoseudulta, jolloin sinne palaaminenkin käy helpommin.

Rakennusalan perustutkinnossa tuntuisi olevan hie- man ylikoulutusta. Uusien rakentajien tarvetta alueel- la kuitenkin on, mikä puoltaa 16 aloituspaikan säi- lyttämistä alan perustutkinnossa.

Jakobstads ekonomiska region / Pietarsaaren seutukunta

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Sysselsatta Työlliset 1995	Förändring Muutos 1995-2015	Förändr./år Muutos /vuosi	Avgång Poistuma 2005-2015	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov /år Tarve /vuosi
2. Industriellt arbete/ Teollinen työ	4455	142	8	1216	127	135
2.1 Livsmedelsarbete/ Elintarviketyö	367	-36	-2	92	11	9
2.2 Teko-arbete/Teva-työ	166	-17	0	50	6	6
2.3 Metallarbete/Metallityö	482	49	2	153	16	18
2.4 Monteringsarbete/ Asennustyö	691	138	9	176	18	27
2.5 Maskinförararbete/ Koneenkäyttötyö	272	28	1	89	9	10
2.6 Träarbete/Puutyö	514	51	2	142	14	16
2.7 Prosessarbete/ Prosessityö	1016	-102	-5	284	30	25
2.8 Elarbete/Sähkötyö	392	39	1	86	9	10
2.9 Grafiskt arbete/ Graafinen työ	85	6	0	20	2	2
2.10 Lagerarbete/ Varastotyö	166	-16	0	42	4	4
2.11 Övrigt industriellt arbete/ Muu teollinen työ	304	2	0	82	8	8
3. Byggnadsarbete/ Rakennustyö	526	-12	0	142	16	16
3.1 Husbyggnadsarbete/ Talonrakennustyö	177	-16	0	47	5	5
3.2 Rörarbete/Putkityö	98	9	0	40	5	5
3.3 Målningsarbete/ Maalauustyö	69	4	0	16	2	2
3.4 Övrigt byggnadsarbete/ Muu rakennustyö	182	-9	0	39	4	4
4. Trafikarbete/ Liikennetyö	719	-6	0	190	19	19
4.1 Marktrafikarbete/ Maaliikennetyö	696	-6	0	184	18	18
4.2 Vattentrafikarbete/ Vesiliikennetyö	23	0	0	6	1	1
5. Postarbete/Postityö	208	-1	0	68	6	6

Tabell/Taulukko 4.2. C

Prognos för arbetskraftsbehov enligt yrkesgrupp i Jakobstadsregionen./

Ammattiryhmittäinen työvoiman tarve-ennuste Pietarsaaren seudulla.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Rekryteringsbehovet till teko-arbete från grundutbildningen inom textil- och beklädnadsbranschen förutsätter 7 nybörjarplatser till grundutbildningen i branschen. Till försäljningsarbete rekryteras folk motsvarande 3 nybörjarplatser inom grundutbildningen i textil- och beklädnadsbranschen. Arbetstillivets utbildningsbehov är alltså 10 nybörjarplatser medan man vid Jakobstads svenskspråkiga yrkesskola har 16 nybörjarplatser i branschen.

Rekryteringen till livsmedelsarbete skulle å sin sida förutsätta 11 nybörjarplatser för grundutbildningen inom livsmedelsbranschen. Antalet nybörjarplatser vid Yrkesskolan i Jakobstad är 18.

Rekryteringen till metallarbete förutsätter 22 nybörjarplatser vid grundutbildningen inom maskin- och metallbranschen, rekryteringen till monteringsarbete förutsätter 21 nybörjarplatser. Maskinförararbete förutsätter 5 nybörjarplatser för grundexamen i branschen, processarbete 4 nybörjarplatser, försäljningsarbete 3 nybörjarplatser. Till träslöjdsarbete rekryteras folk motsvarande 2 nybörjarplatser inom grundexamen i branschen. Sammanlagt förutsätter rekryteringarna till arbetslivet 57 nybörjarplatser för grundexamen inom maskin- och metallbranschen i Jakobstadsregionen. Vid Yrkesskolan i Jakobstad har man 36 nybörjarplatser inom grundutbildningen i branschen.

När det gäller grundexamen inom bil- och transportbranschen strävar metallarbete efter en rekrytering som motsvarar 1 nybörjarplats. Till monteringsarbete är rekryteringsmålet av storleken 9 nybörjarplatser, till maskinförararbete 4 nybörjarplatser. Till träarbete rekryteras ett antal som motsvarar 1 nybörjarplats vid grundutbildningen i branschen, likaså går 1 nybörjarplats till lagerarbete. Rekryteringsbehovet till marktrafikarbete (chaufförer) från grundexamen inom bil- och transportbranschen tillfredsställs med 16 nybörjarplatser. Sammanlagt kräver rekryteringen till arbetslivet i Jakobstadsregionen alltså 32 nybörjarplatser vid grundutbildningen inom bil- och transportbranschen. Den svenska yrkesskolan har 18 nybörjarplatser för grundexamen inom branschen.

Rekryteringsbehovet till träarbete från grundutbildningen i träbranschen förutsätter 14 nybörjarplatser i branschen, husbyggnadsarbete 1 nybörjarplats. Svenska yrkesskolan i Jakobstad har 16 nybörjarplatser inom grundutbildningen till båtbyggare.

Teva –työn rekrytointitarve tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinnosta edellyttää alalle 7 aloituspaikkaa. Myyntityön rekrytoinnit edellyttävät teva-alan perustutkintoon 3 aloituspaikkaa. Työelämän koulutustarve on siis 10 aloituspaikkaa, kun Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattikoulussa on alan perustutkinnossa 16 aloituspaikkaa.

Elintarviketyön rekrytoinnit edellyttävät puolestaan elintarvikealan perustutkintoon 11 aloituspaikkaa. Pietarsaaren ruotsinkielisen ammattikoulun aloituspaikkamäärä alan peruskoulutuksessa on 18.

Metallityön rekrytoinnit edellyttävät kone- ja metallialan perustutkintoon 22 aloituspaikkaa, asennustyön rekrytoinnit 21 aloituspaikkaa. Koneenkäyttötyö edellyttää alan perustutkintoon 5 aloituspaikkaa, prosessityö 4 aloituspaikkaa, myyntityö 3 aloituspaikkaa. Puutyö rekrytoi 2 aloituspaikan verran väkeä alan perustutkinnosta. Yhteensä työelämän rekrytoinnit edellyttävät kone- ja metallialan perustutkintoon Pietarsaaren seudulla 57 aloituspaikkaa. Alan peruskoulutus tarjoaa Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattikoulussa 36 aloituspaikkaa.

Auto- ja kuljetusalan perustutkinnosta metallityö tavoittelee rekrytointeja 1 aloituspaikan verran. Asennustyön rekrytointitavoite alan perustutkinnosta on 9 aloituspaikan suuruinen, koneenkäyttötyön 4 aloituspaikan suuruinen. Puutyö rekrytoi alan perustutkinnosta 1 aloituspaikan verran ja varastotyö samoin 1 aloituspaikan verran. Maaliikennetyön (autonkuljettajat) rekrytointitarve auto- ja kuljetusalan perustutkinnosta täyttyy 16 aloituspaikalla. Yhteensä työelämän rekrytoinnit vaativat Pietarsaaren seudulla auto- ja kuljetusalan perustutkintoon siten 32 aloituspaikkaa. Ruotsinkielisessä ammattikoulussa on alan perustutkinnossa 18 aloituspaikkaa.

Puutyön rekrytointitarve puualan perustutkinnosta edellyttävät alalle 14 aloituspaikkaa, talonrakennustyö 1 aloituspaikan. Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattikoulussa on 16 veneenrakentajan peruskoulutuksen aloituspaikkaa.

Prosessityön rekrytoinnit paperi- ja kemianteollisuudenalan perustutkinnosta edellyttävät alalle 21 aloituspaikkaa, graafisen työn rekrytoinnit 1 aloituspaikan, koneenkäyttötyö myös 1 aloituspaikan. Yhteensä työelämän koulutustarve paperi- ja kemianteollisuuden perustutkinnossa on 23 aloitus-

Rekryteringen till processarbete från grundutbildningen inom pappersindustri och kemisk industri förutsätter 21 nybörjarplatser i branschen, rekryteringen till grafiskt arbete 1 nybörjarplats, maskinförararbete också 1 nybörjarplats. Sammanlagt är arbetslivets utbildningsbehov en mängd arbetstagare som motsvarar 23 nybörjarplatser i grundutbildningen inom pappersindustri och kemisk industri. Yrkesskolan har 16 nybörjarplatser i branschen.

Inom elarbete har man ett rekryteringsmål från grundexamen inom elbranschen som motsvarar 15 nybörjarplatser, inom monteringsarbete 1 nybörjarplats och inom försäljningsarbete 3 nybörjarplatser. Postarbete förutsätter 1 nybörjarplats i grundutbildningen i branschen, marktrafikarbete 2 nybörjarplatser och övrigt industriellt arbete 2 nybörjarplatser. Sammanlagt motsvarar elarbetets utbildningsbehov i Jakobstadsregionen 24 nybörjarplatser i grundutbildningen inom elbranschen. Antalet nybörjarplatser för grundexamen i elbranschen vid Yrkesskolan i Jakobstad är 36.

paikkaa vastaava työntekijämäärä. Alan aloituspaikkoja ruotsinkielisessä ammattikoulussa on 16.

Sähkötyön rekrytointitavoite sähköalan perustutkinosta on 15 aloituspaikan suuruinen, asennustyön 1 aloituspaikan ja myyntityön 3 aloituspaikan suuruinen. Postityö edellyttää alan perustutkintoon 1 aloituspaikan, maaliikennetyö 2 aloituspaikkaa ja muu teollinen työ 2 aloituspaikkaa. Yhteensä sähkötyön koulutustarve sähköalan perustutkinnossa on siis Pietarsaaren seudulla 24 aloituspaikkaa vastaava työntekijämäärä. Aloituspaikkamäärä Pietarsaaren ruotsinkielisellä ammattikoululla on sähköalan perustutkinnossa 36.

Rakennusalan perustutkintoon on rakennustyön koulutustarve 5 aloituspaikkaa, muun rakennustyön 1. Putkityön (lvi-ala) rekrytoinnit edellyttävät lvi-alan peruskoulutukseen 4 aloituspaikkaa, maalaustyön rekrytoinnit pintakäsittelyalalle 2 aloituspaikkaa. Rakennusalan perustutkinnon aloituspaikkoja ruotsinkielisessä ammattikoulussa on 18, LVI-alan perustutkinnon aloituspaikkoja myös 18.

Jakobstadsregionen/ Pietarsaaren seutu	Arbetslivets utbildningsbehov/ Työelämän koulutustarve	Nybörjarplatser/ Aloituspaikat
Grundexamen inom beklädnadsbranschen/ Vaatealan perustutkinto	10	16
Grundexamen inom elbranschen/ Sähköalan perustutkinto	24	36
Grundexamen inom maskin- och metallbranschen/ Kone- ja metallialan perustutkinto	57	36
Grundexamen inom bil- och transportbranschen/ Auto ja kuljetusalan perustutkinto	32	18
Grundexamen inom träbranschen/ Puualan perustutkinto	15	16
Grundexamen inom byggnadsbranschen/ Rakennusalan perustutkinto	8	18
Grundexamen inom husteknik (VVS-branschen)/ Talotekniikan perustutkinto (LVI-ala)	4	18
Grundexamen inom pappers- och kemiindustri/ Paperi- ja kemianteollisuuden perustutkinto	23	16
Grundexamen inom livsmedelsbranschen/ Elintarvikealan perustutkinto	11	18
Sammanlagt/Yhteensä	181	192

Tabell/Taulukko 4.2.3. C

Arbetslivets grundutbildningsbehov/ nybörjarplatser inom utbildningssektorn teknik och kommunikation i Jakobstads ekonomiska region./

Työelämän koulutustarve/aloituspaikat tekniikka ja liikenteen koulutusosalalla Pietarsaaren seutukunnassa.

När det gäller grundexamen inom byggnadsbranschen är utbildningsbehovet för byggnadsarbete 5 nybörjarplatser, rekryteringen till övrigt byggnadsarbete dvs rörarbete kräver 4 nybörjarplatser till grundutbildningen i vvs-branschen, rekryteringen till målningsarbete förutsätter 2 nybörjarplatser till ytbehandlingsbranschen. Svenska yrkesskolan har 18 nybörjarplatser för grundexamen inom byggnadsbranschen och 18 nybörjarplatser för grundexamen i VVS-branschen.

Inom maskin- och metallbranschen samt bil- och transportbranschen ser det enligt den här prognosen ut att finnas ett tilläggsbehov av nybörjarplatser i den yrkesinriktade grundutbildningen. Ett ökat behov ser det också ut att finnas i grundutbildningen inom pappersindustri och kemisk industri. Kokkolan ammattioppilaitos erbjuder de finskspråkiga i regionen utbildningsplatser inom teknik- och trafikbranscherna.

Däremot ser det ut att finnas ett litet behov av att minska antalet nybörjarplatser inom elbranschen samt inom byggnads- och vvs-branschen. Ett visst överutbud ser det ut att finnas också inom livsmedelsbranschen men det är nog bra att hålla kvar en elevgrupp i grundutbildningen. Den grundläggande yrkesutbildningen i träbranschen, som i Jakobstadsregionen betyder båtbyggarutbildning, ser ut att motsvara arbetslivets utbildningsbehov väl. Det samma gäller grundutbildningen i beklädnadsbranschen, vars elevgrupp väl motsvarar efterfrågan i arbetslivet.

Kone- ja metallialalla sekä auto- ja kuljetusalalla näyttäisi tämän ennusteen perusteella olevan aloituspaikkojen lisästarvetta ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lisästarvetta näyttäisi olevan myös paperi- ja kemianteollisuuden perustutkinnossa. Kokkolan ammattioppilaitos tarjoaa alueen suomenkielisille tekniikan ja liikenteen aloilta koulutuspaikkoja.

Sen sijaan sähköalalla näyttäisi olevan hieman vähentämistarvetta, samoin rakennus- ja LVI-alalla. Myös elintarvikealalla näyttäisi olevan hieman ylikoulutusta, joskin yksi oppilasryhmä on varmasti hyvä säilyttää alan perustutkinnossa. Puualan ammatillinen peruskoulutus, joka Pietarsaaren seudulla tarkoittaa veneenrakentajan koulutusta, näyttäisi vastaavan hyvin työelämän koulutustarvetta. Samoin teva –alan peruskoulutuksen yksi oppilasryhmä vastaa hyvin työelämän kysyntää.

4.3. Handel och administration

Prognoserna visar att de som har grundexamen inom handel och administration rekryteras mest till postarbete, servicearbete och kontorsarbete:

4.3. Kauppa ja hallinto

Vastaavuusavaimet osoittavat, että kaupan ja hallinnon alan perustutkinnon suorittaneita rekrytoidaan enimmäkseen postityöhön, palvelutyöhön ja toimistotyöhön:

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur/ Ammattirakenne 2000 2010		Förändring/år/ Muutos/vuosi	Avgång/år/ Poistuma /vuosi	Behov/år/ Tarve /vuosi
5 Postarbete/Postityö	890	720	-17	27	10
7 Servicearbete/Palvelutyö	10490	10650	16	290	306
7.1 Fastighetsarbete/Kiinteistötyö	950	840	-11	28	17
7.2 Städarbete/Siivoustyö	1880	1970	9	67	76
7.3 Hushållsarbete/Kotitaloustyö	350	520	17	5	22
7.4 Försäljningsarbete/Myyntityö	4590	4680	9	134	143
7.5 Restaurangarbete/Ravintolatyö	2500	2480	-2	52	50
7.6 Turismarbete/Matkailutyö	220	200	-2	4	2
8 Kontorsarbete/Toimistotyö	7040	6320	-72	185	113
8.1 Kontorsarbete/Toimistotyö	4900	4130	-77	123	46
8.2 Ekonomiarbete/Taloustyö	2130	2180	5	61	66

Tabell/Taulukko 4.3.1

Behovet av ny arbetskraft inom handel och administration i landskapet Österbotten./

Työelämän uuden työvoiman tarve kaupan ja hallinnon toimialoilla Pohjanmaan maakunnassa.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Av dem som rekryteras till kontorsarbete borde cirka hälften ha grundexamen inom handel och administration. Även om antalet sysselsatta i kontorsarbete fram till år 2010 förutses minska märkbart, har man beräknat att behovet av ny arbetskraft inom denna yrkesgrupp kommer att vara 113 personer årligen p.g.a. den stora avgången. Av dessa torde 56 personer rekryteras bland dem som har avlagt grundexamen i handel och administration.

Av de tio nya arbetstagare inom postarbete (posttjänstemän, postsorterare och postbärare samt bud osv.) som behövs fram till år 2010 förutsätts fem ha grundexamen inom handel och administration. Trettio procent av arbetskraften som rekryteras till servicearbete beräknas ha grundutbildning inom handel och administration. I vårt landskap räknar man med att det fram till år 2010 behövs 306 nya arbetstagare inom servicearbete och man uppskattar att 92 av dem kommer att rekryteras från grundutbildningen i handel och administration.

Toimistotyöhön rekrytoitavista noin puolella tulisi arvioiden mukaan olla kaupan ja hallinnon perustutkinto. Vaikka toimistotyön työllisten määrän ennakoidaan vuoteen 2010 mennessä vähenevän selvästi, runsaan työvoiman poistuman vuoksi ammattiryhmän uuden työvoiman tarpeeksi ennakoidaan kuitenkin 113 henkeä vuosittain, joista 56 arvioidaan rekrytoitavan kaupan ja hallinnon perustutkinnon suorittaneista.

Postityössä (postivirkailijat, postinlajittelijat ja postinkantajat sekä lähetit jne.) vuoteen 2010 mennessä tarvittavasta kymmenestä uudesta työntekijästä viideltä edellytetään kaupan ja hallinnon perustutkintoa. Palvelutyöhön kaupan ja hallinnon peruskoulutuksesta arvioidaan rekrytoitavan 30 prosenttia työvoimasta. Kun palvelutyöhön lasketaan tarvittavan vuoteen 2010 mennessä maakunnassamme 306 uutta työntekijää vuosittain niin arviolta 92 heistä rekrytoitaisiin kaupan ja hallinnon perustutkinnosta.

Den största yrkesgruppen inom servicearbete, som rekryterar folk från utbildningen i handel och administration, är försäljningsarbete. Uppskattningsvis kommer mer än en femtedel av arbetskraften inom försäljning att rekryteras bland dem som har grundexamen i handel och administration. Av arbetskraften inom turism beräknas 15 % rekryteras från grundutbildningen i handel och administration. Några procent av arbetstagarna inom restaurang-, städ-, och hushållsarbete beräknas ha utbildning inom handel och administration.

Sammanlagt förutspås alltså behovet av ny arbetskraft med grundexamen inom handel och administration i Österbotten vara 153 personer per år. Arbetslivets utbildningsbehov blir då 275, vilket är det antal nybörjarplatser som behövs för att arbetslivet i landskapet Österbotten årligen ska få det antal arbetstagare med grundläggande yrkesutbildning i handel och administration som behövs.

Suurin palvelutyön ammattiryhmistä, joka rekrytoi kaupan ja hallinnon koulutusalaalta, on myyntityö. Sen työvoimasta arviolta yli viidennes rekrytoidaan kaupan ja hallinnon perustutkinnon suorittaneista. Matkailutyön työvoimasta 15 % arvioidaan rekrytoitavan kaupan ja hallinnon perustutkinnoista. Ravintola-, siivous- ja kotitaloustyöntekijöistä muutaman prosentin ennakoidaan tulevan sieltä.

Yhteensä työelämän kaupan ja hallinnon alan perustutkinnon suorittaneen uuden työvoiman tarve Pohjanmaan maakunnassa ennakoidaan siis 153 hengeksi vuosittain. Työelämän koulutustarpeeksi saadaan siten 275, mikä on se määrä aloituspaikkoja, joiden avulla työelämän arvioidaan saavan tarvitsemansa määrän kaupan ja hallinnon alan ammatillisen perustutkinnon suorittaneita vuosittain Pohjanmaan maakunnan alueella.

Arbetslivets behov av ny arbetskraft/Työelämän uuden työvoiman tarve	153
Koeffecienten för nybörjarplatser i utbildningen/Koulutuksen aloituspaikkakerroin	1,8
Arbetslivets utbildningsbehov/Työelämän koulutustarve	275

Tabell/Taulukko 4.3.2.

Arbetslivets utbildningsbehov/år 2000-2010 inom handel och administration./
Työelämän koulutustarve/vuosi 2000-2010 kaupan ja hallinnon toimialoilla.

Grundläggande yrkesutbildning inom handel och administration ges förutom vid Vasa yrkesinstitut även i Jakobstad, där man i grundutbildningen i företags ekonomi har 25 nybörjarplatser för finskspråkiga och 60 för svenskspråkiga samt vid Vocana i Närpes, där man i datanombildningen har 16 nybörjarplatser. Studerandena inledde sina studier på hösten 2000; de får alltså sin examen våren 2003.

De första datanomerna från Vasa yrkesinstitut får sin examen våren 2002 – de finskspråkiga på våren 2003. Hösten 2000 inledde 280 studerande sina studier inom grundutbildningen i handel och administration vid Vasa yrkesinstitut. Dessa borde vara klara med studierna våren 2003. Vid Jakobstads handelsläroverk fanns hösten 2000 20 nybörjarplatser inom grundutbildningen i branschen. Också dessa studerande ska bli klara våren 2003.

Kaupan ja hallinnon koulutusalan ammatillista peruskoulutusta annetaan Vaasan ammattiopiston lisäksi Pietarsaassa, jossa on kaupan ja hallinnon alalla 25 suomenkielistä ja 60 ruotsinkielistä perustutkinnon aloituspaikkaa liiketalouden perustutkinnossa ja Närpiössä Vocanassa, jossa on 16 datanomin aloituspaikkaa. Opiskelijat aloittivat opintonsa syksyllä 2000; toisin sanoen he valmistuvat keväällä 2003.

Ensimmäiset datanomit Vaasan ammattiopistosta valmistuvat keväällä 2002 – suomenkieliset keväällä 2003. Syksyllä 2000 on kaupan ja hallinnon perustutkinnon opinnot ammattiopistossa aloittanut 280 opiskelijaa. Näiden pitäisi siis valmistua keväällä 2003. Pietarsaaren kauppaoppilaitoksessa oli syksyllä 2000 alan perustutkinnossa 20 aloituspaikkaa. Myös näiden opiskelijoiden on määrä valmistua keväällä 2003.

Läroanstalt/Oppilaitos	Nybörjarplatser/Aloituspaikat
Jakobstads handelsläroverk/Pietarsaaren kuppaaoppilaitos	85
Vasa yrkesinstitut/Vaasan ammattiopisto	280
Vocana, Närpes/Vocana, Närpiö	16
Sammanlagt/Yhteensä	381

Tabell/Taulukko 4.3.3.

Antalet personer som inlett sina studier år 2000 och kommer ut på arbetsmarknaden 2003./
Vuonna 2000 opintonsa aloittaneet, työmarkkinoille vuonna 2003 tulevat henkilöt.

Sammanlagt har alltså yrkesläroanstalterna i landskapet Österbotten 381 sådana studerande vid grundutbildningen inom handel och administration som borde bli klara med studierna år 2003. Då arbetslivets behov av ny arbetskraft är 153 personer med grundexamen, vilket omräknat till arbetslivets utbildningsbehov blir 275 nybörjarplatser årligen, ser det ut som om arbetslivets behov skulle tillfredsställas år 2003 med nuvarande intagning.

Till yrkesinstitutet i Vasa kommer studerande också från grannlandskapen Södra och Mellersta Österbotten. Efter studierna återvänder en del av dessa till arbetslivet i sina hemlandskap. Av dem som avlägger grundläggande yrkesexamen i Vasa placeras sig 80 % i landskapet Österbotten. (Statistikcentralen 2001). I det här sammanhanget är det viktigt att observera också de branschvisa utvecklingsprognoserna för Södra och Mellersta Österbotten. Om vi antar att det inom alla branscher sker en avgång i samma proportion som hos oss kan vi göra en del beräkningar:

I Mellersta Österbotten förutspår man att antalet sysselsatta i kontorsarbete kommer att minska med cirka 200 mellan åren 2000 och 2010. Avgången antas vara 60 personer årligen, vilket medför att behovet att ny arbetskraft i kontorsarbete är 40 personer per år. Hälften av dessa, alltså 20 personer, rekryteras enligt prognoserna från grundutbildningen i handel och administration. Till servicearbete rekryteras enligt samma beräkningsgrund 50 personer och till postarbete 4. Sammanlagt vore alltså arbetslivets behov i Mellersta Österbotten under detta årtionde 74 personer per år med grundexamen i handel och administration. Omräknat i nybörjarplatser blir det 133 stycken. Handelsläroverket i Karleby har år 2001 72 st nybörjarplatser men det är betydligt fler som har inlett sina studier.

Yhteensä Pohjanmaan maakunnan ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelee kaupan ja hallinnon perustutkintoa siis 381 sellaista opiskelijaa, joiden tulisi valmistua vuonna 2003. Kun työelämän uuden työvoiman tarve on 153 ammatillisen perustutkinnon suorittanutta, mikä muutettuna työelämän koulutustarpeeksi, tekee 275 vuosittaista aloituspaikkaa, näyttäisi työelämän tarve tulevan vuonna 2003 täytetyksi nykyisillä aloittajamäärillä.

Vaasalaisiin ammattiopistoihin tulee opiskelijoita myös naapurimaakunnista, Etelä- ja Keski-Pohjanmaalta. Valmistumisensa jälkeen osa heistä palaa näihin maakuntiin työhön. Pohjanmaan maakuntaan sijoittuu Vaasassa ammatillisen perustutkinnon suorittaneista 80 %. (Tilastokeskus 2001). Tässä yhteydessä on tärkeää huomioida myös Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakuntien toimialoittaisia kehitysestimateita. Jos oletamme, että jokaisella toimialalla työvoiman poistumaa tapahtuu samassa suhteessa kuin meilläkin, voimme tehdä muutamia laskelmia:

Keski-Pohjanmaalla ennustetaan toimistotyön työllisten määrän vähenevän noin kahdella sadalla vuosien 2000 ja 2010 välillä. Poistumaksi oletetaan 60 henkeä vuosittain, jolloin uuden työvoiman tarve toimistotyössä on 40 henkeä vuodessa. Tästä puolet eli 20 henkeä rekrytoidaan vastaavuusavaimien perusteella kaupan ja hallinnon peruskoulutuksesta. Palvelutyöhön rekrytoidaan samalla tavoin lasketuna 50 ja postityöhön 4 henkilöä. Yhteensä työelämän tarve olisi siten 74 kaupan ja hallinnon perustutkinnon suorittanutta vuosittain tällä vuosikymmenellä Keski-Pohjanmaalla. Aloituspaikkoina se tarkoittaa 133 kappaletta. Kokkolan kuppaaoppilaitoksessa aloituspaikkoja on vuonna 2001 72 kappaletta, opinnot aloittaneita tosin huomattavasti enemmän.

Också i Södra Österbotten beräknas kontorsarbetet minska. På grund av avgången är behovet av ny arbetskraft ändå 90 personer, av vilka hälften skulle rekryteras från grundutbildningen i handel och administration. Till servicearbete skulle man från denna utbildning rekrytera ca 130 personer årligen och till postarbete 30, sammanlagt alltså 250 personer. Arbetslivets utbildningsbehov blir då 450 elever och i Södra Österbotten finns 360 nybörjarplatser inom handel och administration.

Arbetslivets utbildningsbehov är alltså större än antalet nybörjarplatser i grundutbildningen inom handel och administration både i Södra och Mellersta Österbotten. I praktiken söker sig de unga från de här landskapen också till yrkesläroanstalter i Vasa. Efter studierna återvänder många tillbaka till sitt hemlandskap.

4.4. Turism-, kosthålls- och ekonomi-branschen

Personer med grundexamen inom turism- och kosthållsbranschen rekryteras till de flesta yrkesgrupperna. De flesta rekryteras dock till servicebranschen, inom vilken de största sysselsättarna för den här utbildningssektorn är restaurangarbete, turismarbete, städarbete. Från turism- och kosthållsutbildningen rekryteras också folk i viss mån till livsmedelsarbete samt till lantbruksarbete och kontorsarbete.

Av arbetskraften inom jord- och skogsbruk rekryteras 10 % från grundutbildningen inom turism och kosthåll. På grund av den stora avgången behövs en del ny arbetskraft i lantbruksarbete under detta årtionde. För att tillfredsställa det beräknade behovet av 6 arbetstagare behövs 11 nybörjarplatser.

När det gäller livsmedelsarbete rekryteras uppskattningsvis en sjättedel från grundutbildningen inom turism och kosthåll. I vårt landskap innebär det 4 arbetstagare, vilket betyder att arbetslivets utbildningsbehov är 8 nybörjarplatser.

En knapp femtedel av arbetskraften inom städarbete uppskattas bli rekryterad från turism- och förplägnadsutbildningen. Det innebär 24 nybörjarplatser. Rekryteringen till hushållsarbete förutspås vara 10 %, vilket skulle betyda 4 nybörjarplatser. Rekryteringsbehovet till försäljningsarbete, ca 6 %, förutsät

Etelä-Pohjanmaallakin toimistotyön ennakoidaan supistuvan. Poistuman vuoksi uuden työvoiman tarve on kuitenkin yli 90 henkeä, joista puolet rekrytoidaan kaupan ja hallinnon peruskoulutuksesta. Palvelutyöhön koulutusosalta rekrytoidaan noin 130 ja postityöhön 30 henkeä vuosittain, yhteensä siis 250 henkeä. Työelämän koulutustarpeeksi saadaan siten 450 oppilasta, kun aloituspaikkoja kaupan ja hallinnon alalla Etelä-Pohjanmaalla on 360.

Työelämän koulutustarve on siten kaupan ja hallinnon alan peruskoulutuksen aloituspaikkamäärää suurempi sekä Etelä- että Keski-Pohjanmaalla. Käytännössä nuoret siis hakeutuvat näistä maakunnista myös vaasalaisiin ammattiopistoihin. Opintojen jälkeen moni palaa töihin kotimaakuntaansa.

4.4. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Matkailu- ja ravitsemisalalan perustutkinnon suorittaneita rekrytoidaan useisiin ammattiryhmiin. Pääosa rekrytoinneista tosin tapahtuu palvelualan ammattiryhmiin, joista suurimpia koulutusalan työllistäjiä ovat ravintolatyö, matkailutyö, siivoustyö. Teollisuuden ammattiryhmistä elintarviketyöhön sekä myös maataloustyöhön ja toimistotyöhön rekrytoidaan jonkin verran väkeä matkailu- ja ravitsemisalalta.

Maa- ja metsätaloustyöhön rekrytoidaan 10 % työvoimasta matkailu- ja ravitsemisalalan perustutkinnosta. Suuresta poistumasta johtuen maataloustyöhön tarvitaan jonkin verran uutta työvoimaa tällä vuosikymmenellä. Arvioidun 6 työntekijän vuosittaisen työvoiman tarpeen tyydyttämiseksi tarvitaan vuosittain 11 aloituspaikkaa.

Elintarviketyön osalta arvioidaan, että noin kuuden ammattiryhmän rekrytoinneista tehdään matkailu- ja ravitsemisalalan perustutkinnosta. Maakunnassamme se tarkoittaa 4 työntekijää, mikä tekee työelämän koulutustarpeeksi 8 aloituspaikkaa.

Siivoustyön ennakoidaan rekrytoivan vajaan viidenneksen työvoimastaan matkailu- ja ravitsemisalalan perustutkinnosta. Aloituspaikkoina se tekee 24. Kotitaloustyön rekrytoinnit koulutusosalta ennakoidaan 10 %:ksi, mikä aloituspaikkoina merkitsee 4 paikkaa. Myyntityön rekrytointitarve, noin 6 %, edellyttää matkailu- ja ravitsemisalalle yhdeksän aloituspaikkaa.

Landskapet Österbotten/Pohjanmaan maakunta

Yrkesgrupper/ Ammatiilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur/ Ammattirakenne		2000-2010 /år /vuosi	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
	2000	2010			
1. Jord- och skogsbruksarbete/ Maa- ja metsätaloustyö	6250	4400	-185	249	64
2.1 Livsmedelsarbete/ Elintarviketyö	1030	1070	4	24	28
7. Servicearbete/Palvelutyö	10490	10650	16	290	306
7.1 Fastighetsarbete/Kiinteistötyö	950	840	-11	28	17
7.2 Städarbete/Siivoustyö	1880	1970	9	67	76
7.3 Hushållsarbete/Kotitaloustyö	350	520	17	5	22
7.4 Försäljningsarbete/Myyntityö	4590	4680	9	134	143
7.5 Restaurangarbete/Ravintolatyö	2500	2480	-2	52	50
7.6 Turismarbete/Matkailutyö	220	200	-2	4	2
8. Kontorsarbete/Toimistotyö	7040	6320	-72	185	113

Tabell/Taulukko 4.4.1

Arbetslivets behov av ny arbetskraft inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen i landskapet Österbotten./ Työelämän uuden työvoiman tarve matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla Pohjanmaan maakunnassa.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

ter nio nybörjarplatser inom turism- och kosthålls- utbildningen.

Det största rekryteringsbehovet från grundutbildningen inom turism och kosthåll finns i restaurangerna, som rekryterar 70 % av sin arbetskraft från denna utbildning. Arbetslivets utbildningsbehov är 65 nybörjarplatser. Inom turismarbete är utbildningsbehovet p.g.a. att branschen är liten endast en nybörjarplats per år även om en fjärdedel av arbetskraften inom turism rekryteras från denna utbildningssektor. Utbildningsbehovet för kontorsarbete motsvarar 4 nybörjarplatser per år inom turism- och förplägnadsbranschen.

Det sammanlagda behovet av ny arbetskraft i landskapet är alltså 126 nybörjarplatser per år inom turism- och förplägnadsbranschen. VYI har 172 nybörjarplatser, SYI 36, Yrkeskolan i Jakobstad 36 och Vocana 18. Det finns alltså inalles 262 nybörjarplatser inom turism-, kosthålls- och ekonomiutbildningen i landskapet Österbotten.

Om man jämför endast dessa siffror ser det ut som om det fanns många fler nybörjarplatser än arbetslivet behöver. Man bör ändå observera att det i

Suurin rekrytointitarve matkailu- ja ravitsemisalan peruskoulutuksesta on kuitenkin ravintolatyössä, joka rekrytoi yli 70 % työvoimastaan sieltä. Työelämän koulutustarve alalle on 65 aloituspaikkaa. Matkailutyössä koulutustarve on alan pienuudesta johtuen vain yksi vuosittainen aloituspaikka, vaikka matkailutyön työvoimasta neljännes rekrytoidaan tältä koulutuslta. Toimistotyön koulutustarve matkailu- ja ravitsemisalalle on 4 aloituspaikkaa vuosittain.

Yhteensä maakunnan työelämän koulutustarve on siis 126 matkailu- ja ravitsemisalan aloituspaikkaa vuosittain. VAO:lla on aloituspaikkoja 172, SYI:lla 36, Pietarsaaren ammattikoululla 36 ja Vocanalla 18. Yhteensä aloituspaikkoja matkailu- ja ravitsemis- ja talousalalla on Pohjanmaan maakunnan alueella siis 262.

Jos vertaa pelkästään näitä lukuja, aloituspaikkoja vaikuttaa olevan reilusti työelämän koulutustarvetta enemmän. On kuitenkin huomattava, että erityisesti Vaasan ammattiopistoon haetaan merkittävässä määrin paitsi koko entisestä Vaasan läänistä myös muualta Suomesta. Alan koulutus VAO:ssa on arvioitu kansainvälisestäikin erittäin korkealuokkaiseksi ja koulutuslta valmistuneita myös rek-

synnerhet till VYI kommer en betydande andel sökande inte bara från det tidigare Vasa län utan också från andra delar av landet. VYI:s utbildning i branschen har också internationellt ansetts vara av mycket hög kvalitet och många av de utexaminerade rekryteras till utlandet och övriga Finland. En del av studerandena är dessutom utlänningar.

rytöidaan runsaasti myös ulkomaille ja muualle Suomeen. Itse opiskelijoistakin osa on ulkomaalaisia.

Mellersta Österbotten/Keski-Pohjanmaa

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur/ Ammattirakenne 2000		2000-2010 /år 2010	Avgång /år /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
1 Jord- och skogsbruksarbete/ Maa- ja metsätaloustyö	2620	2200	-42	118	76
2.1 Livsmedelsarbete/Elintarviketyö	320	310	-1	12	11
7 Servicearbete/Palvelutyö	3970	4100	13	113	126
7.1 Fastighetsarbete/Kiinteistötyö	390	320	-7	13	6
7.2 Städarbete/Siivoustyö	710	750	4	24	28
7.3 Hushållsarbete/Kotitaloustyö	120	210	9	3	12
7.4 Försäljningsarbete/Myyntityö	1810	1850	4	54	58
7.5 Restaurangarbete/Ravintolatyö	870	910	4	19	23
7.6 Turismarbete/Matkailutyö	70	60	-1	1	0
8 Kontorsarbete/Toimistotyö	2300	2020	-28	57	29

Tabell/Taulukko 4.4.2.

Arbetslivets behov av ny arbetskraft inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen i landskapet Mellersta Österbotten./

Työelämän uuden työvoiman tarve matkailu-, ravitsemis- ja talousaloilla Keski-Pohjanmaan maakunnassa. (Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Jord- och skogsbrukets rekryteringsbehov om 10 procent från turism- och kosthållsutbildningen innebär att arbetslivets utbildningsbehov i Mellersta Österbotten är 13 nybörjarplatser. Till livsmedelsarbete rekryteras två arbetstagare, vilket innebär tre nybörjarplatser.

Till städarbete rekryteras ca en femtedel av den nya arbetskraften, vilket innebär 9 nybörjarplatser för denna utbildningssektor. Till restaurangarbete rekryteras 16 personer, dvs motsvarande 30 nybörjarplatser. Dessutom är behovet inom kontorsarbete 1 nybörjarplats.

Sammantaget är arbetslivets utbildningsbehov inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen i Mellersta Österbotten 56 nybörjarplatser per år fram till år 2010. Yrkeskolan i Karleby har 56 nybörjarplatser i branschen.

Maa- ja metsätaloustyön 10 prosentin rekryointitarve matkailu- ja ravitsemisalalan perustutkinnosta tekee Keski-Pohjanmaan maakunnan osalta työelämän koulutustarpeeksi 13 aloituspaikkaa. Elintarviketyöhön rekrytoidaan kaksi työntekijää, mikä merkitsee kolmea aloituspaikkaa.

Siivoustyöhön rekrytoidaan noin viidennes uudesta työvoimasta, mikä merkitsee 9 aloituspaikkaa koulutuslalle. Ravintolatyöhön rekrytoidaan 16 hengen eli 30 aloituspaikan verran. Toimistotyössä tarve on vielä 1 aloituspaikka.

Yhteensä työelämän koulutustarve matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle Keski-Pohjanmaalla olisi siten 56 aloituspaikkaa vuodessa vuoteen 2010 saakka. Kokkolan ammattioppilaitoksessa on koulutuslalla 56 aloituspaikkaa.

Södra Österbotten/Etelä-Pohjanmaa

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät		Yrkesstruktur/ Ammattirakenne 2000 2010		2000-2010 /år /vuosi	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
1	Jord- och skogsbruksarbete/ Maa- ja metsätaloustyö	2620	2200	-42	118	76
2.1	Livsmedelsarbete/Elintarviketyö	720	850	13	31	44
7	Servicearbete/Palvelutyö	10180	11070	89	307	396
7.1	Fastighetsarbete/Kiinteistötyö	830	830	0	28	28
7.2	Städarbete/Siivoustyö	1600	1940	34	62	96
7.3	Hushållsarbete/Kotitaloustyö	310	490	18	9	27
7.4	Försäljningsarbete/Myyntityö	5160	5410	25	158	183
7.5	Restaurangarbete/Ravintolatyö	2180	2320	14	49	63
7.6	Turismarbete/Matkailutyö	120	120	0	2	2
8	Kontorsarbete/Toimistotyö	5220	5270	5	136	141

Tabell/Taulukko 4.4.3.

Arbetslivets behov av ny arbetskraft inom turism-, kosthålls- och ekonomibranscherna i Södra Österbotten./ Työelämän uuden työvoiman tarve matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. (Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

I Södra Österbotten utgör jord- och skogsbruksarbetet en klart större yrkesgrupp än i de övriga landskapen i det gamla länet. Rekryteringen på 10 % till jord- och skogsbruk förutsätter 27 nybörjarplatser på grundexamensnivå i branschen. Rekryteringarna till livsmedelsarbete förutsätter 12 nybörjarplatser för denna utbildningssektor och rekryteringen till städarbete förutsätter 31 nybörjarplatser.

Rekryteringen till restaurangarbete förutsätter 81 nybörjarplatser och rekryteringen till kontorsarbete fem nybörjarplatser. Arbetslivets utbildningsbehov i Södra Österbotten är alltså inalles 151 nybörjarplatser. Yrkesinstituterna i Södra Österbotten har ca 200 nybörjarplatser på grundexamensnivå inom inkvarterings-, kosthålls- och ekonomibranschen.

Landskapen i Österbotten

I de tre österbottniska landskapen finns det drygt 500 nybörjarplatser för grundläggande examen inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen. Arbetslivets kalkylerade utbildningsbehov är ca 350 nybörjarplatser. Man bör ändå notera att branschen utbildar kompetenta personer också för behovet i andra delar av landet, i synnerhet Södra Finland. Många utexaminerade flyttar utomlands. Bland de bort-

Etelä-Pohjanmaalla maa- ja metsätaloustyö on selvästi suurempi ammattiryhmä kuin muissa entisen Vaasan läänin maakunnissa. Maa- ja metsätaloustyön 10 prosentin rekrytoinnit edellyttävät 27 perustutkintotason aloituspaikkaa koulutusosalalle. Elintarviketyön rekrytoinnit edellyttävät koulutusosalalle 12 aloituspaikkaa ja siivoustyön rekrytoinnit 31 aloituspaikkaa.

Ravintolatyön rekrytoinnit edellyttävät 81 aloituspaikkaa ja toimistotyön rekrytoinnit viittä aloituspaikkaa. Yhteensä Etelä-Pohjanmaa työelämän koulutustarve edellyttää siis koulutusosalalle 151 aloituspaikkaa. Eteläpohjalaisissa ammattiopistoissa on noin 200 perustutkintotason aloituspaikkaa majoitusravitsemis- ja talousalalla.

Pohjanmaan maakunnat

Kolmessa pohjalaismaakunnassa matkailu-, ravitsemis- ja talousalan perustutkinnossa on runsaat 500 aloituspaikkaa. Laskennallinen työelämän koulutustarve on noin 350 aloituspaikkaa. On kuitenkin huomattava, että ala kouluttaa osaajia myös muun maan, varsinkin Etelä-Suomen, tarpeisiin. Koko joukko valmistuneita suuntaa myös ulkomaille. Tähän joukkoon kuuluu niin suomalaisia kuin Pohjan-

flyttade finns både finländare och en del av det stora antal utlänningar som har studerat i Österbotten.

Arbetslivets utbildningsbehov gällande grundutbildningen inom tursim-, kosthålls- och ekonomibranschen motsvarar enbart i Vasa ekonomiska region 69 nybörjarplatser. VYI och SYI har sammanlagt 208 nybörjarplatser i branschen.

4.5. Social- och hälsovårdsbranschen

I utbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen betonar man i framtiden värden av åldringar samt mental- och missbrukarvård. De nyutbildade inom dessa branscher är främst närvårdare.

I den yrkesgruppsindelning som använts i den här prognostiseringen sysselsätts närvårdarna främst inom övrigt hälsovårds- och socialarbete. Övrigt hälsovårdsarbete omfattar förutom geriatrisk vård, mental- och missbrukarvård också de tidigare primärvårdarna, tandsköterskorna, massörerna, frisörerna osv. Socialarbete å sin sida omfattar bl.a. äldreomsorgen (f.d. hemvårdare), barnskötare och socialarbetare

maalla opiskelleita ulkomaalaisia, joita myös on opiskelijoista varsin suuri joukko.

Pelkästään Vaasan seutukunnassa työelämän koulutustarve matkailu-, ravitsemis- ja talousalan perustutkinnoista on 69 aloituspaikan suuruinen, kun VAO:ssa ja SYI:ssa on koulutusosalalla yhteensä 208 aloituspaikkaa.

4.5. Sosiaali- ja terveysala

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa painotetaan tulevaisuudessa vanhusten hoitoa sekä mielenterveys- ja päihdehoitoa. Ammatillisessa perustutkinnossa näiden alojen uudet osaajat ovat etupäässä lähihoitajia.

Tässä ennakointihankkeessa käytettävässä ammattiryhmäjaottelussa lähihoitajat työllistyvät etupäässä muuhun terveys- ja sosiaalityöhön. Muu terveystyö sisältää vanhus-, mielenterveys- ja päihdehoidon lisäksi mm. entiset perushoitajat, hammashoitajat, hierojat, parturit, jne. Sosiaalityö taasen kattaa mm. vanhustenhoidon (entiset kodinhoitajat), lastenhoitajat ja sosiaalityöntekijät.

Landskapet Österbotten/Pohjanmaan maakunta

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur/ Ammattirakenne		200-2010 /år /vuosi	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
	2000	2010			
10 Vårdarbete/Hoitotyö	9870	11130	126	252	378
10.1 Läkararbete/Lääkärytyö	540	580	4	13	17
10.2 Sjukvårdsarbete/Sairaanhoitotyö	2830	3180	35	72	107
10.3 Övrigt hälsovårdsarbete/ Muu terveystyö	2660	3220	56	62	118
10.4 Socialarbete/Sosiaalityö	3820	4160	34	104	138

Tabell/Taulukko 4.5.1.

Arbetslivets behov av ny arbetskraft inom social- och hälsovårdsbranschen i landskapet Österbotten./ Työelämän uuden työvoiman tarve sosiaali- ja terveysaloilla Pohjanmaan maakunnassa.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Övrigt hälsovårdsarbete rekryterar tre fjärdedelar av sin arbetskraft från grundutbildningen inom social- och hälsovården, vilket innebär 88 arbetstagare per år. Omräknat i arbetslivets utbildningsbehov blir det 160 nybörjarplatser i landskapet Österbotten.

Muu terveystyö rekrytoi sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta kolme neljänestä työvoimastaan, mikä tekee 88 työntekijää vuosittain. Työelämän koulutustarpeeksi muutettuna se merkitsee Pohjanmaan maakunnassa 160 aloituspaikkaa.

Till socialarbete rekryteras årligen 59 personer med grundläggande yrkesexamen inom social- och hälsovården (drygt 40 % av arbetskraften i branschen). Det innebär 106 nybörjarplatser. Rekryteringen till sjukvårdsarbete förutsätter uppskattningsvis 17 nybörjarplatser för grundutbildning inom social- och hälsovården. En del av dem som har denna grundexamen rekryteras dessutom till bl.a. försäljningsarbete (sammanlagt 5). Arbetslivets utbildningsbehov gällande grundexamen inom social- och hälsovården i landskapet Österbotten är sammanlagt 288 nybörjarplatser.

VYI har 120 nybörjarplatser, SYI har 64; inalles 184 nybörjarplatser. År 2000 utexaminerades dock ca 200 med grundläggande yrkesexamen i branschen från dessa två läroanstalter. I varje fall verkar arbetslivets utbildningsbehov vara avsevärt större än nuvarande antal nybörjarplatser.

Skönhetsvårdsbranschen

Från grundutbildningen i skönhetsvårdsbranschen rekryteras arbetskraft främst till yrkesgruppen övrigt hälsovårdsarbete, som omfattar bl.a. dam- och herrfrisörer och kosmetologer. Rekryteringarna från den här grundutbildningen uppskattas stå för en femtedel av den nya arbetskraften per år i övrigt hälsovårdsarbete. Det innebär 23 arbetstagare i landskapet, vilket innebär 41 nybörjarplatser per år. Dessutom förutsätter rekryteringen till försäljningsarbete 5 nybörjarplatser. Sammanlagt är arbetslivets utbildningsbehov för grundexamen i skönhetsvårdsbranschen 46 nybörjarplatser.

VYI:s nybörjarplatser i skönhetsvårdsbranschen är 32 till antalet, SYI har 18 nybörjarplatser och Yrkeskolan i Jakobstad har 16. Det finns sammanlagt 66 nybörjarplatser, vilket är betydligt mer än arbetslivets prognostiserade utbildningsbehov.

Sosiaalityöhön rekrytoidaan vuosittain 59 sosiaali- ja terveystalan perustutkinnon suorittanutta (runsaat 40 % alan työvoimasta). Aloituspaikeissa se tekee 106 paikkaa. Sairaanhoidotyön rekrytoinnit edellyttävät sosiaali- ja terveystalan perustutkintaan arviolta 17 aloituspaiikkaa. Joitakin perustutkinnon suorittaneita rekrytoidaan lisäksi mm. myyntityöhön (yhteensä 5). Yhteensä työelämän koulutustarve sosiaali- ja terveystalan perustutkintaan Pohjanmaan maakunnassa merkitsee 288 aloituspaiikkaa.

VAO:ssa aloituspaiikkoja on 120, SYI:ssa puolestaan 64; yhteensä siis 184 aloituspaiikkaa. Vuonna 2000 alan perustutkinnon suorittaneita oli tosin näissä kahdessa oppilaitoksessa yhteensä noin 200. Joka tapauksessa työelämän koulutustarve vaikuttaa selvästi suuremmalta kuin nykyinen aloituspaiikkamäärä.

Kauneudenhoitoala

Kauneudenhoitoalan perustutkinnosta rekrytoidaan työvoimaa etupäässä muun terveystyön ammattiryhmään, mikä käsittää mm. parturit, kampaajat ja kosmetologit. Rekrytoinnit alan perustutkinnosta arvioidaan viidesosaksi muun terveystyön uudesta työvoimasta vuosittain. Se tekee maakunnassa 23 työntekijää, mikä merkitsee 41 vuosittaista aloituspaiikkaa. Lisäksi rekrytointi myyntityöhön edellyttää 5 aloituspaiikkaa. Yhteensä siis työelämän koulutustarve kauneudenhoitoalan perustutkintaan on 46 aloituspaiikkaa.

VAO:n kauneudenhoitoalan aloituspaiikkamäärä on 32, SYI:n 18, Pietarsaaren ruotsinkielisen ammattikoulun 16. Yhteensä on aloituspaiikkoja 66, mikä on selvästi enemmän kuin ennakoitu työelämän koulutustarve.

4.6. Kulturbranschen

Enligt prognostiseringen om utbildningsfördelningen i olika yrkesgrupper kommer personer med grundläggande yrkesexamen inom kulturbranschen att rekryteras främst till arbeten inom media, konst och hantverk.

SYI har under en längre tid arrangerat utbildning inom kulturbranschen, d.v.s. grundexamen i hantverk- och konstindustri (18 utexaminerade, 32 nybörjarplatser år 2001), grundexamen i musik (7 utexaminerade, 26 nybörjarplatser 2001) samt grundexamen i bildkonst (6 utexaminerade år 2001). Vid Hantverks- och konstindustriskolan i Terjärv finns 15 nybörjarplatser för grundexamen.

Vid Vasa yrkesinstitut startade utbildningen inom kulturbranschen på hösten 2001 med 20 finskspråkiga på linjen för medieassistenter. På hösten 2002 inleds utbildningen till medieassistent även på svenska.

På hösten 2002 inleds vid Vasa yrkesinstitut en grundläggande yrkesutbildning för artesaner inom textil- och beklädnadsbranschen, som också räknas till kulturområdet. Samtidigt upphör utbildningen för grundexamen inom beklädnadsbranschen vid utbildningsområdet teknik och trafik.

4.6. Kulttuuriala

Ammattiryhmien ja koulutuksen vastaavuusavaimien perusteella kulttuurialan perustutkinnon suorittaneita rekrytoidaan etupäässä viestintätöihin, taidetöihin ja käsityöhön.

Kulttuurialan koulutusta on annettu jo pitkään SYI:ssä, jossa se sisältää käsi- ja taideteollisen perustutkinnon (18 valmistunutta, 32 aloituspaikkaa vuonna 2001), musiikin perustutkinnon (7 valmistunutta, 26 aloituspaikkaa 2001) sekä kuvallisen ilmaisun perustutkinnon. (6 valmistunutta 2001). Teerijärven käsi- ja taideteollisessa oppilaitoksessa on 15 perustutkinnon aloituspaikkaa.

Vaasan ammattiopistossa kulttuurialan koulutus käynnistyi syksyllä 2001, jolloin aloitti 20 media-assistentiksi opiskelevaa suomenkieliset opintonsa. Vuoden 2002 syksyllä media-assistentin koulutus käynnistyy myös ruotsinkielisenä.

Syksyllä 2002 Vaasan ammattiopisto aloittaa myös tekstiili- ja vaatetusalan artesaanin perustutkintoon tähtäävän koulutuksen, joka sijoittuu kulttuurialan piiriin. Samalla vaatetusalan perustutkinto lopetetaan tekniikan ja liikenteen koulutusosalta.

Landskapet Österbotten/Pohjanmaan liitto

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur Ammattirakenne 2000 2010		Förändring/år Muutos /vuosi	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
Kulturarbete/Kulttuurityö					
11.2 Mediearbete/Viestintätö	420	460	4	9	13
11.3 Hantverk/Käsityö	40	80	4	1	5
11.4 Konstarbete/Taidetyö	380	380	0	8	8

Tabell/Taulukko 4.6.1.

Arbetslivets behov av ny arbetskraft inom kulturbranschen i landskapet Österbotten./

Työelämän uuden työvoiman tarve kulttuurialalla Pohjanmaan maakunnassa.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Av dem som rekryteras till arbete inom media uppskattas en tiondel komma från grundläggande yrkesutbildning inom media- och bildkonstbranschen. Antalet sysselsatta inom media uppskattas öka något fram till år 2010. Eftersom också avgången uppskat-

Viestintätöihin rekrytoitavista kymmenesosan arvioidaan tulevan viestintä- ja kuvataidealan ammattillisesta peruskoulutuksesta. Viestintätöiden työllisten määrän ennakoitaan kasvavan jonkin verran vuoteen 2010 mennessä. Koska poistumakin arvioidaan mel-

tas bli rätt stor har man prognostiserat att behovet av ny arbetskraft inom mediearbete är 13 personer årligen. Av dem antas 1-2 personer rekryteras bland dem som har avlagt grundläggande yrkesexamen inom mediabranschen. På grund av att branschen är koncentrerad finns många av arbetsplatserna i huvudstadsregionen, dit många av de utexaminerade söker sig. Yrken inom mediearbete är bl.a. reklamredaktörer, kameramän och ljudtekniker.

I den audiovisuella branschen minskar antalet sysselsatta inom de yrkesgrupper som finns inom den gamla användar- och produktionstekniken i takt med att man lär sig utnyttja den digitala arbetsmiljön. Arbetskraft från den grafiska industrin övergår till uppgifter inom multimedia. Tyngdpunkten i produktionen håller på att gå över från teknisk produktion till innehållsproduktion, vilket innebär nya arbetsplatser speciellt i företag som sysslar med nymedieproduktion och deras kundföretag. Enbart nymedieföretagen uppskattas sysselsätta många nya arbetstagare under de närmaste åren.

Till yrkesgruppen hantverk hör bl.a. produktplanerare, inredningsarkitekter, guldsmeder och pianostämmare. Av dem som rekryteras till hantverk kommer uppskattningsvis en tredjedel från den grundläggande yrkesutbildningen inom hantverks- och konstindustri, vilket i landskapet Österbotten betyder två arbetstagare och fyra nybörjarplatser årligen.

Även inom konstarbete torde sysselsättningen förbli god eftersom man väntar sig många nya arbetsplatser inom kultursektorn under de närmaste tio åren. Också kulturföretagsverksamheten förväntas öka sysselsättningen i branschen och angränsande sektorer, t.ex. medie-, underhållnings-, turism- och restaurangbranscherna. Till de som sysselsätts inom konstarbete hör bl.a. artister, grafiska formgivare, bildkonstnärer, scenografer, musiker och regissörer.

Fördelningen mellan de olika grundexamen i kulturbranschen är svår att göra. Kulturens delområden skiljer sig mycket från varandra och kräver olika slags utbildning. Medieassistent är ett nytt yrke och det går inte än att förutse behovet av dem på arbetsmarknaden. Också inom VYI kommer denna nya utbildning att söka sina former under några år framöver. De första medieassistenterna utexamineras först år 2004 när efterfrågan på dem också på arbetsmarknaden i vårt eget landskap kanske är större än idag.

ko suureksi, on ennakoitu uuden työvoiman tarve viestintätyössä vuosittain 13 henkeä. Siitä 1-2 henkeä arvioidaan rekrytoitavan viestintäalan perustutkinnon suorittaneista. Alan keskittyneisyyden takia suuri osa työpaikoista sijaitsee pääkaupunkiseudulla, jonne moni valmistunut hakeutuu. Viestintätyön ammatteja ovat mm. mainostoimittajat, kameramiehet ja äänittäjät.

Audiovisuaalisella alalla vanhan tekniikan käyttö- ja tuotantoammattien työllisten määrä vähenee sitä mukaa kuin digitaalista työympäristöä opitaan hyödyntämään. Graafisen teollisuuden tehtävistä siirtyy työvoimaa multimedian tehtäviin. Tuotannon painopiste on siirtymässä teknisestä tuotannosta sisältötuotantoon, jolloin syntyy uusia työpaikkoja erityisesti uusmediatuotantoyrityksiin ja niiden asiakasyrityksiin. Pelkästään uusmediayritysten on arvioitu työllistävän runsaasti uusia työntekijöitä lähivuosina.

Käsityön ammattiryhmään kuuluu mm. tuotesuunnittelijoita, sisustusarkkitehteja, kultaseppiä ja pianonviritäjiä. Käsityön tekijöiksi rekrytoitavista arviolta kolmannes tulee käsi- ja taideteollisuusalan ammatillisesta peruskoulutuksesta, mikä Pohjanmaan maakunnassa tarkoittaa kahta työntekijää ja neljää vuosittaista aloituspaikkaa.

Myös taidetyön työllisyys pysynee hyvänä, sillä kulttuuritoiminnan toimialalle odotetaan syntyvän paljon uusia työpaikkoja seuraavan kymmenen vuoden aikana. Myös kulttuuriyrittäjyyden odotetaan lisäävän työllisyyttä kulttuuritoiminnassa ja sen lähialueilla, kuten media-, viihde-, matkailu- ja ravintola-aloilla. Taidetyön työllisiin kuuluvat mm. esiintyvät taiteilijat, graafiset suunnittelijat, kuvataiteilijat, lavastajat, muusikot ja ohjaajat.

Jako eri perustutkintojen kesken on kulttuurialalla vaikeaa. Kulttuurialan osa-alueet ovat sangen erilaisia, ja vaativat hyvin erilaista koulutusta. Media-assistentti on uusi ammatti, eikä sen kysyntää työmarkkinoilla osaa vielä ennustaa. VAO:ssakin ala hakee uutena koulutusalan muotoaan varmasti vielä vuosia. Ensimmäiset media-assistentitkin valmistuvat vasta vuonna 2004, jolloin heidän kysyntänsä työmarkkinoilla saattaa omassa maakunnassammekin olla nykyistä suurempaa.

5. Sammanfattning och rekommendationer

Till en början avgränsades uppdraget för Utvecklingsprojektet för prognostisering av yrkesutbildningen till att samla ihop prognosuppgifter och sammanfatta dem enligt utbildningsarrangörernas behov så att arrangören kan fördela utbildningsplatserna på de rätta utbildningsområdena. Efter ett arbetsseminarium i oktober 2001 tvingades man fundera på hur man skulle få in ett djupare arbetslivsperspektiv i prognostiseringen, vilket å sin sida också kan medföra kvalitativ prognostisering i viss mån. Man beslutade att göra en djupintervju med representanter för de olika utbildningssektorernas delegationer. På det här sättet ville man framför allt få reda på eventuella innovationer och utvecklingsmöjligheter som var under arbete inom de olika sektorerna.

Från delegationerna vid yrkesinstitutet i Vasa valdes slumpmässigt 1-2 medlemmar för intervju. Intervjuerna gjordes på de intervjuades arbetsplatser huvudsakligen under november 2001. Frågorna (eller rättare sagt diskussionsämnen) gällde företags/anstaltens nuvarande tillstånd och framtidsutsikter, en uppskattning om utvecklingen i den egna branschen i sin helhet, företags/anstaltens rekryteringspolitik, inställning till inläring i arbetet och externalisering av funktioner osv. Därutöver hölls ett möte vid arbetskraftsavdelningen vid TE-centralen i december 2001, där man gick igenom den utvecklingspotential som kommit fram för de olika branscherna i behovsundersökningen för arbetskraft och utbildning. De innovationer och utvecklingstendenser som kom fram i intervjuerna ingår i följande utbildningsområdesvisa slutledningar.

Naturbruksbranschen

Behovet av ny arbetskraft inom naturbruksbranschen torde gå att tillfredsställa relativt väl med nuvarande antal nybörjarplatser inom andra sektorer förutom inom trädgårdsskötsel och skogssektorn, där avgången under de närmaste åren kommer att orsaka en klar brist på arbetskraft även på arbetstagarnivå. Problemet för den yrkesinriktade grundutbildningen i hela branschen tycks vara det stora antalet elever som avbryter sina studier:

I grundutbildningen inom skogsbranschen vid SYI har man 12 nybörjarplatser men t.ex. år 2000 utexa-

5. Yhteenveto ja suosituksia

Alun perin Ammatillisen koulutuksen ennakkoinnin kehittämishankkeen tehtävä rajattiin ennakointitiedon kokoamiseen ja tiivistämiseen koulutuksen järjestäjän tarpeisiin niin, että koulutuksen järjestäjä pystyy jakamaan koulutuspaikat oikeille koulutusaloille. Lokakuussa 2001 pidetyn työseminaarin jälkeen jouduttiin kuitenkin pohtimaan, miten ennakointiin saataisiin syvällisempää työelämän näkemystä, mikä puolestaan voi tuoda muassaan jonkin verran myös laadullista ennakointia. Päädyttiin siihen, että syvähaastatellaan vielä eri koulutusalojen neuvottelukuntien jäseniä. Tällä tavoin haluttiin ennen kaikkea saada selville mahdollisia vireillä olevia innovaatioita ja kehittämispotentiaaleja eri toimialoilla.

Vaasalaisten ammattiopistojen neuvottelukunnista valittiin satunnaisotannalla 1-2 jäsentä haastateltaviksi. Haastattelut tehtiin haastateltavien työpaikoilla pääosin marraskuun 2001 aikana. Kysymykset (tai oikeammin keskustelun aiheet) koskivat yrityksen/laitoksen nykytilaa ja arvioita tulevaisuudesta, arvioita oman alan kehityksestä kokonaisuudessaan, yrityksen /laitoksen rekrytointipolitiikkaa, suhtautumista työssäoppimiseen ja toimintojen ulkoistamiseen jne. Sen lisäksi joulukuussa 2001 pidettiin Pohjanmaan TE-keskuksen työvoimaosastolla palaveri, jossa käytiin läpi kullakin toimialalla työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimuksessa (TKTT) esiin tulleita kehittämispotentiaaleja. Haastatteluissa esiin tulleita innovaatioita ja kehityssuuntia sisältyy seuraaviin koulutusaloittaisiin loppupäätelmiin.

Luonnonvara-ala

Luonnonvara-alalla työelämän uuden työvoiman tarve saataneen katettua kohtuullisen hyvin nykyisillä aloituspaikkamäärillä muilla paitsi puutarhanhoitoalalla ja metsäsektorilla, missä poistuma aiheuttaa lähivuosina selvää työvoimapulaa myös työntekijätasolla. Ammatillisen peruskoulutuksen ongelmana koko koulutusosalalla tuntuu olevan korkea keskeyttämisaste:

Metsäalan peruskoulutuksessa SYI:ssä on aloituspaikkoja 12 kappaletta, mutta esim. v. 2000 valmistui vain 5 ja v.2001 6 metsäkoneenkuljettajaa. Syksyllä 2001 koulutuksen aloittaneita oli tosin 16, joten tilanne näyttää nyt valoisammalta. Maatalousyrittäjän peruskoulutuksen aloituspaikkoja on SYI:ssä 16,

minerades endast 5 och år 2001 6 skogsmaskinsförare. På hösten 2001 var det dock 16 elever som inledde studierna så situationen ser ljusare ut. Vid SYI finns det 16 nybörjarplatser vid grundutbildningen för lantbruksföretagare men endast 8 utexaminerades år 2001. Antalet nybörjarplatser på utbildningen till trädgårdsmästare är 9 men endast en tredjedel utexaminerades år 2001.

På något sätt borde hela naturbruksbranschen göra sig mer attraktiv bland ungdomar. Eftersom arbetet ofta är tungt och ibland också ensamt, borde man i marknadsföringen lyfta fram arbetets goda sidor, t.ex. mångsidig utbildning och goda sysselsättningsmöjligheter. Å andra sidan orsakar just mångsidigheten i utbildningen att t.ex. de som utexaminerats till skogsmaskinsförare är mycket efterfrågade också inom andra maskinföraruppgifter. Många av dem byter bransch efter att ha jobbat en tid som skogsmaskinsförare. (Vasabladet 10.11.2001: "Brist på fackfolk i skogen").

Också inom trädgårdsskötsel ser det ut att finnas ett ökat behov av grundläggande yrkesutbildning. Enligt prognoserna behövs det under de närmaste åren ca 30 nya yrkesutbildade årligen i branschen. Beräkningarna bland arbetslivets representanter går i samma riktning. Nio av tio nya arbetstagare i branschen rekryteras bland dem som avlagt grundexamen i branschen. Det prognostiserade behovet av arbetskraft innebär för grundutbildningen i branschen ca 50 nybörjarplatser per år.

Svenska yrkesinstitutet erbjuder som enda läroanstalt i landskapet grundutbildning i branschen men också de har endast 24 nybörjarplatser; dvs hälften av antalet platser som behövs. Behovet av arbetskraft i branschen påverkas också av en koncentration i större enheter, varvid behovet av främmande arbetskraft ökar. Man behöver inte längre klara sig enbart med den egna familjens krafter.

Den elektroniska handeln håller på att öka kraftigt också inom lantbruket. Den kommer att öka både i handeln mellan företagarna och genom gårdsförsäljningen direkt till konsumenterna. Detta är ett faktum som man kan lyfta fram också i grundutbildningen.

mutta valmistuneita v.2001 vain puolet siitä. Puutarhurin peruskoulutuksen aloituspaikkoja on 9, mutta valmistuneita v.2001 vain kolmannes siitä.

Jollakin tavoin koko luonnonvara-alan pitäisi pystyä tekemään itsensä houkuttelevammaksi nuorten keskuudessa. Koska työ on usein raskasta ja sangen yksinäistäkin, pitäisi markkinoinnissa korostaa työn hyviä puolia, kuten monipuolista koulutusta ja hyviä työllistymismahdollisuuksia. Toisaalta juuri koulutuksen monipuolisuus aiheuttaa sen, että esim. metsäkoneenkuljettajan perustutkinnon suorittaneet ovat hyvin kysytyjä myös muihin koneenkuljetustehtäviin. Moni vaihtaakin alaa työskenneltyään kotvan aikaa metsäkoneenkuljettajana. (Vasabladet 10.11.2001: "Brist på fackfolk i skogen").

Myös puutarhanhoitoalalle näyttäisi olevan ammatillisen peruskoulutuksen lisäämistarvetta. Ennusteiden mukaan alalle tarvittaisiin lähivuosina noin 30 uutta ammattilaista vuosittain. Työelämän edustajien omat laskelmat olivat samansuuntaisia. Yhdessä kymmenestä alan uudesta työntekijästä rekrytoidaan alan perustutkinnon suorittaneista. Alan peruskoulutukseen ennakoitu työelämän uuden työvoiman tarve edellyttää noin 50 vuotuisia aloituspaikkaa.

Svenska yrkesinstitutet tarjoaa ainoana oppilaitoksena maakunnassamme alan peruskoulutusta ja silläkin on vain 24 aloituspaikkaa; siis ainoastaan puolet tarvittavasta määrästä. Alan työvoiman tarpeeseen vaikuttaa myös keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin, jolloin vieraan työvoiman tarve lisääntyy. Enää ei selvitä pelkästään oman perheen voimin.

Sähköinen kaupankäynti on voimakkaasti lisääntymässä myös maataloudessa. Se tulee lisääntymään sekä yrittäjien keskinäisessä kaupankäynnissä että maatalojen suoramyynninä kuluttajille. Tätä seikkaa kannattanee painottaa myös alan peruskoulutuksessa.

Teknik och kommunikation

Industri

Arbetskraftsbehovet för hela industrin prognostiseras minska under detta och nästa årtionde. T.ex. inom elinstallationer arbetar i landskapet Österbotten dryga 5 % av alla industrins arbetstagare. Denna relativa andel prognostiseras vara stabil men i och med att hela industrin går tillbaka, minskar även antalet sysselsatta inom elinstallationer.

Inom industrin kommer avgången att ha en betydande verkan, vilket innebär att också branscher på tillbakagång kommer att behöva ny arbetskraft. Det är också allt vanligare att företag koncentrerar sig på sina egna kärnfunktioner och strävar efter att externalisera alla andra funktioner. Det här ökar användningen av underleverantörer och deras behov av arbetskraft.

Enligt utlåtandet från VYI:s delegation för teknik- och trafikutbildningen borde man bibehålla antalet utbildningsplatser vid grundutbildningen inom elbranschen även om prognoserna visar att behovet av arbetskraft skulle minska något under de kommande åren. Under de senaste åren har man ju kraftigt ökat antalet nybörjarplatser i grundutbildningen inom elbranschen.

Vasaregionens näringspolitiska program betonar utvecklandet av den eltekniska industrin. Å andra sidan är medelåldern bland arbetstagarna i branschen relativt låg, vilket betyder att avgången under de närmaste åren inte kommer att vara lika stor som inom många andra branscher. Också i det här avseendet är skillnaderna mellan företagen stora och många företag som varit länge i branschen har ett mer akut problem med en åldrande arbetskraft. Informations- teknologins snabba utveckling orsakar också att arbetstagarna förutsätts vara allt mer mångkunniga.

Även om prognoserna för beklädnadsindustrin visar ett litet behov av arbetskraft torde det vara lönt att bibehålla en nybörjargrupp både vid VYI och vid SYI. En del av de utexaminerade övergår ändå i handelns tjänst och en del grundar egen syateljé. SYI utbildar dessutom sömmerskor för behovet i svenska Österbotten.

Grundexamen inom beklädnadsbranschen vid VYI ändras år 2002 till grundexamen för artsaner. I den

Tekniikka ja liikenne

Teollisuus

Koko teollisuuden työvoiman tarpeen ennakoidaan supistuvan tämän ja ensi vuosikymmenen aikana. Esimerkiksi sähköasennustöissä työskentelee Pohjanmaan maakunnassa runsas 5 % kaikista teollisuuden työntekijöistä. Sen suhteellisen osuuden ennakoidaan pysyvän ennallaan, mutta koko teollisuuden supistuessa myös sähköasennustyön työllisten määrä vähenee.

Teollisuudessa tulee poistuman vaikutus olemaan merkittävä, mistä johtuen myös supistuville aloille tarvitaan joka tapauksessa uutta työvoimaa. Selvä suuntaus yrityksissä on myös toimintojen ulkoistaminen: keskitytään omaan ydinosaamiseen, kaikki muu pyritään ulkoistamaan. Tämä lisää myös alihankkijoiden käyttöä ja työvoiman tarvetta niissä.

VAO:n tekniikka ja liikenteen koulutusalan neuvottelukunnan lausunnon mukaan sähköalan perustutkintojen koulutuspaikat tulisi pitää nykyisellään, vaikka ennusteet näyttävät alan työvoiman tarpeen lähivuosina hieman vähenevän. Sähköalan perustutkinnoissahan aloituspaikkoja on viime vuosina lisätty voimakkaasti.

Vaasan alueen elinkeinopoliittinen ohjelma painottaa sähköteknisen teollisuuden kehittämistä. Toisaalta taas alan työntekijöiden keski-ikä on suhteellisen alhainen, joten poistuma ei tule olemaan lähivuosina niin suurta kuin usealla muulla alalla. Tosin tässäkin suhteessa yrityskohtaiset vaihtelut ovat suuria ja monella pitempään toimineella yrityksellä työvoiman ikääntymisongelma on akuutimpi. Informaatioteknologian nopea kehitys aiheuttaa myös sen, että työntekijöiltä yhä enenevässä määrin edellytetään moniosaamista.

Vaikka vaatetusteollisuuden ennusteet näyttävät vähäistä työvoiman tarvetta, kannattanee yksi vuosittainen aloitusryhmä säilyttää sekä VAO:ssa että SYI:ssä. Osa valmistuneista menee kuitenkin kaupan palvelukseen ja osa perustaa oman ompelimon. SYI kouluttaa lisäksi ompelijoita laajemmalti ruotsinkielisen Pohjanmaan tarpeisiin.

VAO:ssa vaatetusalan perustutkinto muuttuu vuonna 2002 artesaanin perustutkinnoksi. Uudessa tutkinossa painotetaan nykyistä enemmän yrittäjyyttä, mitä myös työelämä peräänkuuluttaa.

nya examen betonar man företagande alltmer, något som också arbetslivet efterlyser.

Inom maskin- och metallbranschen är avgången under detta årtionde speciellt stor. I Vasaregionen har man verkligen insett behovet av att öka utbildningen till plåtslagare-svetsare; antalet plåtslagare-svetsare som utexamineras från VYI kommer att fördubblas. Bristen på arbetskraft åtgärdas också genom läroavtalsutbildning, som är en ofta använd utbildnings- och rekryteringskanal inom maskin- och metallbranschen.

I Sydösterbottens kustregion ser arbetslivets behov av arbetskraft ut att vara i god balans med antalet nybörjarplatser inom maskin- och metallutbildningen vid Vocana. Däremot ser det enligt prognoserna för arbetskraftsbehov ut som om man i Jakobstadsregionen skulle ha behov att öka antalet nybörjarplatser i branschen. Nämnas bör ändå att Kokkolans ammattiopilaitos har hand om den finskspråkiga grundläggande yrkesutbildningen också i Jakobstadsregionen.

Liksom i många andra branscher håller yrkesgruppen arbetsledare på att minska även i metallbranschens företag allt eftersom teamarbete vinner terräng. Mot denna bakgrund är det kanske ändå inte så katastrofalt som man ibland trott att teknikerutbildningen på institutnivå läggs ner.

Prognoserna för bil- och transportbranschen visar att man i någon mån borde öka antalet nybörjarplatser i grundutbildningen. VYI:s delegation framför dock i sitt utlåtande att det inte finns något behov att utöka eftersom det finns mycket utbildning inom i bilbranschen i yrkesläroanstalterna i närområdet. Åtminstone i vårt eget landskap behöver både Sydösterbottens kustregion och Jakobstadsregionen själva den arbetskraft de utbildar:

I Sydösterbottens kustregion motsvarar arbetslivets utbildningsbehov och antalet nybörjarplatser varandra medan det i Jakobstadsregionen enligt prognoserna finns ett visst behov att utöka antalet nybörjarplatser. I Södra Österbotten håller man på att i betydande mån öka samarbetet mellan yrkesläroanstalterna.

Den grundläggande yrkesutbildningen inom träbranschen motsvarar rätt väl det prognostiserade

Kone- ja metallialalla työvoiman poistuma on tällä vuosikymmenellä huomattavan suurta. Levyseppähitsaajien peruskoulutuksen lisäämistarve on Vaasan alueella tiedostettu; VAO:sta valmistuvien levyseppähitsaajien määrä kaksinkertaistuu. Lisäksi työvoimapulaa helpotetaan oppisopimuskoulutuksella, joka on kone- ja metallialan yrityksissä paljon käytetty koulutus- ja rekrytointikanava.

Suupohjan rannikkoseudulla työelämän työvoiman tarve näyttää täsmäävän hyvin Vocanan kone- ja metallialan aloituspaikkojen kanssa. Sen sijaan Pietarsaaren seudulla näyttäisi työvoiman tarveennusteiden valossa, että alueella olisi tarvetta lisätä alan peruskoulutuksen aloituspaikkoja; on tosin huomattava, että Kokkolans ammattiopilaitos hoitaa suomenkielisen ammatillisen peruskoulutuksen myös Pietarsaaren seudulla.

Monen muun alan ohella metallialankin yrityksissä työnohtajien ammattiryhmä on pienenemässä tiimityön vallatessa alaa. Tämän takia opistotasaisen teknikkokoulutuksen loppuminen ei ehkä olekaan niin katastrofaalista kuin jossain yhteyksissä on pelätty.

Auto- ja kuljetusalan ennusteet osoittavat, että alan peruskoulutuksen aloituspaikkoja tulisi lisätä jonkin verran. VAO:n neuvottelukunta tosin esittää lausunnossaan, ettei lisäämiseen ole tarvetta, koska lähi-alueiden ammatillisissa oppilaitoksissa on runsaasti autoalan koulutusta. Ainakin omassa maakunnassamme sekä Suupohjan rannikkoseutu että Pietarsaaren seutu tarvitsevat kuitenkin itse kouluttamansa työvoiman:

Suupohjan rannikkoseudulla työelämän koulutus- ja aloituspaikkojen määrä vastaavat hyvin toisiaan, kun taas Pietarsaaren seudulla on ennusteiden mukaan jonkin verran aloituspaikkojen lisäämistarvetta. Etelä-Pohjanmaalla taasen on vireillä huomattavaa ammattiopistojen yhteistyön lisäämistä.

Puualan ammatillinen peruskoulutus vastaa melko hyvin alan ennakoitua Vaasan ja Kyrönmaan seutukuntien uuden työvoiman kysyntää alalla. SYI tarjoaa ainoana koulutusta tällä alalla. Sen lisäksi alan peruskoulutusta annetaan Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattikoulussa, joka kouluttaa etupäässä veneenrakentajia. Ennusteiden mukaan nykyinen aloituspaikkamäärä on Pietarsaaressakin pitkällä tähtäimellä riittävä, vaikka tällä hetkellä veneen-

behovet av ny arbetskraft i Vasa ekonomiska region och i Kyrolandet. SYI är ensamt om att erbjuda utbildning inom den här branschen. Dessutom ges grundutbildning i branschen på svenska i Yrkeskolan i Jakobstad, som utbildar främst båtbyggare. Enligt prognoserna är det nuvarande antalet nybörjarplatser i Jakobstad tillräckligt på lång sikt även om det för tillfället är brist på båtbyggare i regionens företag. Branschen är dock mycket konjunkturkänslig.

Efterfrågan på personer med grundläggande yrkesutbildning inom den grafiska branschen utgör i Vasa ekonomiska region och i Kyrolandet en motsvarighet till 10 nybörjarplatser. Läroanstalterna i Vasa ger inte utbildning i branschen.

Prognoserna för byggnadsbranschen visar att det utbildas något för många i branschen. Båda yrkesinstituterna i Vasa har dock bara platser för en nybörjargrupp i husbyggnadsbranschen. Dessutom har VYI 10 nybörjarplatser i utbildningsprogrammet för fastighetsskötare. Dem torde det vara lönt att bibehålla också för att upprätthålla institutens image. I Jakobstadsregionen prognostiserar en ringa efterfrågan på ny arbetskraft i byggnadsbranschen men en nybörjargrupp borde man behålla vid Yrkeskolan i Jakobstad med tanke på den omfattande båtbyggnadsindustrin. Situationen i Sydösterbottens kustregion ser likadan ut: enligt prognosen kommer det att finnas så pass stor efterfrågan på byggare att det lönar sig att fortsätta med utbildning i byggnadsbranschen vid Vocana. Avståndet mellan de ovan nämnda läroanstalterna är rätt stort, vilket talar för ett bibehållande av grundexamen inom byggnadsbranschen i dem alla.

I framtiden kommer man allt mer att grundrenovera byggnader, å ena sidan ska gamla trähus restaureras och å andra sidan ska våningshus i betong repareras. Bägge formerna av renovering är arbetsdryga och kräver en speciell yrkeskunskap.

En snabbt växande sektor är återvinningen. I framtiden kommer t.ex. många el- och elektronikmontörer att finna arbete inom återvinning med att plocka isär och ihop apparater.

Som en sammanfattning av utbildningsområdet teknik och trafik kan man betrakta landskapets sammanlagda antal nybörjarplatser per läroanstalt för grundexamen inom industriellt arbete. Tabellen

valmistajista onkin pulaa seudun yrityksissä. Ala on kuitenkin verrattain suhdanneherkkä.

Graafisen alan ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneille olisi kysyntää graafisen työn ammattiryhmässä Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnan alueella 10 aloituspaikan verran. Alan koulutusta ei ole vaasalaisissa oppilaitoksissa.

Rakennusalan ennusteet osoittavat, että alalla on jonkin verran ylikoulutusta. Kummassakin Vaasalaisessa ammattiopistossa on kuitenkin vain yhden ryhmällisen verran aloituspaikkoja talonrakennusalalla. Lisäksi VAO:lla on kymmenen aloituspaikkaa kiinteistönhoidon koulutusohjelmassa. Ne kannattanee säilyttää jo oppilaitosten imagonkin vuoksi. Pietarsaaren seudullakin ennakoidaan rakennusalan uuden työvoiman kysynnän jäävän melko vähäiseksi, mutta yksi aloitusryhmä Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattikoulussa kannattaa säilyttää seudun voimakkaan veneenrakennusteollisuuden vuoksi. Suupohjan rannikkoseudun tilanne on samanlainen: sen verran rakentajien kysyntää ennakoidaan jatkossakin löytyvän, että alan koulutusta kannattaa myös Vocanassa jatkaa. Välimatkatkin edellä mainittujen oppilaitospaikkakuntien välillä ovat melko suuret, mikä puoltaa rakennusalan perustutkinnon säilyttämistä kaikissa niissä.

Rakennusten peruskorjaus lisääntyy tulevaisuudessa yhtäältä vanhojen puurakennusten entisöivänä korjauksena ja toisaalta betonirakenteisten kerrostalojen korjauksena. Molemmat korjausrakentamisen muodot ovat työvaltaisia ja vaativat erityistä ammattitaitoa.

Yksi erittäin nopeasti kasvava ala on kierrätys. Tulevaisuudessa esimerkiksi monen sähkö- ja elektroniikka-asentajan työpaikka löytynee kierrätyksen parista laitteita purkamasta ja kokoamasta.

Tekniikka ja liikenteen koulutusalan yhteenvedona voidaan vielä ottaa tarkasteltavaksi teollisen työn perustutkintojen yhteenlasketut aloituspaikkamäärät oppilaitoksittain maakunnassamme. Sivun 47 taulukosta nähdään, että jokaisessa oppilaitoksessa aloituspaikkamäärät vastaavat kokonaisuudessaan kohdallaisen hyvin arvioitua työelämän tarvetta. Ainoastaan aloituspaikkamäärien jakoa eri perustutkintojen kesken voisi ehkä miettiä uudelleen.

nedan visar att antalet nybörjarplatser i alla läroanstalter rätt bra motsvarar arbetslivets prognostiserade behov. Antalet nybörjarplatser kunde kanske omfördelas något mellan de olika grundexamina.

Industriellt arbete/Teollinen työ

Vasa ekonomiska region/ Vaasan seutukunta	Arbetslivets utbildningsbehov/ Työelämän koulutustarve 311	Nybörjarplatser VYI + SYI / Aloituspaikat: VAO + SYI 350
Sydösterbottens kustregion/ Suupohjan rannikkoseutu	Arbetslivets utbildningsbehov/ Työelämän koulutustarve 50	Nybörjarplatser, Vocana/ Aloituspaikat, Vocana 48
Jakobstads ekonomiområde/ Pietarsaaren seutukunta	Arbetslivets utbildningsbehov/ Työelämän koulutustarve 181	Nybörjarpl. i Jakobstads yrkesskola/ Aloituspaik. Jakobstads yrkesskola 192
Landskapet Österbotten totalt/ Pohjanmaan maakunta yht.	Arbetslivets utbildningsbehov/ Työelämän koulutustarve 542	Nybörjarplatser/Aloituspaikat 590

I Suupohjan ammatti-instituutti i Kauhajoki finns 27 nybörjarplatser som finskspråkiga från Sydösterbottens kustregion kan söka till och i Kokkolan ammattioppilaitos 69 nybörjarplatser som finskspråkiga från Jakobstads ekonomiska region kan söka till.

Handel och administration

Nybörjarplatserna för den grundläggande yrkesutbildningen inom handel och administration ser ut att i hela landskapet vara i någorlunda balans med det prognostiserade behovet av ny arbetskraft i arbetslivet. Även Vasa yrkesinstitutets delegation har i sitt utlåtande uttryckt samma åsikt om de nuvarande nybörjarplatsernas tillräcklighet.

Vid Vasa yrkesinstitut finns inom handel och administration nästan 300 nybörjarplatser på datanom- och merkonominlinjerna. De första datanomerna utexamineras först våren 2002 (de första finskspråkiga våren 2003), och då är det möjligt att få en klarare bild av deras verkliga sysselsättningsmöjligheter. Också inom handeln torde efterfrågan på personer som behärskar datateknik öka i och med att den elektroniska handeln blir allt vanligare. I näthandeln måste man också kunna ge råd åt kunden i kundrelationens olika skeden, vilket ställer nya krav på handeln.

Lisäksi Suupohjan ammatti-instituutissa Kauhajoella opiskelee 27 aloituspaikalla Suupohjan rannikkoseudun suomenkielisiä ja Kokkolan ammattioppilaitoksessa 69 aloituspaikalla Pietarsaaren seutukunnan suomenkielisiä.

Kauppa ja hallinto

Kaupan ja hallinnon alan ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikat koko maakunnassa näyttävät täsmävän kohtuullisen hyvin ennakoitun työelämän uuden työvoiman tarpeen kanssa. Myös Vaasan ammattiopiston neuvottelukunta on lausunnossaan samaa mieltä nykyisten aloituspaikkojen riittäväydestä.

Vaasan ammattiopistossa on kaupan ja hallinnon alalla lähes 300 datanomin ja merkonomin aloituspaikkaa. Ensimmäiset datanomit tosin valmistuvat vasta keväällä 2002 (ensimmäiset suomenkieliset keväällä 2003), jolloin on mahdollista saada selkeämpi kuva heidän todellisista työllistymismahdollisuuksistaan. Kaupan alallakin tietotekniikkaa hallitsevien kysyntä kuitenkin lisääntynee sähköisen kaupankäynnin yleistyessä. Nettikaupassa on asiakasta osattava myös neuvoa kaupankäynnin eri vaiheissa, mikä asettaa kaupalle uusia vaatimuksia.

Datanomer utbildas också i Närpes vid yrkesskolan Vocana men de första datanomerna utexamineras också därifrån först våren 2003. Jakobstads handelsläroverk utbildar merkonomer inom handel och administration.

Av dem som arbetar med export förutsätts allt mer insikter i andra länders kultur. Kulturkännedom borde enligt representanterna för arbetslivet ingå redan i grundutbildningen i handel. Inom bokföringsbranschen kan Internet medföra stora förändringar ifall visionen om att kunden själv sköter bokföringen via nätet blir verklighet.

Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen

Grundutbildning inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen ges i vårt landskap i Vasa, Närpes och Jakobstad. Sammanlagt finns det över 250 nybörjarplatser, vilket är två gånger fler än det prognostiserade behovet i arbetslivet skulle förutsätta. Arbetstagarna i branschen är ofta mycket rörliga, vilket medför att det knappast lönar sig att i någon läroanstalt upphöra helt med utbildningen. Vasa yrkesinstitut framför i sitt utlåtande att man bör överväga en minskning av antalet nybörjarplatser eftersom antalet tydligen är överdimensionerat.

I grannlandskapen ser det ut som om antalet nybörjarplatser och arbetslivets utbildningsbehov skulle vara i god balans i Mellersta Österbotten medan det också i Södra Österbotten tycks utbildas något över behovet.

Inom turistbranschen upplevde man en ordentlig kollaps efter terroristattackerna i september 2001. Flygbolagen hamnade i svårigheter, likaså resebyråbranschen. En omfördelning av marknaderna är att vänta via konkurser och fusioner. Metropolerna har lidit mest, i små städer är förändringarna mindre. Turismen i hemlandet har däremot ökat.

Tendensen inom restaurangbranschen tycks vara en nedgång när det gäller enkel "pubverksamhet" och en ökning på matsidan. Eventuellt kan det att befolkningen blir allt äldre också bidra till ett uppsving för matsidan. Framtidens äldre är mer välbärgade än sina föregångare och kanske också vana vid att kräva mer kvalitet.

Datanomeja koulutetaan myös Närpiössä ammattikoulu Vocanassa, mutta ensimmäiset datanomit valmistuvat sieltäkin vasta vuonna 2003. Pietarsaaren kauppaoipilaitoksessa koulutetaan kaupan ja hallinnon koulutusallalla merkonomeja.

Vientikaupan parissa työskenteleviltä edellytetään yhä enemmän vieraiden maiden kulttuuritietämystä. Sitä pitäisi työelämän edustajien mukaan sisällyttää jo kaupan alan peruskoulutukseen. Kirjanpitoalalla Internet saattaa aiheuttaa suuren muutoksen, jos visio netin kautta asiakkaan itsensä huolehdittavaksi siirtävästä kirjanpidosta toteutuu.

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan peruskoulutusta annetaan maakunnassamme sekä Vaasassa että Närpiössä ja Pietarsaareissa. Yhteensä aloituspaikkoja on yli 250, mikä on kaksi kertaa enemmän kuin ennakoitu työelämän koulutustarve edellyttäisi. Alan työntekijät ovat kuitenkin hyvin liikkuvaa väkeä, minkä vuoksi alan koulutusta tuskin kannattaa mistään kokonaan lopettaa. Vaasan ammattiopisto esittää lausunnossaan, että aloituspaikkojen määrän vähentämistä on harkittava niiden ilmeisen ylimitoituksen vuoksi.

Lähimaakunnista näyttäisi Keski-Pohjanmaalla aloituspaikkamäärä ja työelämän koulutustarve täsmävän hyvin, kun sen sijaan Etelä-Pohjanmaallakin näyttäisi olevan vähän ylikoulutusta.

Matkailualalla koettiin melkoinen romahdus syyskuun 2001 terroristi-iskujen jälkeen. Lentoyhtiöt joutuivat vaikeuksiin, samoin matkatoimistoala. Markkinoiden uusjakoa on odotettavissa konkurssien ja fuusioiden kautta. Metropolit ovat kärsineet eniten, pienemmissä kaupungeissa muutokset ovat vähäisempiä. Kotimaan matkailu sen sijaan on lisääntynyt.

Suuntaus ravintolatyössä tuntuu olevan, että yksinkertaiset "pubihommat" ovat vähenemässä ja ruokapuoli on vastaavasti lisääntymässä. Väestön ikäännyminenkin saattaa piristää ruokapuolta. Tulevaisuuden ikäihmiset ovat varakkaampia kuin edeltäjänsä ja ovat ehkä tottuneet vaatimaan enemmän laatuakin.

Social- och hälsovårdsbranschen

Antalet åldringar ökar i och med att de stora åldersklasserna blir äldre under de kommande årtiondena. Som en följd av detta står social- och hälsovårdsbranschen inför stora utmaningar: behovet av vårdpersonal ökar.

I den grundläggande yrkesutbildningen i landskapet är behovet att utöka närvårdutbildningen märkbart. Det behövs mer närvårdare i synnerhet i åldringsvården men också i mentalvården, rehabiliteringen och i missbrukarvården. I sitt utlåtande föreslår delegationen för social- och hälsovård vid Vasa yrkesinstitut en ökning av antalet nybörjarplatser i närvårdutbildningen på dessa områden.

Vasa yrkesinstitut och Svenska yrkesinstitutet är de enda i landskapet som utbildar närvårdare. Tillsammans har de något under 200 nybörjarplatser då arbetslivets utbildningsbehov i landskapet är närmare 300. Mot bakgrund av ett beslut vid undervisningsministeriet har man visserligen för avsikt att öka antalet nybörjarplatser så att det bättre ska motsvara behovet.

Skönhetsvårdsbranschen

Grundutbildning inom skönhetsvård ges förutom vid VYI och SYI även i Yrkesskolan i Jakobstad. Enligt prognoserna finns det ett visst överutbud på frisörer och kosmetologer i landskapet. För Vasas del framhövdes detta överutbud kraftigt också på delegationen för social- och hälsovårdssektorns möte och i de arbetslivsintervjuer som gjordes.

Företagarna inom skönhetsbranschen sysselsätter knappt någon främmande arbetskraft i dagens läge. I stället för anställning får man numera "hyra en stol", vilket innebär att hyresgästen själv är företagare. Ett annat sätt att komma in på marknaden är grunda ett eget företag, vilket är vanligare i synnerhet på små orter. Därför vore det viktigt att utöka undervisningen i ekonomi- och företagskunskap också i grundutbildningen inom skönhetsvårdsbranschen.

Sosiaali- ja terveysala

Vanhusten määrä kasvaa suurten ikäluokkien vanhenemisen myötä tulevien vuosikymmenten aikana. Tämän seurauksena on sosiaali- ja terveysala suurten haasteiden edessä: hoitohenkilökunnan tarve lisääntyy.

Maakunnan ammatillisessa peruskoulutuksessa lähihoitajakoulutuksen lisäystarve on huomattava. Lisää lähihoitajia tarvitaan erityisesti vanhustenhoitoon, mutta myös mielenterveyshoitoon ja kuntoutukseen sekä päihdehuoltoon. Lausunnossaan Vaasan ammattiopiston sosiaali- ja terveysalan neuvottelukunta esittää aloituspaikkojen lisäämistä lähihoitajakoulutuksessa juuri näille alueille.

Vaasan ammattiopisto ja Svenska yrkesinstitutet ovat maakunnan ainoita lähihoitajien kouluttajia. Yhteinen aloituspaikkamäärä niissä on vähän alle 200 – maakunnan työelämän koulutustarpeen ollessa lähellä 300. Aloituspaikkamääriä ollaan opetusministeriön päätöksellä tosin nostamassa lähemmäs tuota työelämän koulutustarvetta.

Kauneudenhoitoala

Kauneudenhoitoalan peruskoulutusta annetaan VAO:n ja SYI:n lisäksi Pietarsaaren ruotsinkielisessä ammattikoulussa. Ennusteiden valossa partureista ja kosmetologeista on jonkin verran ylitarjontaa maakunnassamme. Vaasan osalta tämä ylitarjonta tuli voimakkaasti esiin myös ammattiopiston sosiaali- ja terveysalan neuvottelukunnan kokouksessa sekä suoritetuissa työelämähaastatteluissa.

Kauneudenhoitoalan yrittäjät eivät enää nykyään juurikaan työllistä vierasta työvoimaa. Työllistämisen sijaan on tullut "tuolin vuokraaminen", jolloin vuokralainen on itsekin yrittäjän asemassa. Toinen tapa alalle tulon on oman yrityksen perustaminen, mikä erityisesti pienemmillä paikkakunnilla on yleisempi vaihtoehto. Talous- ja yritystietämyksen opetuksen lisääminen nykyisestään kauneudenhoitoalankin peruskoulutuksessa olisi sen vuoksi tärkeää.

Kulturbranschen

Som det tidigare har konstaterats är det mycket svårt att prognostisera behovet av ny arbetskraft inom kulturbranschen som helhet på grund av att den är så mångfacetterad. I synnerhet inom multimediebranschen går utvecklingen så snabbt att prognoserna snabbt blir föråldrade. Tvåspråkigheten medför många särdrag för det rika kulturlivet i Österbotten.

I landskapet finns det ca 40 nybörjarplatser i grundutbildningen inom hantverk och konstindustri. Enligt prognoserna motsvarar arbetslivets utbildningsbehov endast några nybörjarplatser. Småföretag är vanliga i branschen och därför borde grunderna i företagsverksamhet betonas i utbildningen. Man kunde exempelvis använda inköpare i företag som föreläsare för att reda ut grunderna i prissättning. I Vasa verkar kompetenscentret för hantverk och konstindustri LOFTET, som centraliserat säljer hantverksprodukter från landskapen både i parti- och minuthandeln.

Antalet sysselsatta inom konstarbete, dit alltså bl.a. musik- och teaterbranscherna hör, antas hållas stabilt under detta årtionde. På grund av avgången kommer det ändå att behövas ny arbetskraft i branschen också i vårt landskap så det är på sin plats med grundutbildning av musiker och konstnärer vid Svenska yrkesinstitutet. De utexaminerade tillfredsställer ju också den svenskspråkiga befolkningens behov i övriga Finland. Dessutom väntas en klar ökning av antalet sysselsatta inom konstarbete i hela landet under de kommande tio åren.

Inom mediebranschen kan medieassistenter utnyttjas på många sätt om man lyckas göra utbildningen tillräckligt mångsidig. På grund av den snabba utvecklingen måste också lärare i branschen kontinuerligt utbildas. Arbetslivets prognostiserade utbildningsbehov gällande grundläggande yrkesutbildning inom mediebranschen motsvarar i vårt landskap endast några få nybörjarplatser men branschen är ny och växer hela tiden, vilket torde innebära många nya arbetsplatser åtminstone i huvudstadsregionen och kanske också i landskapen om branschen omorganiseras och nya företag uppstår. I Vasa har man som mål att utveckla filmbranschen genom Mediahuset vid Österbottens högskola.

Kulttuuriala

Kuten jo edellä on todettu, kulttuurialalle kokonaisuudessaan on vaikea tehdä uuden työvoiman tarveennustetta alan monipuolisuudesta johtuen. Varsinkin multimedia-alalla kehitys on lisäksi niin nopeaa, että ennusteet vanhenevat nopeasti. Pohjanmaan maakunnan rikkaaseen kulttuurielämään tuo kaksikielisyys lisäksi omat erikoispiirteensä.

Käsi- ja taideteollisuuden alan perustutkinnossa on maakunnassa n.40 aloituspaikkaa. Ennusteiden mukaan työelämän koulutustarve on vain muutaman aloituspaikan suuruinen. Alalle on ominaista pienyrittäjyys; yrittäjyyden perusasioita tulisi painottaa alan koulutuksessa. Esimerkiksi yritysten sisäänostajia voisi käyttää luennoijina oppitunneilla selvittämässä hinnoittelun perusteita. Vaasassa toimii koko Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuuden osaamiskeskus LOFTET, joka myy keskitetysti maakunnassa käsityönä valmistettuja tuotteita sekä vähittäis- että tukkumyynnissä.

Taidetyön, johon siis kuuluvat mm. musiikki- ja teatteriala, työllisten määrän arvioidaan pysyvän ennallaan tällä vuosikymmenellä. Poistuman johdosta uutta työvoimaa kuitenkin näilläkin aloilla maakunnassa tarvitaan, joten Svenska yrkesinstitutetin muusikoiden ja taiteilijoiden peruskoulutuksen aloituspaikat ovat paikallaan, palvelevathan ne ruotsinkielisen väestön tarpeita laajemminkin Suomessa. Koko valtakunnassa taidetyössä työskentelevien määrän odotetaan sitä paitsi kasvavan kymmenessä vuodessa selvästi.

Viestintäalalla on media-assistenteille monenlaista käyttöä, jos vain koulutuksesta onnistutaan tekemään tarpeeksi laaja-alaista. Huiman kehitysvauhdin vuoksi olisi myös alan opettajia koulutettava jatkuvasti. Työelämän ennakoitu koulutustarve viestintäalan ammatillisesta peruskoulutuksesta on maakunnassamme tosin vain muutaman aloituspaikan suuruinen, mutta alan uutuus ja sen huima kasvu tietäneen runsaasti uusia työpaikkoja ainakin pääkaupunkiseudulle ja niitä voi hyvin ilmaantua myös maakuntiin alan mahdollisen uudelleen organisoitumisen ja uusien yritysten perustamisen myötä. Vaasassa on tavoitteena kehittää elokuva-alaa Österbottens högskolan Mediatalon ympärillä.

Allmänna observationer

Många av de intervjuade tyckte att företagarutbildningen borde tas med i undervisningen mycket mer omfattande än det görs idag. På nästan alla arbetsplatser förutsätter man numera mera företagarattityd av arbetstagaren i hans arbete. Det skulle vara mycket lättare för arbetstagarna att omfatta företagarattityden om man i all yrkesutbildning lärde ut bl.a. hur ett företag fungerar, hur man marknadsför sitt eget arbete och vilka förpliktelser företagaren har.

Systemet med inläring i arbete ansågs i huvudsak vara bra. Arbetsgivaren får tillfälle att träffa potentiella arbetstagare och de unga ser om arbetet är sådant som de har tänkt sig och om de tror sig klara av det. Det konstaterades ändå vara svårt att finna sådana personer på arbetsplatserna som mitt i sina egna bestyr har tid att på allvar ta lärarens roll.

Läroavtalsutbildningen ansågs erbjuda en bra möjlighet för de unga att komma ut i arbetslivet. Också för företaget som utbildar den unga till arbete inom företaget är det ett behändigt sätt att få en sådan arbetstagare som man vill ha och kan knyta till företaget. Problemet med systemet är att om ifrågasvarande arbete upphör eller t.o.m. hela företaget läggs ner kan det vara svårt för den som blir arbetslös att finna ett motsvarande arbete någon annanstans.

På grund av att arbetslivet förändras så snabbt blir också lärarnas kunskaper snabbt föråldrade. Många arbetsgivare ansåg att lärarna regelbundet borde bekanta sig med arbetslivet ute på arbetsplatserna. På det här sättet skulle lärarna se hur man i verkligheten gör saker i företagen och kunna förmedla kunskap om det i sin undervisning. Det här är något som håller på att förverkligas åtminstone inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen, där en del av lärarna tillbringar två månader i företag och utför sådana uppgifter som hänför sig till det yrke som deras elever studerar till.

Det här är en rapport om utvecklandet av prognostiseringen av den yrkesinriktade grundutbildningen i landskapet. Som namnet på projektet antyder utvecklar och uppdaterar man prognostiseringen kontinuerligt; och egentligen blir den aldrig helt klar. Nu har man åtminstone utarbetat en modell som snabbt kan uppdateras när omständigheterna förändras.

Yleisiä huomioita

Moni haastateltava peräänkuulutti yrittäjäkoulutuksen sisällyttämistä opetukseen nykyistä huomattavasti laajemmin. Nykyään miltei jokaisella työpaikalla työntekijöiltä edellytetään yrittäjäasennetta jo omassa työssään. Yrittäjäasenteen omaksumista helpottaisi paljon, jos kaikessa ammatillisessa opetuksessa oppilaille jaettaisiin tietoa mm. siitä, kuinka yritys toimii, kuinka markkinoidaan omaa työtä ja mitä velvoitteita yrittäjällä on.

Työssäoppimisjärjestelmää pidettiin enemmänkin hyvänä. Työnantaja saa tilaisuuden kohdata potentiaalisia työntekijöitään ja nuori huomaa työpaikalla pian, onko alan työ sellaista kuin hän on kuvitellut ja pystyykö hän siitä suoriutumaan. Sellaisen henkilön löytyminen työpaikoilta, joka kiireidensä keskellä kerkiäisi tosissaan paneutua työn opettajan rooliin, todettiin kuitenkin olevan usein vaikeaa.

Oppisopimuskoulutusta pidettiin nuorille hyvänä väylänä päästä työelämään kiinni. Kun yritys kouluttaa nuoren omiin töihinsä, saa työnantaja kätevästi mieleisensä työntekijän ja pystyy sitomaan hänet yritykseen. Ongelma on se, että jos kyseinen työ tai jopa koko yritys loppuu, saattaa työttömäksi jäävän olla vaikea löytää vastaavanlaista työpaikkaa muualta.

Työelämän kiivaan muutostahdin vuoksi opettajienkin tiedot vanhenevat nopeasti. Opettajien pitäisikin monen työnantajan mielestä käydä säännöllisesti tutustumassa työelämään työpaikoilla. Tällä tavalla opettajat näkisivät, kuinka yrityksissä asiat todella tehdään ja voisivat välittää tietoa edelleen opetuksessaan. Tämähän on jo toteutuksessa ainakin matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla, jossa osa opettajista lähtee kahdeksi kuukaudeksi yrityksiin tekemään oman alansa töitä eli niitä töitä, joiden tekijöiksi he oppilaitaan opettavat.

Tämä on raportti Pohjanmaan maakunnan ammatillisen peruskoulutuksen ennakkoinnin kehittämisestä. Kuten hankkeen nimikin kertoo, ennakkointia kehitetään ja sitä päivitetään jatkuvasti; eikä se oikeastaan valmistu koskaan. Nyt on kuitenkin saatu kehitettyä malli, joka voidaan nopeasti päivittää olosuhteiden muuttuessa.

I slutet av år 2002 blir de prognoser för arbetskraftsbehovet som grundar sig på uppgifter från folkräkningen år 2000 klara och de kan på ett betydande sätt påverka de prognoser som framförs i denna rapport. Antagligen uppskattas antalet sysselsatta i olika yrkesgrupper vara mycket större enligt folkräkningen år 2000 än enligt folkräkningen under den ekonomiska krisen år 1995. Dessutom kan mycket annat ske i arbetslivet som påverkar efterfrågan på arbetskraft i fortsättningen. Man måste hela tiden ha antennerna ute. Den huvudsakliga uppgiften för utvecklingsprojektet kommer under år 2002 att vara prognostisering av den yrkesinriktade vuxenutbildningen, som kräver egna prognostiseringsmetoder. Uppdateringen av den yrkesinriktade grundutbildningens prognoser utförs vid sidan av den uppgiften.

Vuoden 2002 lopulla valmistuvat vuoden 2000 väestölaskentatietoihin perustuvat työvoiman tarveennusteet, jotka saattavat muuttaa tässä raportissa esitettyjä ennusteita merkittävästi. Onhan eri ammattiryhmissä toimivien työllisten määrä luultavasti paljon suurempi vuoden 2000 väestölaskennan kuin vuoden 1995 lamanaikaisen väestölaskennan perustalta arvioiden. Lisäksi paljon muutakin sellaista saattaa työelämässä tapahtua, mikä vaikuttaa työvoiman kysyntään jatkossa. Koko ajan pitää olla ”korva tarkkana”. Vuoden 2002 päätehtävä ammatillisen koulutuksen ennakoinnin kehittämishankkeessa tulee kuitenkin olemaan ammatillisen aikuiskoulutuksen ennakointi, joka vaatii omat ennakointimenetelmänsä. Ammatillisen peruskoulutuksen ennakoinnin päivitys suoritetaan sen ohessa.

Källförteckning/Lähdeluettelo:

Kainuun ammattioppilaitos (2000), Kainuun ammatillisen koulutuksen muutos- ja kehittämisohjelma 2000-2005. Ammatillisen koulutuksen ennakointihanke. Loppuraportti.

Lundell Harri, Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä (1999). Ammatillisen koulutuksen tarpeen ennakointi Keski-Pohjanmaalla. Loppuraportti. Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymän julkaisusarja 1/1999.

Känsälä Risto (1999). Järjestäjä koulutustarpeen ennakoijana, ennakointijärjestelmän kehittäminen Vaasan kaupungin toisen asteen ammatillisille oppilaitoksille. Moniste.

Tilastokeskus (2001). KJT (=koulutuksen järjestäjän tilastopalvelu)-pilottihanke. www.tilastokeskus.fi/kjt

Viestinhallinta Oy (2001). Maakuntien ammattirakenne-ennusteet. www.viestinhallinta.fi

Österbottens förbund (1998). Regionutvecklingsprogram för landskapet Österbotten 1998-2000+. Moniste.

Sydkustens landskapsförbund (2001). Yrke 2015, en prognos för behovet av svenskspråkig yrkes- och högskoleutbildning. Projektplan 1.2.2001). Moniste.

TE-keskus (2000). Ennakoinnin dokumentti 2000. Moniste.

VYI:s och SYI:s egen statistik över sökande, dem som inlett studierna, avbrutit studierna och dem som utexaminerats åren 1997-2001./

VAO:n ja SYI:n omat tilastot koulutukseen hakeneista, aloittaneista, keskeyttäneistä ja valmistuneista vuosilta 1997-2001.

Vaasan lääninhallitus, kouluosasto (1990). Vaasan läänin koulutus 2000 -projekti. Työvoima- ja koulutustarve-ennuste, trendilaskelmia ja muita perustietoja. Dipro-offset. Vaasa.

Vaasan lääninhallitus (1990). Vaasan läänin koulutus 2000 Vaasan lääninhallituksen julkaisusarja. Ykkös-offset Oy. Vaasa.

Sneck Timo, Mäkelä Keijo ja Mäntylä Kaj VTT rakennus- ja yhdyskuntatekniikka (2001). Vaasan seudun kasvukeskuksen kehittämisohjelma. Moniste.

Sneck Timo, Mäntylä Kaj (1999). Vaasan elinkeinojen kehittäminen. Loppuraportti. Moniste.

Opetushallitus (1999). Ammatillisen koulutuksen määrällinen ennakointi. Moniste.

Opetushallitus (2000). Koulutusopas peruskoulutuksen jälkeiseen opetukseen 2001. Oy Edita Ab. Helsinki.

Utbildningstyrelsen (2000). Utbildning efter grundskolan 2001. Westpoint Oy. Raumo.

Tilastokeskus (1997). Väestölaskenta 1995. Käsikirja. Oy Edita Ab. Helsinki.

Opetushallitus (1999). Ammatillinen koulutus 2010. ESR-hanke, loppuraportti. Hakapaino Oy. Helsinki.

Vaasan yliopiston tutkimuslaitos (1999). Ennakoinnin sietämätön vaikeus. ESR-hanke, loppuraportti.

Tilastokeskus (2000). Oppilaitostilastot 2000. Hakapaino Oy. Helsinki.

Työministeriö (1999). Työvoima 2017, Työllisyys ja hyvinvointi uuden vuosituhaten alkaessa. ESR-hanke, loppuraportti. Hakapaino Oy. Helsinki.

Lampinen Osmo, Savola Marita, Välke-Salmi Riitta (1982). Koulutus käännekohdassa. Gummerus Oy. Jyväskylä.

Mikkonen Kauko (1999). Vaasanseutu 2030, Väestön ja asutusrakenteen kehitysennusteet, Vaasan yliopiston julkaisuja.

Joenpolvi Juhani (2001). Ennakointijärjestelmä Turun ammattiopetukseen. Turun ammatti-instituutti. Karhu kopio Oy.

Opetushallitus (2001). Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2001. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Länsi-Suomen lääninhallitus, sivistisosasto 2001. Ammatillisen peruskoulutuksen kysyntä ja tarjonta Länsi-Suomen läänissä v.2000. Moniste.

Pohjanmaan TE-keskus 2000. Ennakoinnin dokumentti 2000. Työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimus (TKTT). Moniste.

Etna-Ennusteet. www.etla.fi

Palkansaajien tutkimuslaitoksen suhdannearviot. www.labour.fi

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen ennusteet. www.ptt.fi

Mestareita vai maistereita? Eva-raportti koulutuksesta. www.eva.fi/raportit

Teollisuuden osaamistarveluotain. Kesäkuu 2001.

Palomäki Anna-Leena (2001). Sydösterbotten i focus. Framtidsscenarier ur ett utbildnings- och näringslivsperspektiv. Åbo Akademi. Center för lokal utveckling. Moniste.

Nuotio Pirjo, Backman Heidi, Pernu Marja-Leena, Sisättö Margareeta (2001). Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutuksen arviointi. Arviointi 5/2001. Opetushallitus. Helsinki.

Lydgbeck Vivan m.fl. (1999). Österbotten. Samlad information om Svenska Österbotten. Förlagsaktiebolag Scriptum. Vasa.

Intervjuer och besök:

24.1.2001 och 27.6.2001 forskningsdirektör Hannu Katajamäki vid Levón-institutet – möte i Levon-institutet.

13.2.2001 Yrke 2015-prognostiseringsprojektets projektchef Heidi Backman – möte på Kommunhuset i Helsingfors.

14.3.2001 Vasa universitets prorektor Kauko Mikkonen – telefonsamtal.

Haastatteluita ja vierailuja:

24.1.2001 ja 27.6.2001 Levon-institutin tutkimusjohtaja Hannu Katajamäki - palaveri Levon-instituutissa.

13.2.2001 Yrke 2015-koulutuksen ennakointihankkeen projektipäällikkö Heidi Backman – palaveri Kunta-talolla Helsingissä.

14.3.2001 Vaasan yliopiston vararehtori Kauko Mikkonen – puhelinkeskustelu.

- 15.3.2001 Undervisningsråd Matti Kimari – möte vid Utbildningsstyrelsen.
- 22.3.2001 Planerare vid Statistikcentralen Nicola Brun – telefonsamtal.
- 26.3.2001 Prorektor vid Kainuun ammattioppilaitos och projektchef för prognostiseringsprojektet för yrkesinriktad utbildning i Kajanaland Esa Toivonen – telefonsamtal.
- 6.4.2001 Expert på prognostisering DI Keijo Mäkelä, Viestinhallinta Oy – möte i Helsingfors.
- 31.5.2001 Undersökningen för behov av arbetskraft och utbildning, expertråd för social- och hälsovårdsbranschen på Ämbetshuset.
- 8.6.2001 Expertrådet för elbranschen på Ämbetshuset.
- 13.6.2001 Expertrådet för tjänster i affärlivet på Ämbetshuset. Diskussion främst om branscherna fastighetsskötsel och städning.
- 30.8. Delegationen för handel och administration, möte vid Vasa yrkesinstitut.
- 4.9. Delegationen för turism-, kosthålls- och ekonomibranschens möte vid Vasa yrkesinstitut.
- 19.9. Delegationen för teknik och kommunikation, möte vid Vasa yrkesinstitut.
- 10.10. Naviga Ostrobotnia-konferensen vid Yrkeskolan i Jakobstad.
- 11.10. Delegationen för social- och hälsovårdsbranschen, möte vid Vasa yrkesinstitut.
- 1.11. Utbildningssektorn teknik och kommunikation, nytt "kompletterande" möte.
- 5.11. – 3.12. Intervjuer med representanter för arbetslivet – representanter för 15 olika utbildningssektorers delegationer.
- 5.12. Genomgång av olika branschens utvecklingspotential i ljuset av TE-centralens TKTT-kartläggning – möte med Jorma Höykinpuro.
- 15.3.2001 Opetusneuvos Matti Kimari - palaveri Opetushallituksessa.
- 22.3.2001 Tilastokeskuksen suunnittelija Nicola Brun – puhelinkeskustelu.
- 26.3.2001 Kainuun ammattioppilaitoksen apulaisrehtori ja Kainuun ammatillisen koulutuksen ennakointihankkeen projektipäällikkö Esa Toivonen – puhelinkeskustelu.
- 6.4.2001 Ennakoinnin asiantuntija DI Keijo Mäkelä, Viestinhallinta Oy - palaveri Helsingissä.
- 31.5.2001 Työvoiman ja koulutuksen tarvetutkimuksen (TKTT) sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijajärjestö Virastotalolla.
- 8.6.2001 Sähköalan asiantuntijajärjestö Virastotalolla.
- 13.6.2001 Liike-elämän palveluiden asiantuntijajärjestö Virastotalolla. Esillä erityisesti kiinteistöhoito- ja siivousalat.
- 30.8. Kaupan ja hallinnon alan neuvottelukunnan kokous Vaasan ammattiopistolla.
- 4.9. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan neuvottelukunnan kokous Vaasan ammattiopistolla.
- 19.9. Tekniikka ja liikenteen alan neuvottelukunnan kokous Vaasan ammattiopistolla.
- 10.10. Naviga Ostrobotnia-konferenssi Pietarsaaren ammattiopiston tiloissa.
- 11.10. Sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunnan kokous Vaasan ammattiopistolla.
- 1.11. Tekniikka ja liikenteen koulutusalan uusi "täydentävä" kokous.
- 5.11. – 3.12. Työelämän edustajien haastatteluita – 15 eri koulutusalojen neuvottelukuntien edustajaa.
- 5.12. Eri toimialojen kehityspotentiaalien läpikäyntiä TE-keskuksen TKTT-kartoituksen valossa – palaveri Jorma Höykinpuron kanssa.

Tabellbilaga/Liitetaulukko

**Behovet av ny arbetskraft enligt yrkesgrupp; landskapet Österbotten/
Uuden työvoiman tarve ammattiryhmittäin; Pohjanmaan maakunta**

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur Ammattirakenne x)2000 2010		2000-2010 /år /vuosi	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
1 Jord- och skogsbruksarbete/ Maa- ja metsätaloustyö	6250	4400	-185	249	64
1.1 Lantbruksarbete/Maataloustyö	4880	3270	-161	176	15
1.2 Trädgårdsarbete/Puutarhatyö	200	230	3	29	32
1.3 Naturbruk/Luontaistyö	960	750	-21	37	16
1.4 Skogsarbete/Metsätyö	200	160	-4	8	4
2 Industriellt arbete/ Teollinen työ	14940	13580	-136	362	226
2.1 Livsmedelsarbete/Elintarviketyö	1030	1070	4	24	28
2.2 Textil- och beklädnadsarbete/ Tekstiili- vaatetustyö	550	190	-36	16	-20
2.3 Metallarbete/Metallityö	1610	1430	-18	41	23
2.4 Monteringsarbete/Asennustyö	3170	2760	-41	67	26
2.5 Maskinförararbete/ Koneenkäyttötyö	1000	930	-7	33	26
2.6 Träarbete/Puutyö	1060	1000	-6	24	18
2.7 Processarbete/Prosessityö	1990	2260	27	44	71
2.8 Elarbete/Sähkötyö	1800	1660	-14	44	30
2.9 Grafiskt arbete/Graafinen työ	540	500	-4	12	8
2.10 Lagerarbete/Varastotyö	600	430	-17	14	-3
2.11 Övrigt industriellt arbete/ Muu teollinen työ	1550	1280	-27	43	16
3 Byggnadsarbete/Rakennustyö	2220	2020	-20	52	32
3.1 Husbyggnadsarbete/ Talonrakennustyö	830	860	3	19	22
3.2 Rörarybete/Putkityö	360	240	-12	11	-1
3.3 Målningsarbete/Maalaustyö	310	250	-6	8	2
3.4 Övrigt byggnadsarbete/ Muu rakennustyö	710	650	-6	14	8
4 Trafikarbete/Liikennetyö	2690	2200	-49	71	22
4.1 Marktrafikarbete/Maaliikennetyö	2540	2020	-52	68	16
4.2 Vattentrafikarbete/Vesiliikennetyö	150	180	3	4	7
5 Postarbete/Postityö	890	720	-17	27	10
6 Tekniskt sakkunnigarbete/ Tekninen asiantuntijatyö	6440	7060	62	156	218
6.1 Arbetsledning inom primärpro- duktionen/Alkutuotannon johtotyö	160	140	-2	4	2
6.2 Ingenjörarbete/Insinööri- työ	3000	3420	42	53	95
6.3 Teknikerarbete/Teknikkotyö	2990	3120	13	90	103
6.4 Arbetsledning inom trafiken/ Liikenteen johtotyö	310	380	7	9	16

Yrkesgrupper/ Ammattilohkot ja -ryhmät	Yrkesstruktur Ammattirakenne x)2000 2010		2000-2010 /år /vuosi	Avgång/år Poistuma /vuosi	Behov/år Tarve /vuosi
7 Servicearbete/Palvelutyö	10490	10650	16	290	306
7.1 Fastighetsarbete/Kiinteistötyö	950	840	-11	28	17
7.2 Städarbete/Siivoustyö	1880	1970	9	67	76
7.3 Hushållsarbete/Kotitaloustyö	350	520	17	5	22
7.4 Försäljningsarbete/Myyntityö	4590	4680	9	134	143
7.5 Restaurangarbete/Ravintolatyö	2500	2480	-2	52	50
7.6 Turismarbete/Matkailutyö	220	200	-2	4	2
8 Kontorsarbete/Toimistotyö	7040	6320	-72	185	113
8.1 Kontorsarbete/Toimistotyö	4900	4130	-77	123	46
8.2 Ekonomiarbete/Taloustyö	2130	2180	5	61	66
9 Sakkunnigarb. inom förvaltning/ Hallinnon asiantuntijatyö	4300	5640	134	120	254
9.1 Ledararbete/Johtamistyö	1600	1830	23	46	69
9.2 Finansieringsarbete/Rahoitustyö	670	1260	59	17	76
9.3 Lagarbete/Lakityö	340	420	8	7	15
9.4 Naturvetenskapligt arbete/ Luonnontieteellinen työ	400	770	37	10	47
9.5 Övrigt sakkunnigarbete/ Muu asiantuntijatyö	1310	1370	6	41	47
10 Vårdarbete/Hoitotyö	9870	11130	126	252	378
10.1 Läkararbete/Lääkäriätyö	540	580	4	13	17
10.2 Sjukvårdsarbete/Sairaanhoidotyö	2830	3180	35	72	107
10.3 Övrigt hälsovårdsarbete/ Muu terveystyö	2660	3220	56	62	118
10.4 Socialarbete/Sosiaalityö	3820	4160	34	104	138
11 Bildningsarbete/Sivististyö	5330	5170	-16	123	107
11.1 Undervisningsarbete/Opetustyö	4510	4250	-26	104	78
11.2 Mediearbete/Viestintätyö	420	460	4	9	13
11.3 Hantverk/Käsityö	40	80	4	1	5
11.4 Konstarbete/Taidetyö	380	380	0	8	8
12 Skyddsarbete/Suojelutyö	1010	740	-27	24	- 4
00 Okänt/Tuntematon	730	370	-36	39	3
Sammanlagt/Yhteensä	72200	70000	-220	1948	1728

x) Antalet sysselsatta år 2000 är en prognos, som grundar sig på befolkningsräkningen år 1995. Uppgifterna från befolkningsräkningen år 2000 kommer från Statistikcentralen först på hösten 2002./

x) Vuoden 2000 työllisten määrä on ennuste, joka perustuu vuoden 1995 väestölaskentatietoihin. Vuoden 2000 väestölaskentatiedot saadaan Tilastokeskukselta vasta syksyllä vuonna 2002.

(Källa/Lähde: Prognoserna för yrkesstruktur/Ammattirakenne-ennusteet, www.viestinhallinta.fi)

Projektets styrgrupp

I styrgruppens arbete har från de läroanstalter som anordnar grundläggande yrkesutbildning deltagit ledande rektor Jussi Hietikko som ordförande och utvecklingschef Tuula Sissala (Vasa yrkesinstitut) samt rektor Ulla-Maj Jern (Svenska yrkesinstitutet), ledande rektor Rabbe Ede (Norra Svenska Österbottens Yrkesläroanstalter) och rektor Rainer Böling (yrkesskolan Vocana, Närpes). Yrkeskolorna har representerats av rektor Carl-Erik Wingren (Svenska yrkeskolorna) samt rektor Pentti Ruotsala och utvecklingschef Erkki Kokkonen (Vasa yrkeskolorna). Från yrkesutbildningscentra för vuxna har rektor Timo Kantokari (Vasa yrkesutbildningscenter för vuxna) och rektor Sven-Erik Bernas (Korsnäs kurscenter) deltagit. Gymnasierna har representerats av rektor Erland Slotte (Kronoby gymnasium). Som representanter för utbildningsanordnarna har direktör Hasse Stagnäs (Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur) och utvecklingschef Risto Känsälä (Vasa stad) deltagit. Inspektören för utbildningsväsendet Pekka Saari (länsstyrelsen i Västra Finlands län, Vasa) har deltagit som expert på yrkesutbildning. Arbetsmarknadsorganisationerna har i styrgruppen representerats av industriombudsman Vesa Nieminen vid Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund (TT) och funktionär Pauli Ukkonen vid Finlands Fackförbunds Centralorganisation (FFC). Arbetskraftsavdelningen vid Österbottens TE-central har i styrgruppen representerats av avdelningschef Ari Lähteenpää, överinspektör Kristin Sundqvist-Strandin och forskare Jorma Höykinpuro. Österbottens förbund har representerats av kulturchef Heimo Salomaa och projektchef Pekka Kauppinen, som också har varit som styrgruppens sekreterare.

Hankkeen ohjausryhmä

Ohjausryhmän työskentelyyn ovat osallistuneet ammatillista peruskoulutusta antavista oppilaitoksista johtava rehtori Jussi Hietikko, ohjausryhmän puheenjohtajana ja kehittämisspäällikkö Tuula Sissala (Vaasan ammattiopisto – Vasa yrkesinstitut) sekä rehtori Ulla-Maj Jern (Svenska yrkesinstitutet), johtava rehtori Rabbe Ede (Norra Svenska Österbottens Yrkesläroanstalter) ja rehtori Rainer Böling (yrkesskolan Vocana, Närpes); ammattikorkeakouluista rehtori Carl-Eric Wingren (Svenska yrkeskolorna) sekä rehtori Pentti Ruotsala ja kehityspäällikkö Erkki Kokkonen (Vaasan ammattikorkeakoulu - Vasa yrkeskolorna); ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista rehtori Timo Kantokari (VAKK, Vaasa) ja rehtori Sven-Erik Bernas, (Korsnäs kurscenter); lukioista rehtori Erland Slotte (Kronoby gymnasium); koulutuksen järjestäjien edustajina johtaja Hasse Stagnäs (Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur) ja kehittämisspäällikkö Risto Känsälä (Vaasan kaupunki); ammatillisen koulutuksen asiantuntijana sivistystoimentarkastaja Pekka Saari (Länsi-Suomen lääninhallitus, Vaasa); työmarkkinajärjestöjen edustajina vaasalaiset TT:n teollisuusasiamies Vesa Nieminen ja SAK:n toimitsija Pauli Ukkonen; Pohjanmaan TE –keskuksen työvoimaosaston edustajina osastopäällikkö Ari Lähteenpää, ylitarkastaja Kristin Sundqvist-Strandin ja tutkija Jorma Höykinpuro sekä Pohjanmaan liiton edustajina kulttuuripäällikkö Heimo Salomaa ja projektipäällikkö Pekka Kauppinen, joka on toiminut ohjausryhmän sihteerinä.

Yrkesgrupper Ammattilohkot ja -ryhmät	Sysselsatta Työlliset 1995	Förändring Muutos 1995-2015	Förändr./år Muutos/ vuosi	Avgång Poistuma 2005-2015	Avgång/år Poistuma/ vuosi	Behov/ år Tarve/ vuosi
2. Industriellt arbete/ Teollinen työ	4455	142	8	1216	127	135
2.1 Livsmedelsarbete/ Elintarviketyö	367	-36	-2	92	11	9
2.2 Teko-arbete/Teva-työ	166	-17	0	50	6	6
2.3 Metallarbete/Metallityö	482	49	2	153	16	18
2.4 Monteringsarbete/ Asennustyö	691	138	9	176	18	27
2.5 Maskinförararbete/ Koneenkäyttötyö	272	28	1	89	9	10
2.6 Träarbete/Puutyö	514	51	2	142	14	16
2.7 Prosessarbete/ Prosessityö	1016	-102	-5	284	30	25
2.8 Elarbete/Sähkötyö	392	39	1	86	9	10
2.9 Grafiskt arbete/ Graafinen työ	85	6	0	20	2	2
2.10 Lagerarbete/ Varastotyö	166	-16	0	42	4	4
2.11 Övrigt industriellt arbete/ Muu teollinen työ	304	2	0	82	8	8
3. Byggnadsarbete/ Rakennustyö	526	-12	0	142	16	16
3.1 Husbyggnadsarbete/ Talonrakennustyö	177	-16	0	47	5	5
3.2 Rörarybete/Putkityö	98	9	0	40	5	5
3.3 Målningsarbet/ Maalaustyö	69	4	0	16	2	2
3.4 Övrigt byggnadsarbete Muu rakennustyö	182	-9	0	39	4	4
4. Trafikarbete/ Liikennetyö	719	-6	0	190	19	19
4.1 Marktrafikarbete/ Maaliikennetyö	696	-6	0	184	18	18
4.2 Vattentrafikarbete/ Vesiliikennetyö	23	0	0	6	1	1
5. Postarbete/Postityö	208	-1	0	68	6	6

